

muusika

Nr 5
mai 2005
hind 25.90

**Vaike Uibopuu,
Tartu naislaulu hing**

**Ootamatused
Kopenhaageni
uues ooperimajas**

Timo Steiner

Timo Steiner

Vana kala, milles on konks?

E⁶ Fm Gm A⁶ E⁶ Fm B⁶ E⁶ Fm Gm A⁶ E⁶ B⁶ E⁶
 Va - na, va - na, va - na ka - la, va - na ka - la ah - oi; va - na, va - na, va - na ka - la, va - na ka - la ah - oi;

B⁷ A⁷ E⁶ B⁷ F⁷ B⁷
 Mil - les on konks? Mil - les on konks? Va - na ka - la, mil - les on konks? Mil - les on konks? Mil - les, mil - les on konks?

D⁶ E⁷ A⁷ D⁶
 Ol - la, ol - la va - na ka - la kõi-ges! Va - na ka - la kõi-ges! Va - na ka - la kõi-ges!

D⁶ E⁷ A⁷ D⁶
 Ol - la, ol - la va - na ka - la kõi-ges! Va - na ka - la kõi-ges! Jee!

KAVA

SOOLO

2 Mirjam Tally. Elus helid Timo Steineri elus

AARIA

9 Laine Jänes. Tubina - aasta toob Tartusse uude mälestusmärgi

BAGATELLID

10 Mailis Pöld. Uudiseid maailmast

IMPRESSIOONID

12 Toivo Traks. "Muusikamoos" – entusiastlik ja laste loovust kannustav festival

13 Nele-Eva Steinfeld. Noorusest, isikupärasest ja suurejoonelisusest klaverimängus. Kadri-Ann Sumera ja Mihkel Polli klaveriõhtud.

15 Diana Kiivit. Improvisatsioon kui katkematu ideede voog.

16 Berk Vaher. Heliökoloogia vihmamets. Festivalist "Improvizz '05"

17 Lauri Sommer. Neli ilmakaart. Festivalist "Maa ja Ilm"

18 Hedda Lauter. Eesti laulukunsti raskehahurvägi võidukas lahingus. Pille Lille ja Teele Jõksi kontsertidest

19 Joosep Sang. Elektrooniku seiklused. Matthew Herberti kontserdist

JUBILATE

20 Saari Tamm. Muusika läbi südame. Intervjuu Vaike Uibopuuga

STUDIUM

24 Kaie Tanner. Laulu- ja tantsupeo traditsioon – ideaalid ja tegelikkus

26 Heli Reimann. Jazzuurimisest Leedsis. Muljeid konverentsilt "Brilliant Corners"

MODULATSIOON

28 Sirje Normet. Kafka "Protsess" 21. sajandil. Ooperielamus Kopenhaageni uues ooperimajas

POP&ROCK

30 Margus Kiis. Kas noortel rockmuusikutel on piisavalt väljundeid?

BAGATELLID

32 Uudiseid Eestist

MELOMAAN

36 Heliplaatide tutvustus

COLLAGE

38 Valik mai muusikasündmusi

METAFOORID

40 Jüri Reinvere. Interpreet

Intro 5/2005

Eesti muusika katlas keeb õige mitmekesiseid nähtusi. Lõppenud Eesti Muusika Päevade valguses tundub, et sedapuhku lõi festival tõesti laiema kõlapinna – süvamuusika kolib kaubamajja ja baari, Kinomajas pandi kellad keema ning Arvo Pärdi nimi tõi festivalile ka muusikakaugetaid huvilisi. Eesti muusikaring avardub tõepoolest, ja õige mitmes suunas. Meil on EMP, "Improvizz", klaveriõhtud, folgiliste "Maa ja Ilm"... Kohe-kohe saabuvad "Jazzkaar" ja Eduard Tubin. Jääb vaid loota, et tegijad ise suudavad hoida avatud meelt. Vähem endasse sulgumist!

Mirjam Tally

muusika

Peatoimetaja **Ia Rimmel** ia@ema.edu.ee

Toimetaja **Kristina Kõrver** kristina@ema.edu.ee

Toimetaja **Mirjam Tally** mirjam@ema.edu.ee

Turundusjuht **Herje Tamm** herje@ema.edu.ee

Kujundaja **Tõnu Kaalep** tonu@ekspress.ee

Keeletoimetaja **Kulla Sisask**

Rahastaja EV Kultuuriministeerium

Ajakirja ilmumist toetab Eesti Kultuurkapital

Väljaandja SA Kultuurileht

Toimetuse kolleegium: Eesti Muusikanõukogu juhatus

Toimetuse aadress: Rävåla pst 16, 10143 Tallinn, II korrus, B 214

Toimetuse telefon (0) 6675 788

Kodulehekülg: muusika.kul.ee

Trükitud Tallinna Raamatutrükikojas

ISSN 1406-9466

© Eesti Muusikanõukogu

Tellimine: AS Express Post

Tel 6662535, www.tellimine.ee

Tellimisindeks 00679

Otsekorraldus 21 krooni number

3 numbrit 63 krooni

6 numbrit 126 krooni

Aastatellimus (11 numbrit) 230 krooni.

Välismaale tellimisel lisandub postikulu.

TIMO STEINER
FOTO TAAVI KULL

Elus helid Timo Steineri elus

MIRJAM TALLY

Tundub, et Timo Steiner (28) elab justkui mitut elu korraga. Ta päevakava on tihe ja kiirev, eriti just nüüd, algavate Eesti Muusika Päevade (EMP) eel, mille kunstiline juht ta on koos Ülo Kriguliga. Päevad tulvil asjaajamist, intervjuusid telesaatele "Elus helid elus", mida Timo peab ka suuresti missiooniasjaks, et eesti süvamuusikat intensiivsemalt inimesteni tuua; ja selle kõige kõrval peab leidma aega ja ruumi ka heliloomingu jaoks. Jääb arusamatuks, millal ta seda kõike jõuab, justkui oleks Timo isiklikus ööpäevas rohkem tunde kui kakskümmend neli. Meie intervjuu kolm "seansi" toimuvad just EMP eel, sel ebatavaliselt lumisel ja jahedal varakevade hakul.

Kodu ja õpingud

Milline oli sinu vanematekodu?

Mõnus (muigab). Olen Tallinnas sündinud. Ema poolt viivad juured Läänemaale, isa poolt Saaremaale.

Kuivõrd vanemad on sind kujundanud ja suunanud sinu muusikuteel? Kas sinu vanemad on ka kuidagi muusikaga seotud?

Absoluutselt mitte, olen suguvõsas selles osas suur erand. Isa oli seotud metallitööstusega, ema töötas nõukaajal puna-Pöögelmannis, ta on keemiku haridusega. Uduselt tean, et vanemad olid kunagi harrastuslikus korras lõõtsa mänginud... See, et vanemad mind just muusikakeskkooli saatsid, oli täiesti praktiline: kui inimene ikka laulab ja ainult muusika teda huvitab, siis on selge, kuhu peab teda viima, ikka muusikakooli. Klaver toodi koju siis, kui läks tõsisemaks muusikategemiseks, olin siis umbes viieaastane.

Kuidas su üldine kodune olustik sind mõjutas ja kujundas?

Olen alles nii noor inimene, et lapsepõlv pole veel minu jaoks nii kõnekas. Maal vanaema juures oli hästi tore, sai lambakarjas käia. Meil olid kanad, lambad ja jänessed. Maakodu on üheksateist kilomeetrit Tallinnast, Lokuti külas. Seal tegime rohkem vennaga sporti. Lapsena oli mul üsna põdur tervis, kõik oma tervisehädad sai niimoodi maal "välja joostud". Praegu mängin regulaarselt, nii kaks-kolm korda nädalas, korvpalli.

Õppisid Tallinna Muusikakeskkoolis. Heliloomingu juurde jõudsid juba üsna varakult. Millal sa kirjutasid oma esimese loo?

Ikka enne kooli. Tõmbasin pastakaga jooned ja kirjutasin! Käisin ju kaks aastat TMKK ettevalmistuses, ju ma neid siis so-

disin, klaveriõpetaja üritas ka jõu ja nõuga toetada, kuidas see täpselt käib. Juba TMKKsse astudes oli kohe selge, et ega ma klaveriõpingutega just väga kaugele ei taha minna.

Minu kompositsiooniõpingud on olnud üsna pikaajalised; päris varakult, viiendas-kuuendas klassis, sai minust René Eespere fakultatiivne kompositsiooniõpilane. Tema tekitaski minus olulisema murrangu, öeldes, et tuleb hakata mõtlema sellele, kuidas muusika, mida kirjutan, ka kõlalisel huvitav tuleks. Eespere juures käisin üsna kaua, kaheksanda klassini. Siis oli paar aastat minu õpetaja Toomas Trass, pool aastat olin veel ka Rauno Remme juures, üheteistkümnendas klassis anti mind üle Mati Kuulbergile.

Eesti Muusikaakadeemias jätkasid Jaan Räätsa juures.

See valik oli hästi loogiline, kõik Kuulbergi õpilased läksid enamasti Räätsa juurde.

Mida oled oma õpetajatelt heliloojaks olemise juures vajalikku õppinud?

Kõige olulisem töö ongi iseõppimine, õpetajad on olnud delikaatsed suunajad. See mõju toimib ju pikema aja jooksul. Kui sulle öeldakse, tee nii, ega sa ju kohe nõnda ei tee, vaid teed võib-olla siis, kui mingi aeg on mööda läinud, leiad tagantjärele, et see on ikka hea mõte. Õppeprotsess on pikk ja lõppematu.

Mati aega mäletan kõige selgemini, ta oli ise muusikas äärmiselt lakoonilise väljendusega ja tahtis, et ka õpilaste partituur oleks selge, puhas, täpne. Ta tegi selle nimel ka tööd. See oli minu õpingutes vist ainus kogemus, kui tegeldi nootidega – kõik teised õpetajad on vaadanud lugu kui tervikut, filosoferinud üldiselt asjade üle. Mati oli alati väga konkreetne. Esimesel aastal ma ei saanud temaga üldse läbi, teisel aga läks väga heaks koostööks. Ta andis hoopis juurde ka väga palju vabadust. Ent

Eks see helilooja
elu ole üks suur
iseõppimine.
FOTO TAAVI KULL

veelgi kihvtimad kui kompositsioonitunnid olid tema orkestratsioonitunnid, kus sai palju muusikat kuulata, selle üle diskuteerida, kuigi see oli alati nii hilja õhtul.

Oled Venemaal käinud ennast täiendamas. Mida see sulle andis?

Mõjutused olid pigem kaudsemad. Käsitöö mõttes ma sealt palju juurde ei saanud, aga sain nautida Moskva kultuuri- ja muusikaelu, see on omamoodi võimas. Kui sain kokku oma professori Ledenjoviga, siis mind jahmatas, et ta hakkas rääkima niisugustest asjadest nagu peapartii, kus siis helistikud lähevad... Hakkasin mõtlema, et nad on ju kõik olemas ka tänapäeva muusikas, kuigi hoopis teistsugusel kujul.

Sinu muusikat kuulates tajun mitmeid mõjutajaid, eriti selgelt näiteks Philip Glassi jooni. Meenub ka, et ükskord palusid sa mul hulga Glassi muusikat endale ümber salvestada. Või mingi kangrolik, räätsalik mootorika... Milliseid jooni sa ise oma muusikas ära tunned?

See on raske küsimus. Ma arvan, et teised kuulevad need mõjutused paremini välja. On ju nii, nagu ka Lepo ütles, – et oled nagu kaubamajas, et kui tahad nii ja niisugust kohta, siis saad selle sealt sahtlist, Schönbergi või Glassi juurest, et need on n-ö erinevad käsitöösahklid, kust informatsiooni võtta.

Keegi meist ei ole mõjutustest puhas.

Mulle see just meeldibki, et ei ole, et see ajaloo pagas, taak on alati kaasas. Kui diskuteerida natuke Euroopa helilooja ja ameerika helilooja probleemide üle, siis minu meelest on need lahendatud, huvitavalt erinevad. Kuulates ameerika heliloojaid, tundub, et neil ei ole tihti peale seda taaka, ajalugu seljas, võta kas või needsamad minimalistid. Nad on vabad, flirdivad väga erinevate muusikaliste nähtustega. Mitte nii nagu näiteks Schnittke, kellele see on n-ö valus elamus. Euroopa heliloojatel tundub olevat nii, et kultuuriline kogemus istub neil sees, sõltumata nende stiilist. Ameerika helilooja on seega kuidagi vabam, lõbusam. Olen oma loomingus ka üritanud, et see kultuuripagas mind ei rusuks, kuigi kindlasti on see siiski olemas, aga selle kogemusega saab mängida.

Nii et mängulisus on sinu jaoks oluline?

See on ju ka east tulenev – noorest peast on asjad ühemõttelisemad, ei pea suhtuma sellesse materjali, mida sa produtseerid, alati nii tõsiselt.

Hiljem aga suhtumine aega ja oma loomingusse muutub?

Muidugi.

Kas sa leiad ka kaugematest kultuuridest enda jaoks midagi põnevat?

Suhtun nendesse äärmiselt avatult, kuulan suure rõõmuga. Iseasi, kas need kõik jõuavad minu muusikasse. Mulle meeldib rohtult kuulata rahvamuusikat. Siis olen kriitikapiirist täiesti vaba. Seda ootaksin kindlasti inimestelt ka näiteks nüüdismuusi-

Tulevane helikunstnik (4-a).
FOTO ERAKOGUST

ka kuulamisel. Mina ise aga nüüdismuusikat ilma selle kriitikapiirita kuulata ei saa, haridus ja kultuuritaust on filtrina ees.

Kirjutad oma magistritööd Tubinast. Ka üks sinu teos, Eesti Muusika Infokeskuse koolikontsertidel ettekandele tulnud lugu "Kooda", sisaldab tsitaate vanameister Eduard Ojalt. Oled öelnud, et see on sinu muusikaline kommentaar tema teosele, loominguline lugupidamisavaldus. Kuidas need seosed tekivad?

Eks sellel ole ka praktiline külg. Laine Leichteril oli vaja ühele võistlusele teatud pikkusega lugu, Oja lugu aga oli lühem. Ojal on "Ajatrilooogia", mille viimane osa on "Tänapäev", ja mina pidin kirjutama tänase "Tänapäeva", aga tegin hoopis rännaku eilsesse päeva. Üritasin ennast suruda Oja konteksti, aga aeg-ajalt ka ise siiski pinnale tõusta. Suutsin ära hajutada piiri, kus Ojast sai Steiner.

Magistritöös käsitlen Tubina orkestratsiooni kui teemat, kuna seda aspekti on kirjalikult üsna vähe käsitletud. Lähemalt

uurin just tema kuendat sümfooniat. Venemaal käies satust kätte paar väga head orkestratsiooniraamatut, ka näiteks Denissovilt.

Ka su enda teoste orkestratsioon näib olevat alati paigas, täpne – üks jooni, millele sa oma loomingus eriliselt rõhku pöörad.

Nii Räätsa kui ka Ledenjovi juures ennast täiendades hämmastas mind, et orkestriteos kirjutatakse ikkagi esmalt klaviirina üles, alles seejärel hakatakse seda orkestreerima. Ma ei saanud sellest enne aru, nüüd olen hakanud seda seost taipama, see on tõesti üks eraldi seisev nähtus. Noore inimesena kujutasid ette, et kui mingit meloodiat mängib fagott, siis, jumal hoidku, kirjutadki ju kohe nooti fagoti! Olen nüüd aru saanud sellest distantist ja võimalustest, mida orkestratsioon annab. Hiljem vaatad orkestratsiooni kui tahku, vahetad pille – sellega saab lisada täiesti uusi aktsente ja nüansse.

Minu jaoks ei ole see alati õnnetus, kui näiteks selgub, et koosseis on väiksem, mingit pilli pole vms, et mu lugu saaks mängida. Mul on alati suur rõõm orkestratsiooni ümber teha. See on väljakutse, kuidas antud olukorda päästa. Minu muusika pinnal pole see ka eriti keeruline.

Kuidas viiuldada klaverit?

Üks minu jaoks põnev periood sinu elus oli see, kui olid Poogenklaveri Ansambli juht, sa tegid ka ise arranžeringuid sellele ansamblile. Ja ka klaveri viiuldamine/poogendamine on iseenesest efektna vaatepilt – nagu moodne kirurgia klaveri sisemuse kallal, kus hulk inimesi on kummardunud klaveri kohale ja tõmbavad "niite", tulemuseks pisut new-age'iilikud venivad helikangad. Või kui mängida väikeste, jäätisepulka meenutavate poognatega, saab tekitada lõõtspillisarnast heli. Palun räägi, kuidas ja millal see ansambel alguse sai. Miks oled klaveri viiuldamisest praeguseks loobunud? Käisite ju suisa USAs kontserte andmas, kohtusite klaveri viiuldamise

“Isa” Stephen Scottiga.

Loobusin sellest ideest kahel põhjusel. Esiteks, kõlaline ring sai minu jaoks täis, see on ikkagi üks piiratud kõlamaailm. Teine asi oli see, et korralduslik külg hakkas Heliloojate Liidus üle pea kasvama. Poogenklaveri ansambli idee tuli Lepo Sumeral, kes tutvus Stephen Scottiga Ameerikas ja kutsus ta meie NYDDile. 1997. aasta NYDDi programmi koostades tuligi Lepo välja mõttega, et ma paneksin kokku ühe sellise ansambli. Tegutsesime ansambliga umbes 2000. aastani. Tegime Eestis ka ringreise, andsime ligikaudu kümme kontserti aastas.

Klaveri viiuldamine pidavat olema lihtsasti õpitav, ka mitte-muusikutele.

Jah, muidugi. Teost saab õppida ka ainult rütmiskeemide järgi, tähistades noote erinevate värvidega jne. Kontserdisituatsioon on muidugi iseasi, kui midagi juhtub, võib näiteks keemikutest koosnev bänd, kes nooti ei tunne, kergesti järje kaotada. Ansambli juht peaks kindlasti nooti tundma.

Nii võiks klaveri viiuldamisest saada üks tänapäevaseid kodumusiiseerimise vorme. Aga millega peab helilooja arvestama, kirjutades lugu viiuldatud klaveri ansamblile?

Eelkõige koreograafiaga. Põhiline häda on ju see, et ühte keelt saab korraga mängida ainult üks inimene, järgmist nooti saab ta võtta alles teatud aja tagant. Teine asi on loomulikult see, et need ansambli kümme inimest on ju korraga klaveri ümber; kui sa paigutad nad ühte registrisse, siis on selge, et seda on tehniliselt peaaegu võimatu mängida, või peavad kellelgi olema väga pikad käed!

Ooper

Eelmisel hooajal (2004) kõlas esmaettekandes sinu ooper “Kosjas”, mis on kahtlemata sinu senise loomingu üks mahukamaid teoseid. Palun räägi selle sünniloost veidi lähemalt.

Kui kaua ooperi idee sul õhus oli?

Raske öelda. Mare Põldmäe tuli mõttele, et Heliloojate Liidu (HL), EMP ja Estonia teatri koostöös võiks teha eesti heliloojate lühiooperite õhtu. Tõtt-öelda otsisin ooperi ideed päris kaua. Üks mõte, mis mul kunagi Mari Vihmandi lühiooperit vaadates jäi kõluma, oli see, et Mari oli kavalehele kirjutanud “ma kindlasti välistaksin enda jaoks koomilise ooperi”. Mõtlesin, et kui mina ooperit kirjutaksin, kas ma välistaksin selle?

Sulle tundus see mõte intrigeeriv?

Koomilist ooperit kirjutada on tegelikult omamoodi raske, seal peab ikka nali ka olema. Täiesti juhuslikult sattusin Kivirähi lugude peale, oli ka muid ideid. Selline tiimitöö, mis meil ettevalmistamisel valitses, on harva nähtav. Tohtu ideede tulv. Näha, et sinu muusikaga on kontaktis veel mitmed inimesed, on väga vinge tunne.

Ma olen suhteliselt viimase hetke kirjutaja, see tuleb muidugi ajapuudusest, nii ka selle ooperiga. Loominguline maailm ei ole alati nii, nagu mõningate muude tegemiste puhul, kus lähed lihtsalt ühest kohast teise ja hakkad asjaga pihta. Kui muusikat kirjutada, siis on alati vaja aega, et sinna n-ö sisse saada. See on hoopis keerulisem.

Kui ooperist rääkida, siis oleksin olnud õnnelik, kui Estonia teater oleks situatsiooni natuke rohkem enda kasuks pööranud, sest väga palju ooperis mitte käinud inimesi oli tulnud seda vaatama. Aga kahjuks läks nii, et tükki mängiti vaid kaks korda. Ma ei saa olla nõus nende väidetega, et eesti ooperid ei müü, – mingis mõttes on see väljapakkumise asi. Minu ooperi puhul oli ju tõmbenumbriga näiteks meeskond – Kivirähk ja Volkonski. Kui seda oleks veelgi uhkemalt välja pakutud, oleks ikka tormatud vaatama.

Selle ooperi puhul on kriitikud ajakirjanduses sulle ette heitnud muusika illustratiivset osa. Millega sa ise põhjendad neid valikuid, millised olid sinu loomingulised eesmärgid?

Ooperis “Kosjas” oli Steineril idee tuua lavale sellised tegelased, kes laval üldiselt ei käi, näiteks maika väel viinaklaasiga mees.

Stseenid ooperist.

FOTOD HARRI ROSPU

Minu mõte oligi see, et inimene, kes tuleb ooperiteatrisse, unustaks ära, et ta tuli ooperisse. Et ta vaataks põnevusega, mis laval toimub. Kahjuks läks see idee selle nahka, et lauljate teksti hääldus ei olnud selgelt jälgitav. Minu meelest oleks võinud ooperi tekst joosta kogu aeg ka ekraanil. See tekst iseenesest oli juba nauditav. Mingis mõttes on see ju kompliment, et muusikat ei panda tähele. Tähelepanelik kuulaja ehk märkas, et teksti praktiliselt üldse ei räägitud, peaaegu kõik lauldi. Kui aga inimene ei pane tähele, et muusika kogu aeg käib, siis ongi see ju nii loomulikult keele loogika järgi tehtud, tekst on esiplaanil.

Minu ooper oli natuke ooperi stampide üle muigav, tahtsin, et lavale tuleksid sellised tegelased, kes laval üldiselt ei käi, näiteks maika veel viinaklaasiga mees. Peab olema midagi rabavat, mitte lihtsalt traditsiooni jätkav lavateos.

Kas sind ka laulukultuuri puhul häirib see, et paratamatult läheb osa teksti kuulajale kaduma?

Mulle tundub, et neid kaanoneid ei olegi ju välja töötatud, kuidas eestikeelne laulmine kõige parem on. Mõned tegid ooperis väga head rollid, näiteks Rauno Elp ja Rostislav Gurjev. Ooperilauljate näitlemistung on ju sageli üsna nõrk, nad tahavad keskenduda laulmisele. Mul ei ole midagi selle vastu, kui näiteks itaalia ooperis nad lihtsalt laulavad tohutult hästi, aga tänapäeva ooperimaailm aktsepteerib ka seda, et näideldakse täiesti draama tasemel.

Mida sa ooperit kirjutades enda jaoks uut avastasid?

Olen rohkem instrumentaalkooliga helilooja, ma pisut võõristan vokaali. Tegelikult sõltub tekstist nii palju, sellest lähtudes töötada on isegi lihtsam.

Mina ise hindan selliseid oopereid, kus on olemas tugev süžee; minu arvates võib olla ka selline ooper, kus mängitakse ainult pilli, aga on väga selgelt jälgitav süžee. Peaks olema lugu, mis ennast jutustab, millega lavastus, kujundus, muusika ja teised komponendid haakuvad. Kui üks valdkond hakkab väga domineerima, siis ta liigitub juba muu valdkonna alla, näiteks muusikaline *performance*. Loo rääkimine on oluline. Muuseas, see on näiteks minu muusikale üldse väga omane, ka instrumentaalteostes. Loomulikult on see abstraktne lugu, karakterid, mis kusaigile jõuavad ja arenevad, selline pildiline kujutus, pildirida. Seda loomulikult ei saa kuulajale nii otseselt edasi anda.

Kas sa suudaksid seda umbkaudu siiski kirjeldada?

Ma saan seda siis kirjeldada, kui ma kunagi hakkasin neid pilte joonistama. Või kui saaksin n-õ enda seest neid pilte kätte. Üks pilt on selline. Kui vaadata kas või tänast talvist päikesepaistelist ilma – siis sellest veel mitu kraadi kangem, suur päikesesädelus ja lume kiiskav helendus; et sa lähed ja sul on väga valus, aga mingis mõttes ka meeldiv olla, selline tohutu intensiivne sädelus. Selle kujutluspildiga olen tegelnud juba mitmes teoses. Iseasi, kas ma lõpuks seda kasutan, mõte läheb rändama...

Teine pilt on voolav tänavate kaskaad, voolav jõgi, auto-de vool. Mõnikord ma lihtsalt jalutan tänavatel, mulle meeldib vaadata inimesi, kuidas nad eesmärgipäraselt liiguvad. Sa ise ei osale selles protsessis, oled kõrvaltvaataja.

See meenutab mulle "Koyaanisquatsit" Tallinna Linnahallis. Samasugune linnastunud maailm ja virvarr. Aga helilooming kui protsess? Mõni helilooja eelistab kirjutada teost ühe mõttejoonena selles mõttes, et töötada järjest selle kallal ilma

pausideta, et mingi pilt ei läheks kaduma. Kuidas on sinuga?

Mina kirjutan arutuga, ja mõnikord vaatan faile, mida olen teinud, mul on asjadest alati umbes paarkümmend varianti. Proovin erinevaid ideid ja eri teid. Tõepoolest, vahel jääb midagi väga head ka maha – kui hakata seda eilset kujutelma tänasesse pilti sobitama, siis avastad, et see ei sobi, on maha käinud. Mul muidugi ei ole olnud seda võimalust, et saaks järjest tegelda ühe teosega pikka aega. Ma olen heliloojana mõnes mõttes vanamoodne – inspiratsioonihetk on ikka ääretult oluline. See toimib tegelikult väga lihtsalt: tuleb ära teha hulk tööd ja siis näed seda. Iseasi, kas seda jõuab ülikiire elutempo tõttu alati täpselt väljendada, täpselt välja töötada. Samas ma kardan alati loo alustamise protsessi, valge-paberi-hirm on päris suur. Et kui midagi ei ole ja hakkad seda looma. Tihti peale tahaks tööd edasi lükata. Nii loen mõnikord väga palju ilukirjandust.

Heliloojad muusikamaastikul

Oled 28-aastane, praegu oled EMP kunstiline juht ja HLi juhatause liige. Oled võtnud oma südameasjaks eesti heliloomingu edendamise: tellid EMP-le uudisteoseid, EMIK annab välja uusi noote ja raamatuid, muretsed selle eest, et eesti helilooming jõuaks plaadile, näiteks sinu algatusel ilmus Toivo Tulevi autoriplaat 2004. aastal. Seega mõtled peale iseenda "naha päästmise" ka palju teiste heliloojate loomingu peale. Kas sul ei teki tunnet, et üldisemas, sotsiaalses mõttes on lagi käes, olles n-õ noor juht; kas see staatus ei tekita mõtteid, et mis nüüd edasi saab?

Ma mõtlesin sellele umbes kolm-neli aastat tagasi. Praegu ma tunnen, et nii palju on veel tegemata! Meie muusikamaastik ikka käriseb igast otsast. Minust üksi on vähe, selliseid inimesi peaks olema kümnekond. Eks see mõtlemine ole natuke tolmune ja mingites stampides kinni, tahaks neid lõpuks murda, eriti korralduslikku külge silmas pidades. Et üldse inimeste mõtlemine muutuks selles suunas, et koostöö toimiks, kas või EMP kui festivali raames. Praegu kummitab meid pidev rahapuudus, see tingib mingis mõttes rohkem enda ette vaatamise, raske on saada avaramat pilti.

Õnneks kantakse väga palju eesti muusikat ette ju ka väljaspool EMP-i, millest mul on hea meel. EMP-l on kindlasti huvi arendada vähem kasutatud žanre. Vaatan mõnikord infokeskuse päringutest, mille vastu huvi tuntakse, ja olen neid mõtteid üritanud ka heliloojatele ette sõõta.

Millises suunas sa aga EMP kunstilise juhina sooviksid festivali sisuliselt edasi viia?

Et see tekitaks ühiskonnas rohkem resonantsi, nii palju, kui süvamuusika üldse suudab seda tekitada. Minu arvates on seda ikka väga vähe. Et kui meil on EMP, siis oleks see ka sündmus rahva jaoks.

Praegu on meil siiski rohkem varakapitalistlik ühiskond, kunst pole nii esiplaanil nagu mõni aastakümme tagasi. Kunagi, kui oli oodata näiteks Pärdi või Räätsa teose esiettekannet, olid inimesed juba ette elevil, praegu sellist asja ju kunagi ei ole. Aga alati on kontakt kahepoolne, inimesed tahavad, et neile tuldaks natukene ka vastu, et helilooja selgitaks oma ideid. Kuulajale peaks andma vihjeid, mida muusikas tähele panna.

Praegu on sul käsil saade ETVs just eesti muusikast. Seega oled esimest korda saatejuhi rollis. Algul oli sul idee teha fes-

tivali päevik, nüüd oled selle mõtte juurest jõudnud kaugemale.

Päeviku ideest loobusin üsna ruttu, just festivali seisukohalt, sest saade jõuab eetrisse alles tagantjärele. Küll aga annab festivalile juurde see, kui rahvusteleviisioonis festivali ajal midagi eesti muusikast räägitakse. Seetõttu otsustasin teha sellise saate, mis oleks jääva iseloomuga.

Helilooja praeguses elus...

...ja mis ta täna on. Heliloojaid ju ei tunta tänapäeval enam nii väga hästi. Tahtsin seda lisaväärtust, et heliloojaid nende loomingu kõrval nägupidi tutvustada.

Kuidas sellise saate mõte alguse sai?

Meie süvamuusika heliloojad saavad vähe tähelepanu. Kunagi tehti saade "8 pilku...", aga see oli ammu. Mõte tekkis "Jazzkaare" päevikuid vaadates – mingis mõttes tahaks loota, et me ei ole vähem tähtsad. Sellest sõltub ka natuke meie rahakott, kas me oleme n-ö pildil, kas kontserte külastatakse. Me ju tegutsemegi, aga meist ei räägita. Saalid on ju täis. Ei saa kurta, et poleks kuulajaid, aga üritustest lehtedes ei kirjutata.

Millest see probleem sinu meelest algab? Kui ma loen lehest näiteks kunstinäitustest, siis on väga põhjalikud kajastused, muusika kohta seda öelda ei saa. Mis eesti süvamuusikal siis viga on?

Kui mõelda eesti süvamuusika peale, siis inimestel tuleb alati meelde midagi pikka ja venivat. Tegelikult Pärt ja Tüür selle kuvandiga üldse ei seostu. Ilmselt on see kuidagi seotud filmikunstiga – ma ei taha küll eesti filmide kohta midagi halvasti öelda –, selle pika kadreeringu ja aeglase tempoga. Seal kõlavat muusikat ei viitsinud ju ka kuulata. Kardan, et see üldine suhtumine on kuidagi sealtkaudu tulnud. Nüüd, kui Eesti kaubad ja toiduained lähevad järjest populaarsemaks, peaksime ka meie, süvamuusikud, saama selle "kelgu" peale, et eesti süvamuusika on see, mida maksab tähele panna.

Kui inimesed teevad ajakirjandust puhtalt äriarvustel kaalutlustel, siis on meil muusikutena raske siin kaasa rääkida. Aga mis oleks minu sõnum lehtedele – põhimõtteliselt on meil üks selline leht juba olemas SL Öhtulehe näol, millelt ei nõutagi midagi, see ongi omal kohal, aga sellist tüüpi lehti ei ole meile rohkem vaja. Mina näiteks ei telli Postimeest ega Eesti Päevalehte juba mitu aastat, üks põhjus on see, et neid saab ka netist lugeda, aga teine põhjus on see, et kuna need on läinud nii palju "kollasemaks", siis ei saa ma sealt kätte informatsiooni, mis mind huvitab. Uudised ma saan igalt poolt kätte. Tegelikult kaotavad nad neid, kes tahavad rohkem lugeda kui ühte nupukest, et oleks mingi aktsent, natuke tausta lahti seletatud.

Siin võib tekkida see moment, et ajakirjandus võõrandub reaalsest maailmast. Et ju siis lehetegijate meelest ongi tege- likkus just selline, nagu nemad seda kujutavad.

Võõrandumine on praktiliselt igal alal kerge tekkima. Selles süüdistatakse ju ka meid, et me oleme võõrandunud, samas ka

"Eesti Muusika Päevad lauluväljakul – see võib ju unistus olla, aga sellest ei oleks mingit kasu, sest lauluväljakutäie inimeste jaoks ei juhtu seal sisuliselt mitte midagi."

FOTO TAAVI KULL

poliitikuid, kes midagi oma kabinetis vaikselt teevad. Kuidas seda muuta? Me peaksime millegagi jätma endast väga helge pildi, kutsuma inimesi oma üritustele. Võõrandumine nähtusena on ju väga mitmekihiline – on ju üsna elitaarset kunsti ja muusikat, mis ei saagi olla suunatud väga laiale publikule. See oleks suisa publiku petmine, kui sa teed tohutu reklaami ja siis mängid seal väga komplitseeritud muusikat. EMP lauluväljakul – see võib ju unistus olla, aga sellest ei oleks mingit kasu, sest lauluväljakutäie inimeste jaoks ei juhtu seal sisuliselt mitte midagi. Aga on ju ka neid autoreid, kes n-ö flirdivad mitme stiiliga, nendelt peaks tulema see võõrandumise vastulöök, nendel peaks olema publikuga kontakti loomise roll.

Millisel suunal sina heliloojana balansseerid?

Ilmselt ka selle kontakti loomise peal. Mis mind aga selle juurde rohkem suunanud, on seesama lastekontsertide sari koolides.

See võeti üsna hästi vastu.

Aga seal ei kõlanud ka väga keerulised teosed. See näitab, et inimeste vastuvõtvõime on tahteline – nad võtaksid väga hea meelega midagi vastu, aga neile tuleks pakkuda samm-sammult. Ma oleksin väga õnnelik, kui eesti heliloojate pilt oleks nii lai, et saaks nõnda pakkuda. Eks see ampluaa natuke kitsas ole, meid on lihtsalt nii vähe. Ja ilmselt keegi ka sellega ei tegele, et mismoodi erinevat muusikat erinevatele sihtgruppidele pakkuda. Samas ootab publik, et helilooja talle natuke vastu tuleks ja oma mõtteid avaks.

Millist tüüpi helilooja sa ise oled? Püüad sa suhelda oma publikuga?

Kerge see ei ole, näiteks publiku ees oma teosest rääkida nagu seal lastekontsertide sarjas. Ma olen muidugi sellise kõikuva naturiga, aga olen püüdnud ennast avatumaks teha, suhelda lihtsamal keeles, kui oma teostest räägin.

Sümfooniline paraad

Andante sostenuto EESTI KONTSERT

festivalil Tubin ja tema aeg

18. mai – 19. juuni 2005

Kunstiline juht Vardo Rumessen

K 18. mai kell 19 Estonia kontserdisaal
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Dirigent Paavo Järvi

P 22. mai kell 19 Estonia kontserdisaal
Peterburi Maria Teatri Sümfooniaorkester
Dirigent Valeri Gergijev

T 26. mai kell 19 Vanemuise kontserdimaja
Vanemuise Sümfooniaorkester
Dirigent Lauri Sirp
tütarlastekoor Ellerhein, Karmen Puis (metsosopran),
Heli Veskus (sopran)

L 28. mai kell 19 Estonia kontserdisaal
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Dirigent Neeme Järvi

T 31. mai kell 19 Estonia kontserdisaal
Tampere Filharmoonia Sümfooniaorkester
Dirigent Eri Klas

R 3. juuni kell 19 Estonia kontserdisaal
Helsingi Filharmoonia Sümfooniaorkester
Dirigent Leif Segerstam

R 10. juuni kell 19 Estonia kontserdisaal
Stockholmi Kuningliku Filharmoonia Sümfooniaorkester
Dirigent Jukka-Pekka Saraste

L 11. juuni kell 19 Estonia kontserdisaal
Viini Tonkünstler Sümfooniaorkester
Dirigent Kristjan Järvi
Solist Christiane Oelze (sopran)

T 14. juuni kell 19 Estonia kontserdisaal
Läti Riiklik Sümfooniaorkester
Dirigent Olari Elts
Solist Sonora Voice (sopran)

R 17. juuni kell 19 Estonia kontserdisaal
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Dirigent Nikolai Aleksejev
Solist Xiang Gao (viul, USA)

P 19. juuni kell 15 Vanemuise teatri ees
Eduard Tubina monumendi avamine

P 19. juuni kell 19 Vanemuise kontserdimaja
Vanemuise Sümfooniaorkester
Dirigent Neeme Järvi

PRIKE

Honaja peaspõrs

Postimees

KLASSIKA
RAADIO

etv

www.concert.ee

www.emic.kul.ee/tubin

Tubina aasta toob Tartusse uudse mälestusmärgi

LAINE JÄNES,
koorijuht, Tartu linnapea

Juba mitmeid aastaid on Tartu linnavalitsejatel mõttes püsinud soov püstitada eesti helilooja ja dirigendi Eduard Tubina mälestuseks Tartusse ausammas. Möödunud aastal korraldas Tartu linnavalitsus konkursi, et saada kavand Tubina mälestusmärgi rajamiseks Tartusse Vanemuise teatri ette. Mälestusmärk on plaanis avada helilooja 100. sünniaastapäeval juunikuus.

Võidutöö selgus 27. mail 2004. aastal. Hindajate žüriisse kuulusid Tartu abilinnapea Hannes Astok, Eesti Kunstnike Liidu president Jaan Elken, Vardo Rumessen, linnaarhitekt Raivo Mändmaa, Eesti Kujurite

Ühenduse esimees Mari-Liis Tammi, skulptor Mare Mikof, Vanemuise teatrijuhi kohuse-
tätja Aivar Mäe ja Tartu Ülikooli prorektor Jaak Kangilaski. Võidutöö "Credo" (autorid Aili Vahtrapuu ja Veronika Valk) kujutab Tubinat orkestri dirigendina. Töö autorid kinnitavad, et Vanemuise mäe nõlvale luuakse uuenduslik ruum, mis tähendaks midagi uut nii Tartus kui ka kogu Euroopas, kus on tähtis roll ka helil ja valgusel, ning selle kõige kesk-
meks saab Tartule nii olulise muusiku kuju. Ja võidutöö selgudes võisime nentida ka seda, et püstitatav mälestusmärk ei ole lihtsalt üks järjekordne

skulptuur, vaid tegemist on täiesti uudse kompleksse lähenemisega linnaruumi kujundamisel.

Tubina eluaastate sisse mahuvad Vabadussõda, kaks maailmasõda, revolutsioonid ja okupatsioonid. Tema helilooming on rikkalik ja muusikaline tegevus olnud mitmekülgne. See ei asu olulisel kohal mitte ainult Tartu ja Eesti, vaid kogu eelmise sajandi muusikakultuuris. Muusikateoreetikud väidavad, et Tubin kuulus nn **T a r t u k o o l k o n d a**. Tartu perioodil heideti tema loomingule nn Tallinna koolkonna poolt ette liigset "modernismi" ja selline suhtumine takistas toona tema helitööde laiemat levikut.

Miks see mind ei üllata? Selline kahe Eesti suurima linna vaheliste koolkondade võistlus on ajalooline ja jätkub minu meelest ka praegu. Kuid ma arvan, et selles peitubki areng ja põnevus, mis on kultuurielule nii vajalik. Kaalukaasi kaldumine vaid pealinna suunas muudaks tegelikult meid kõiki vaesemaks. Tartu kui vaba vaimu linn on ikka ja alati soosinud "modernismi", uudeid, mõnikord kaasaegsetele arusaamatuid ideid, mis hiljem meie kultuuriloos aga vägagi oluliseks muutuvad.

Usun, et Tubina mälestusmärgi õige koht on just Tartus, teatri Vanemuine ees. Eesti kultuurikeskuses, kust said alguse esimesed üldlaulupeod, kus alustas tööd esimene professionaalne eesti teater, kus Tubin sai Heino Elleri juhendamisel oma esimesed teadmised muusikateooriast ja kompositsioonist ning kus Tubin Vanemuise sümfooniaorkestriga töötades alustas oma väljapaistvat muusikakarjääri, mis on mõjutanud muusikaelu nii Eestis kui raja taga.

* Berliini Filharmoonikud ja Viini Filharmoonikud – kaks sõjakat germaani õde * Roque d'Anthéroni rahvusvaheline klaverifestival reklaamib ennast eksootiliste esinejatega * Mauricio Kageli looming luubi all

• Kaks sõjakat germaani õde, Viini Filharmoonikud (sündinud 1841) ja Berliini Filharmoonikud (sündinud 1881) sõlmisid 2. aprillil Berliini filharmoonias sir Simon Rattle'i taktikepi all rahu. Pretsedenditu ühiskontserdi kaks tuhat üks sada piletit olid juba enam kui aasta tagasi ära müüdüd. Kõlasid Ralph Vaughan Williamsi "Fantaasia Thomas Tallise teemale" (orkestrite valikul) ning Gustav Mahleri Kuuesümfoonia. Britlase Vaughan Williamsiga soovisid orkestrandid tunnustada nooruslikku dirigenti (ja noort isa) Simon Rattle'it, kes ei näe tipporkestris suletud pühamut ja riituse puhtuse säilitajat, vaid suhtlevat elusorganismi, mis osaleb ja vastutab muusikavoolude tutvustamise, leviku ja edasiarendamise eest. Sümboolseks osutus ka Mahleri kuuenda sümfoonia valik: see teos kuulub mõlema kollektiivi löögijõulisimasse püsirepertuaari. Nii nagu Claudio Abbado aasta tagasi Berliinis, otsustas ka Simon Rattle sümfoonia ettekandel järgida Mahleri ettekirjutust: *Andante* kõlaga teise osana ning *Skertso* kolmanda osana, trükipartituuris on järjekord vastupidine. Puhttehnilisest küljest tuli lahendada küsimus, kui suure kollektiivi või millise rollijaotusega kahe orkestri ühendamisest välja tulla? Lõpplahendusena osales kummastki kollektiivist seitsekümmend muusikut, keelpillirühmades olid igas puldis kõrvuti berliinlane ja viinlane, puhkpillirühmades andis tooni kord ühe, kord teise kollektiivi esinumber. Näiteks esimest flööti ja oboed mängis viinlane, esimest klarnetit ja fagotti berliinlane jne. Publiku meelest vääriski ettevõtmist, muusikutele jagati tunnustust kaua ja püsti seistes. Samas leidis aga mõni kriitikust ninakirtsutaja, et kui kahe orkestri kõlamentaliteedi kokkusobivusest rääkida, siis mitte alati ei jätkunud Viini võlule Berliini dünaamilis-tormakas sõiduhoo vaba vett. Ühiskava korratakse 8. mail Viini Kontserdimajas.

• 23. mail toimub Tel Avivi ülikoolis Dan David Prize 2005 üleandmine. 2001. aastast alates eksisteeriv auhind (kolm preemiat vääringus üks miljon USA dollarit) üritab tähelepanu all hoida inimteadmiste ja -tegemiste, teaduse, kultuuri ja tehnoloogia päratut ala tervikuna. Laureaadid valitakse igal aastal eri valdkondadest ning lähtuvalt kolmest ajakategooriast, minevikust, olevikust ja tulevikust. Dan Davidi preemia tunnustab

Bechsteini klaverite tootmine on üle elanud paremaid ja halvemaid aegu, olles praegu siiski taas tõusujoonel.
FOTO INTERNETIST

tab nii üksikisikuid kui ka institutsioone. Seekordsele oleviku-kategooria preemiale kandideeris kino- ja teatritegijaid, muusikuid ja tantsijaid. Finaalvooru pääsesid tänavu sajandat aastapäeva tähistav Juilliard Music School; tantsija ja koreograaf, üks nüüdisaegse tantsuteatri verstaposte Pina Bausch (s 1940), kes on ka Juilliardi kasvandik; Nõukogude Liidust Iisraeli emigreerunute algatusel 1991. aastast tegutses The Geshar Theatre ning filmirežissöör ja (ooperi)teatrilavastaja Peter Brook. Laureaadiks osutus tühjast teatriruumist täiust võluv Peter Brook (s 1925), kes vaatamata kõrgele eale on praegu Pariisis Théâtre des Bouffes du Nord'i juhtfiguur.

Reglemendi kohaselt loovutab iga laureaat preemiasummast sada tuhat dollarit – seemnerahaks sirguvale põlvkonnale.

• 1853. aastal Berliinis tootmist alustanud Carl Bechsteini Klaverivabrik on üle elanud õitsenguaegu ja näguripäevi. 1900. aastal, mil Bechstein seeniõit silmast lahkus, toodeti kolm tuhat seitsesada klaverit aastas. Bechsteini kolme poja, Edwini, Karli ja Johanni haldamisel jätkus tootangu tõusukõver 1912. aastani. Kümneendite kuludes saabus Saksamaale suure majanduslanguse periood, ent perefirma pidas vastu. Kriitiliseks kujunes Teine maailmasõda ning sellele järgnev aeg: 1950. aastal toodeti kvaliteedi ning jõudlusega hiilunud vabrikus vaid sada klaverit. 1963. aastal vahetas Bechstein omanikku, elupõlise saksa perefirma ostis ära ameerika kapital. 1986. aastal ostis sakslane Karl Schütze selle aga ameeriklastelt jälle tagasi. Bechsteini käsi ei käi kehvasti: otsekui uue õitsengu tõenduseks toimub juba vähem kui aasta pärast Saksamaal Rühris 1. Carl Bechsteini nimeline rahvusvaheline pianistide konkurs (22.–31. märtsini 2006). Konkursi patroon on Vladimir Ashkenazy, osavõtjate vanuse alam- ja ülempiir on 18 ja 32 eluaastat, dokumentide esitamise viimane tähtaeg 31. oktoober. Ammendav info: www.bechstein-competition.com.

• Lauljaid õhutaks osalema nõudliku ja mitmekülgse kava ning kopsaka preemiasummaga Renata Tebaldi konkursil, mis toimub 19.–25. septembrini suursuguses kääbusvabariigis San Marinos. Dokumente saab läkitada 15. augustini. Täpsem info: www.renatatebaldi.info.

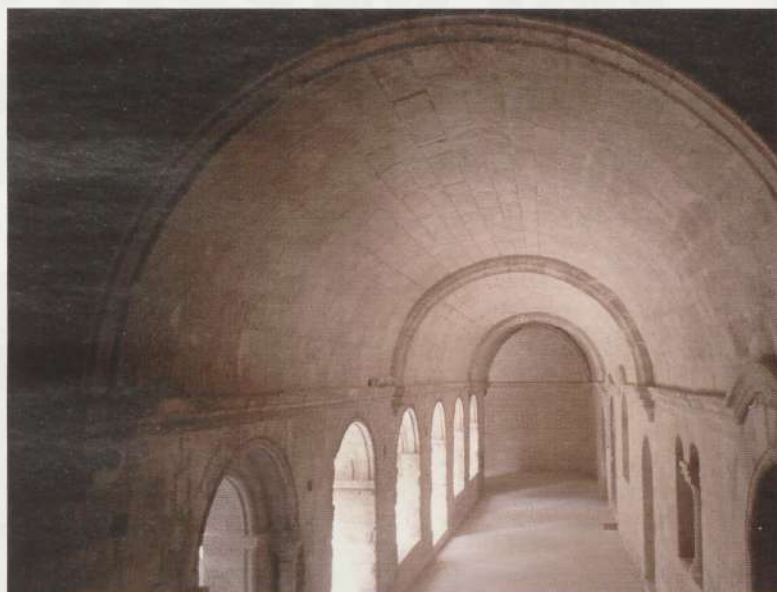

• **Roque d'Anthéroni** rahvusvaheline klaverifestival tähistab sel suvel kahekümne viiendat tegutsemisaastat. Kui keegi plaanib juulis-augustis Prantsusmaale sõita ja on otsustanud Pariisist ning Loire'i oru losside kohustuslikust repertuaarist kõrvale hii- lida, siis võiks rännusihte seades kindlasti arvestada ka tolle küt- kestava Provence'i kohakesega, kus 22. juulist kuni 24. augusti- ni saab kuulata piiramatus koguses klaverimuusikat. Iga päev toimub umbes kolm kontserti, kõrvuti soolo- ja kammerkava- dega leidub ruumi ka klaveriansamblitele ja klavessiinikont- sertidele. Juubelifestivali keskmes on Beethoveni, Brahmsi ja Rahmaninovi tsükliid. Beethoveni kolmkümmend kaks klaveri- sonaati kavatakse ette kanda kuue non-stop kontserdina ühe päeva jooksul: esimene kontsert algab 18. augusti hommikul kell 10 ja viimane öhtul kell 10, esinemispaigaks keskendumisvõi- met ning ajatut eluhiakut hõlbustav tsistertslaste ordule kuu- lunud Silvacane'i kloostr. Beethoveni sonaadikogu on Roque d'Anthéronis ju ennegi mängitud, mõlemal varasemal korral aga varuti selleks kolm päeva aega. Eks pärast 18. augustit näe, kas suur tükk ajab suu lõhki või ei. Kavas on ka kõik Beethoveni klaverikontserdid Christian Zachariase ning Lausanne'i kammer- orkestri esituses. Festivali lõpp kulgeb praeguste andmete koha- selt kõigi Rahmaninovi klaverikontsertide taktis, solist on Boris Berezovsky, dirigent Dmitri Liss (s 1960), kes on juba välja hoi- gatud kui hetkel "paljutootavaim noor vene dirigent". Toimub ka traditsiooniline öökonsert, mil leiavad esinemisruumi Pariisi konservatooriumi parimad kasvandikud. Suhteliselt palju astub seekord üles uustulnukaid: korraldajate sõnul on ligi kolman- dik esinejaid festivalil esmakordselt. Eriti usinasti reklaamitakse eksootilisi nimesid: Londonis õppinud palestiinlast, Daniel Barenboimi ja Zubin Mehta soosikut Saleem Abboud-Ashkari (kevadsuvel on temalt oodata debüütplaati EMI firmamärgi all ning hiinlasi Mei-Ting Suni ja Siheng Songi.

Korraldajate entusiastliku arvestuse kohaselt ulatub publiku arv tänava ilmselt saja tuhandeni.

• 2.–10. aprillini võeti Pariisis luubi alla argentiinlasest tõi- pilaja **Mauricio Kageli** looming. Tsükli "Kagel ja romantism" hakatuseks näidati linatööst "Ludwig Van", mille Kagel vänt- tas 1969. aastal: vaatajal on võimalus justkui Beethoveni nah- ka pugeda ning läbi käia kõik vähegi tähendusrikkad pai- gad, millel oli oma osa Beethoveni müüdi kujunemises. Pariisi kontserdiprogrammi kujundasid pianist Alexandre Tharaud, Ensemble Intercontemporain, kammerkoor Accentus ja Euroopa Kammerorkester.

Aprilli algul oli Kagel peategelane ka festivalil "21. Monte Carlo kunstide kevad" (festival on loodud 1984. aastal printsess Grace'i initsiatiivil), kus kanti ette 1973. aastal "projekteeritud" "Kahemeheorkester". See teos koondab 10 x 6-meetrisele pinna- le kakssada kuuskümmend helitekitajat, sealhulgas traditsioonilisi pille ja mänguasju, pool- ja täismehaanilisi esemeid, heliallikaid väntorelist vakani. Kõigi nende asjakeste kokku klapitamiseks kulus Kagelil kolm aastat. Keelte, pedaalide, kangide ja hoobade abil mängitavad seda kaadervärki kaks nõõripoolide, ülekande- rihmade ja muude ahelatega orjastatud muusikut-masinisti. Teose ettekandel avanevat lavapilti võiks võrrelda prüigimäe või piina- kambriga. Kagel on öelnud, et ta soovis "Kahemeheorkestris" ühendada puud ja metalli, pinnapealset korda ja seismist kaost, globaalset ettemääratust ning juhust. Tavaliselt mainitakse "Kahemeheorkestris" kõneldes, et digitaalsuse võidukäigul, kus

Kõik Beethoveni klaverisonaadid ühe hoobiga – sellist mam- mutkontserti võib nautida suvel Provence'is, Silvacane'i kloostr müüride vahel.

FOTO CORBIS/SCANPIX

arenenud kuldkalake, arvuti, on võimeline täitma looja iga vä- himagi kõlasoovi, kujutab teos endast viimset austusavaldust hääbuvale orkestriinstitutsioonile. Sarmika eneseirooniaga lisab Kagel üliolulise täpsustusena juurde, et halvasti ajastatud aus- tusavaldust.

Reval Piano

www.revalpiano.ee • 628 2340

Vanad klaverid kõlavad unikaalselt ning on oma erilise väärtusega kaunistuseks ruumile. Samuti hoolitseb Reval Piano selle eest, et saaksite nautida tipptasemel klaveril muusitseerimist, ilma et peaksite tema seisukorra pärast muretsema. Reval Piano osutab Teile järgmiseid teenuseid:

- klaverite restaureerimine;
- tehniline hooldus (keelestus, haamrikomplekti vahetus, lõppreguleerimine, häälestus-intoneerimine jne);
- hindamine.

Klaverit hinnates aitab Reval Piano Teil välja selgitada tema päritolu ja väärtuse ning otsustada, millist hooldust pill vajab. Reval Piano pakub laia valikut klavereid ning aitab Teil leida sobiva instrumendi vastavalt vajadustele ja eelistustele. Lisaks ostab Reval Piano Bösendorferi, Bechsteini, Steinway & Sonsi ja Blüthneri klavereid.

Lase helidel kõneleda ...

“Muusikamoos” – entusiastlik ja laste loovust kannustav festival

TOIVO TRAKS

17. – 27. märtsini toimus Pärnus kohaliku kontserdibüroo ja Linnaorkestri juhtkonna eestvedamisel juba kolmandat korda ainulaadne üritus laste ja noorte muusikalisel harimisel ja nende muusikale lähendamisel. Eestis korraldatakse küll väikesi erialaseid festivalipäevi, kuid sellist kogu linna ja ka maakonda haaravat, väga lapsesõbralikku muusikafestivali rohkem paraku polegi. Küll korraldatakse hulgaliselt eliitüritustena mõeldud erialakonkurse, mis oma ainukese eesmärgina üritavad välja selgitada üksikuid professionaalsuse poole pürgivaid muusikaõppureid, kuid mille kasutegur üldise muusikaharituse tõstmisel on nullilähedane. Seetõttu on Pärnus algatatud “Muusikamoosi” festivali idee ja teostus nii mulle ja usun, et ka paljudele teistele, kes “professionaalse eliidi” kasvatamise kõrval valutavad südant ka muusikalise hariduse laima leviku pärast, erakordselt vastuvõetav ja teretulnud.

Kolme eksisteerimisaasta jooksul on “Muusikamoos” märkimisväärselt kiiresti arenenud. Tänavu haaras festival esmakordselt ka maakonna õppeasutusi, samuti muutus see rahvusvaheliseks, kuhu oli oma oskusi näitama kutsutud andekad noored interpreetid Poolast ja Norrast.

Kirjusse festivalikavva mahtusid väga erinevad üritused – klassikalisest kontserdist meistrkursuseni, Pärnu linna ja maakonna muusikalisest abiturientide ballist muusikali “Chess” kontsertettekandeni, Hea Tuju Klaverilugudest maakonna muusikakoolides Pärnu koolinoorte vookaalansamblite konkursini. Jah, ei saanud ka festival läbi konkursita, kuid see oli korralduselt vaba ja ettekirjutamata kava ja kooslustega, kuulajaks ja hindajaks Tähepanelikud Kõrvad.

“Muusikamoosi” märksõnadeks on entusiasm, soov tekitada uusi ja põnevaid ideid, kanda selliste muusikaürituste korraldamisega kaasnevaid riske. Festivali iseloomustab lapselähedus, alates lastele väga arusaadavas keeles kirjutatud kavalettedest ning lõpetades sooja, südamliku ja innustava õhkkonnaga. See festival

“Chessikad” dirigent Risto Joostiga.

Moosikeetjad Marko Lõhmus, Kaija Pruel ja Ave Sopp.

FOTOD INDREK AIJA

ei ole surmtõsine, akadeemiline ja patrooneeriv, vaid rõõmus ja vahetu sündmus, mis haarab positiivsete emotsioonidega nii tegijaid kui ka kuulajaid lasteaialastest noorukiteni. Ideed lähtuvad lastest ja esinejatest, muusika kui nähtus seguneb selle tegemise rõõmuga. See kõik on midagi sellist, mida Eesti suhteliselt külmas, aka-

deemilises, konkurentsile ja enesetõestamisele suunatud muusikaharidussüsteemis paraku kõige rohkem vajaka jääb ja mille väärtust seetõttu erilisel hindama peaks. Festivali raamis kaks erinevalt ilusat ja põnevat muusikasündmust. “Muusikamoos” algas “juba säravate tähtedega”: publiku ette astusid 19-aastane pianist Katarzyna Wasiak Poolast, 14-aastane norra viulidaja Amelie Lied Haga ja tema 10-aastane õde, tšellist Sandra Lied Haga. Noori interpreete toetas Pärnu Linnaorkester Jüri Alperteni dirigeerimisel. Katarzyna Wasiak esitas Mozarti Klaverikontserdi nr 9 Es-duur. Tema mäng oli tütarlapselikult õrn ja helge, klaveripassaažid helisesid nagu kellukesed, hea enesevalitsemisega, sai ta valutult üle mõningatest mängu käigus juhtunud tehnilistest viperustest. Amelie Lied Haga mängis Haydni Viulikontserti G-duur tärkava ande kindlusega ja muusikaliselt väga veenvalt. Kindlasti lisandub aastate jooksul tema mängu veel viuli kõla intensiivsust ja suuremat vaimset hingust. Sügavaima mulje jättis siiski andeka kolmiku noorim liige, tšellist Sandra Lied Haga. Oma instumendist kasvult lühem ning lapselikult veetleva kohmaka ja ebaleva lavalise käitumisega tüdrukutirts, kes mängis Haydni Tšellokontserti C-duur ja C. G. Sparre

Olseni "Norra armastuslaulu" ning oskas oma instrumendist lausa erakordselt täiskasvanuliku küpsuse, imelise kõla ja süvenemisega helisid välja võluda. Tundus uskumatu, et tšello võib nii kaunilt ja hingestatult laulda kümneaastase interpreedi poogna all.

Festivali lõppakordiks oli uhke ja kõigile suurt rahuldust pakkuv Benny Anderssoni, Tim Rice'i ja Björn Ulvaeuse muusikali "Chess" kontsertetendus. Tuntud soome muusikapedagoog Mervi Kianto on öelnud (kuna tegemist on klaveriõpetajaga, siis ma parafraaseerin seda ütlust pisut, jättes sõnumi mõtte muutmata): "Vabadus otsustada muusikategemisega seonduva üle on tegijal (pillimängijal, lauljal jne) endal ja talle see kuulubki. Seda ei tohi ära võtta määrates, käskides ega sundides, sest nii võetakse muusikaõppurilt ka vastutus, otsustusvabaduse igavene kaaslane. Missugune tohutu vahe on õppimisel, mis toimub omast huvist ja vabatahtlikult, ja õppimisel, kus õpilast sunnitakse vaevaliselt ja vastu tahtmist alla neelama asju, mida ta ei taha ja millest ta aru ei saa." "Chessi" ettekanne tõestas veenvalt, et need sõnad kehtivad täiel määral ka Eesti määrava, käskiva, edu nimel sundiva ja seega isiklikku vastutusvabadust pärssiva koolisüsteemi kasvandike kohta, kui neile antakse võimalus tegelda millegagi, millest nad innustuvad, saades veel lisakannustust nii entusiastlikult, õpilasi austavalt ja motiveerivalt pedagoogilt, kui seda on Pärnu Kunstide Maja muusikaõpetaja Anne Uusna.

Laval valitses puhas musitseerimisrõõm, saalis puhas kuulamisrõõm. Selle õhkkonna äratundmise valguses oleks lausa kohatu hakata "professionaalselt arvustades" irisema esitusdetailide üle. Piisab, kui mainida, et kõik laval olijad andsid oma parima ettekande õnnestumiseks ja publik oskas seda kõrgelt hinnata.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et kõik festivali rohkearvulised korraldajad ja osavõtjad väärivad suurimat tänu, lugupidamist ja toetust oma suurepärase töö jätkamisel. Et muusikaarmastus laste hulgas mitte ei väheneks, vaid suureneks, et me ei piirduks ainult väheste tippude otsimisega ja kasvatamisega, vaid viiksime vaimseid väärtusi muusika kaudu ka neile sadadele, tuhandetele või isegi kümnetele tuhandetele, kes ei pretendeeri kohale muusikaparnassil. Oleks meie väikeses Eestis selliseid inimesi vaid rohkem!

Noorusest, isikupärast ja suurejoonelisusest klaverimängus

NELE-EVA STEINFELD

Kontserdisarja "Noored pianistid" kolmandal ja neljandal kontserdil astusid selle aasta alguses Estonia kontserdisaalis üles Kölni muusikakõrgkoolis Arbo Valdma juhendamisel magistrikraadi omandanud Kadri-Ann Sumera ning Maigi Pakri ja Ivari Ilja õpilane Mihkel Poll, kelle hiljutiste saavutuste hulka kuuluvad ka esikoht Itaalia Rina Sala Gallo rahvusvahelisel konkursil ning koduse "Con brio 2004" peapremia.

Viimasest üleriigilisest pianistide konkursist möödub peagi kolm aastat. Tollest hetkest esile kerkinud noored pianistid on mõndagi märkimisväärset korda saatnud, isiksustena küpsenud ning rahvusvahelisi võite kogunud, õigustades igati tookordseid tiitleid.

Selleks, et end pianistina-muusikuna õigustada, on tarvis tervet hulka oma-dusi alustades muusikaarmastusest ja lõpetades professionaalsusega. Noorele interpreedile on hädavajalikud ka õige küpsemiskeskond ning ennastunustav tööle pühendumine. Aga midagi oleks nagu veel tarvis, sest paljude seast jäävad silma ikkagi need, kes suudavad traditsioonidele vaatamata ja teatud määral neist siiski lähtudes oma rada tallata. Harjumuspärase võtete võrgust ja arvukate konkurentide seast rabeleb välja ainult tugev ja loov isiksus. Mõned tähtsad komponendid muusikuks olemise teel paneb paika ka aeg.

Kadri-Ann Sumera mängus sulanduvad personaalne maailmataju ning muusikakogemus tugevaks tervikuks ning on tunda, et lisaks isikupärasele klassikatolgendusele ei jää talle kaugeks ka sellised valdkonnad nagu teater, kujutav kunst ning improvisatsioon. Ta on teinud arengus suure hüppe peenuse, rafineerituse ja isikupära suunas. Janačeki teose "Udus" vaikusest kasvavad ja sinna omakorda suubuvad pehmed ja voolavad *piano*-kõlad haarasid kaasa terve saali. Pisut suuremat kirge ja veenmisjõudu oleks oodanud vahest ehk Frank

Kadri-Ann Sumera mängu hingestab isikupärane maailmataju.

Martini flamenko-fantaasias ja Manuel de Falla "Fantasia baetica" *forte*-kõlalises tantsurütmides. Värskendavalt mõjus Sumera idee tavapärasest kontserdiatmosfääri veidi mitmekesisstada, lisades Martini, Janačeki ja de Falla esitusele ka visuaalse külje, fotograaf Peeter Einasto looduspildid, mis vaheldusid eriti värvikalt Janačeki tsükli "Udus". Pildi ja muusika üheaegselt tajumisest tekkis sageli iselaadi tardumus- ja eemalviibimistunne. Chopini masurkad op 59 jäid

IMPRESSIOONID

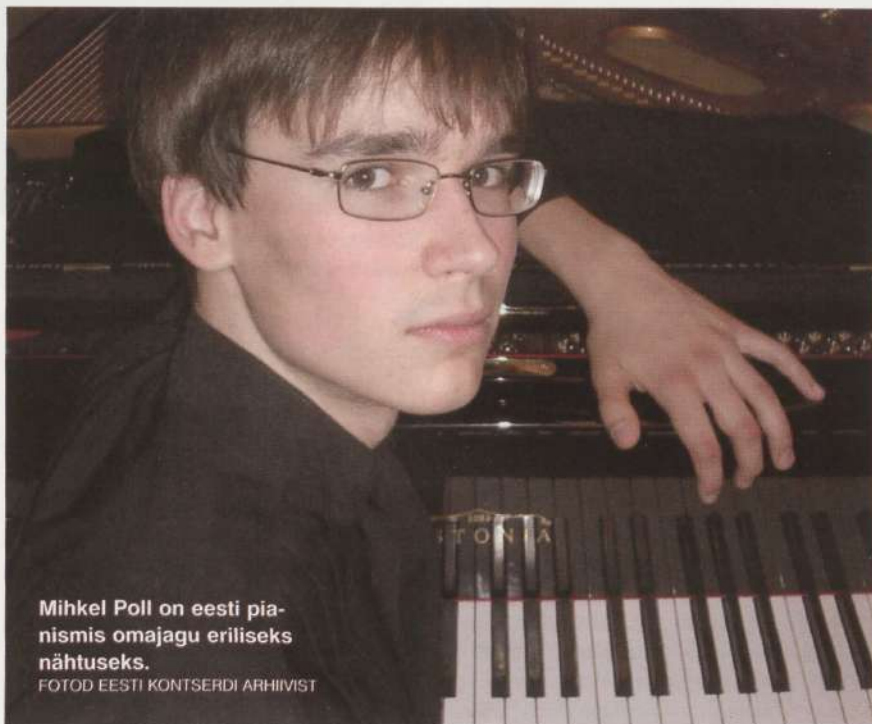
oma helimaailmaga samuti eredalt meelde, valmistades ette suuremat ja terviklikumat sündmust – tugevalt haardesse võetud pikkade arengutega Chopini h-moll sonaati op 58. Üks lisapaladest, Lepo Sumera “Pardon, Fryderyk”, kus pianist demonstreeris vahelduseks ka bongomängu, mõjus oma siirusega väga liigutavalt.

Ideid paistab Sumeral jätkuvat ja seda üsna mitmes plaanis, sest lisaks traditsioonilisele sooloklaveri repertuaarile tegeleb pianist ka mitmesuguste uudisteoste esitamisega, olles stipendiaadina Frankfurdis tegutseva Ensemble Moderni liige. Loodetavasti ilmutab ta ka edaspidi oma ettevõtmistes uusi mõtteid ja tapapäratuid lahendusi.

Eesti pianismis on täiesti eriliseks nähtuseks Mihkel Poll. Tema nauditav virtuoossus ning võime vaatamata oma noorusele pianismi sisulisi ja tehnilisi tippteoseid kergelt haarata ning sügavalt mõtestada on hämmastav. Stravinski “Petruška”, Raveli “Gaspard de la nuit”, Liszti h-moll sonaat, sealjuures lisapalad: Rahmaninovi Etüüd-pilt d-moll, Pärdi “Aliinale”, Mozarti “Türgi marss” Arkadi Volodosi sõrmi murdvas seades ja lõppu veel Tšaikovski “Vene skertso”, mis oleksid võinud omakorda terve kolmanda kontserdipoole moodustada...

Väsimust Poll ei ilmutanud, pigem oli mulje vastupidine.

Kontserdi esimene pool, Stravinski ja Ravel, kulges laitmatult. Raveli teost “Gaspard de la nuit” mängis Poll ka Rina Sala Gallo konkursil. Eks sellised suurteosed omandavadki just aja möödudes uusi kvaliteete ja esitusveenvust. Aga kui nüüd lausa norida, siis eeldatavalist esinemise ja seoste pinget jäi Ravelis ja Stravinskis pisut napiks. “Con briol” võidu toonud “Petruška”-variant oli näiteks huvitavam. Ent kontserdi teises pooles kõlanud Liszti sonaadi ajaks oli Poll end juba täiesti lahiti mänginud ning sellest loost kujunes eriline sündmus, kus Poll näitas ära nii mitmedki valdused ja mängumaad, millesse ta on võimeline sisenema. Sellist Liszti nii noorelt interpreedilt sellisel tasemel sageli vist ei kuule. Polli esitus oli sügav ja mõtestatud, ent samas peen ja voolav ning tugev ka vormilt, kulgedes ühe hingetõmbega. Kontserti tervikuna läbis nooruslik mängukirg ja ladus ning hoogne pillivaldamine. Teatud, piisavalt avarad “territooriumid” on Mihkel Pollil juba vallutatud. Eks aeg ja järgnevad kontserdid näita, mida noor pianist nendesse valdustesse edaspidi püstitab.

Mihkel Poll on eesti pianismis omajagu eriliseks nähtuseks.

FOTOD EESTI KONTSERDI ARHIIVIST

Taavi Kerikmäe, Mart Soo ja Raido Mägi improvisatsioon püüdis haarata meid ümbritsevat inforägastikku.

FOTO URMAS VOLMER

Improvisatsioon kui katkematu ideede voog

Festival “Improvizz”
4.–6. märtsini Tartus

DIANA KIIVIT

siis peegeldub ebaselgus automaatselt ka tantsija tegevuses ning üldises arenguliinis. Minu arvates ei tulnud kasuks ka lõik klahvpillisoologa – pilli pretensioonikas tämber ei sulandunud eelneva ja järgneva kõlamaailmaga (raadiolained, elektrikitarr, teremini jm). Sellele vaatamata oli üldmulje hea, mida häirivad asjaolud ei suutnud varjutada.

Festivali avakontsert oli “Opera Kit”, kus improviseerisid külalisesinejad, Etienne Rolin, Kent Carter, eesti jazzmuusikud Jaak Sooäär ja Tanel Ruben ning vabaimproviseerimise juhtfiguurid Anto Pett, Anne-Liis Poll ja Priit Lehto. Nagu selgus, oli “Opera Kit” biograafiline, milles löid kaasa õige kummalised tegelased: praegune Elmar ning noor Elmar Rokitäh, ooperiprimadonna Marta, psühhiaater, USA-onu ning Aeg. Nalja sai: oli rabavalt vaimukaid momente, kus tämbri ja intonatsiooni mäng tabamatute üleminekute ja teisenemistega toimus ülihästi. Kohati kõlasid nii huvitavad kõla-aaasid, et oleks oodanud nende pikemat arendust, see oleks kaasa aidanud ka ulatuslikumatele faktuuriliigendustele.

Siinkohal pean märkima, et ei viibinud kahjuks ühelgi festivali teise päeva kontserdil. Õpilaste kontsert Tartu raekojas oli üsna õnnestunud, impro-orkester õigustas ennast ja dirigenti nende ees, hea ansambli tunde ja sundimatusena ning sundimatusena paistis silma *a cappella* vokaalkoor. Oli tunda, et folkmuusikud naudivad seda, mida teevad. Hiiu kandlele ja karmoškale vastandus sürreaalne kooslus: elektrikitarrid ja akustilised viiulid. Võib-olla aitas heale kontsentratsioonile ja tämbritunnetusele kaasa asjaosaliste kihlvedu, et kaotab see, kes esimesena nooti vahetab. Õpilased mängisid ja tundsid end hästi. Ja mida rohkem võikski tahta, arvestades, et see on esmane tingimus, et ka kuulajail oleks huvitav.

Lõppkontsert ülikoolis üllatas kõrge kvaliteediga. Mitte märkigi sellest, et muusikud oleksid kolmanda päeva lõpuks end tühjaks mänginud või oleksid ideed otsa saanud. Vastupidi, tundus, et lõppkontsert ületas oma headuselt ning mänguliselt kõik eelnevad.

Muusikud olid sõiduvees. Impro-orkester (selle aasta uudiskosseis!) oli uskumatult tasemel. Võib-olla tänu headele dirigentidele (Pett, Poll, Rolin) või hoo-

“Improvizz” toimus sel aastal alles neljandat korda. Kui ei teaks, ei usuks: tase oli kõrge, festival jättis fantaasiarikka ja mitmekülgse mulje. Kontserdid läksid täissaalile, ometi olen nõus kriitik Avo Kartuliga, kes väidab, et “sellist muusikapidu peaks tunnustama suurem hulk silmikõrvu,” (Postimees, 9. 03. 2005). Ürituse rahvusvaheline mastaap lubaks suuremat publikut. Tõepoolest, on ju, mida näidata!

Seekord olid kaasatud ka Viljandi Kultuuriakadeemia folkmuusikud. Samuti oli kasutusel haruldasi pille, näiteks vene pillimeistri Koltšini valmistatud bajaan (Bruno Maurice) või harva esinev Mozarti-aegne bassett (Etienne Rolin). Seega oli pidu värvikirev nagu vikerkaar, kuid ei läinud ometi oma stiilikülluses süldiks kätte.

Tähendusrikkalt ja näitlikult avab “Improvizzi” maailma trio Kerikmäe–Soo–Mägi kontserdi ideestik, mis käsitleb meid ümbritsevat hoomamatut info-rägastikku. Teatud mõttes ei erine improviseerivad muusikud oma vastuvõtlikkuse poolest raadiosaatjatest – õigel lainel olles on nad õhus olevate muusikaliste ideede ning ka lugematu hulga muu informatsiooni vastuvõtjad.

Klapp muusikute ja tantsija vahel oli nauditav – ütleme, et ühed head improviseerijad kõik. Oli omapäraseid, värskeid ja naljakaid kohti, näiteks mäng liikumise ja venekeelse *loop*’iga “lift avanes, ta võttis kohvrid ja sisenes”. Kahju oli vaid sellest, et tehnika ei läinud kontserdi alguses käima. Tantsija on muusikalise improviseerimisega võimsalt ja abitult seotud. Kui muusikute mõttelõng takerdub,

pis muljet avaldavale keskendumisele. Ülesehituselt oli kontsert jaotatud suurvormideks erinevatele sooloinstrumentidele, vokalistidele ja elektroonikale. Rida instrumentaalkontserte üksteise järel, mis olid üha ettearvamatumad ja võrreldamatamad. Iga uus koosseis tõestas, et suudab veel millegagi üllatada: Anne-Liis Poll ning Etienne Rolin (bassett) elustasid Mozarti-aegeid tavasid soleerides ning samaaegselt dirigeerides. Seejärel meisterlik bajaanikontsert (Maurice, dirigent Pett), tõeliselt kirglik klaverikontsert (Joamets, dirigent Poll), kammerlik kontrabassikontsert (Carter, dirigent Pett), radikaalsete kõlavõimalustega kontsert elektroonikale, elektrikitarrile ja orkestrile (Kerikmäe-Soo, dirigent Pett) ning üllatusena oratoorium kolmele häälele ja orkestrile (Poll, Kruusimäe, Lehto, dirigent Rolin). Ja kui viimane number ähvardaski ülemeelikusega vormist välja valguda (alustas üks, lõpetas kaks dirigenti), siis oli see võib-olla märk sellest, et kuulnud kontsert ei lõpetanud tegelikult midagi, vaid näitas üht värvikirevat löiku meid ümbritsevast katkematust ideede ja mõtete voost.

“Improvizzi” “Ettearvamatu lõppkontsert” ühendas küll eri taustaga muusikuid, aga tekitas kuulajais ka küsimuse, millisel määral erineva kooli ja erineva esteetilise taustaga muusikud üksteise keeles kõnelevad?

FOTO NAATAN HAAMER

Heliökoloogia vihmamets

BERK VAHER

*Festivali “Improvizz 2005”
“Ettearvamatu lõppkontsert” 6. märtsil
Tartu Ülikooli aulas.*

Kevade hakul Tartus toimuv “Improvizz” saab aasta-aastalt hoogu juurde. Huvilise publiku ülesleidmisel ja teavitamisel on veel kõige suurem töö teha, aga pole ka välistatud, et kui “Improvizz” peaks kunagi saama viljandifolgilikuks suurfestivaliks, leidub neidki, kes meenutavad nostalgiliselt väiksuseaegu.

Kuivõrd seekordse “Improvizzi” lõppkontsert koondas eelmiste päevade esinejaid, tehnikaid ja teemasid, oli selle festivaliga ehk samamoodi, nagu Andrus Kivirähi sõnul on jalgpalli maailmameistrivõistlusega – et finaali tõeliselt nautida, tuleb ikka alates alagrupimängudest kõik matšid ära vaadata, muidu on finaali nagu võõra seriaali viimane jagu. Samas võimaldab ka ainult viimase “Improvizzi” kontserdi tunnistamine rõõmustada selle üle, mis mitmepäevapublikut enam ei üllata, samas ka märgata puudusi ja küsitavusi, mille toosinane publik andestab juba solidaarsustundest.

Kontserdipaigana nüüdismuusika seisukohalt nii poleemiline ruum nagu Tartu Ülikooli aula paneb mõtlema kuulamis- ja esitamiskonventsioonide üle laiemalt. Üks tundlikumaid ja laiema silmaringiga muusikateoreetikuid David Toop toob oma viimatises teoses “Haunted Weather” välja seisukoha, et tavapärase klassikalise muusika kuulamiseks kujundatud kontserdiruum ei pruugi enam olla selle muusika jaoks parim lahendus, mis siis veel rääkida improvisatsioonilisest muusikast, mille “kokkulugemises” peaks publikul olema ju suurem voli ja vabadus. Seekord oli aulat küll veidi ümber seatud ning hetkelised piiriületused “saali” ja “lava” vahel kasvasid lõpupalaga ka ulatuslikumaks ruumi heliliseks ümberkorraldamiseks, kuid ometi tekitas akadeemiline atmosfäär just siis esinejate loodud groteski suhtes teatava tõrke. Parimal juhul sai publik olla mängu lõbustatud kõrvaltvaataja, kuid mängust endast jäi ta siiski välja.

See heliline ruum polnud ehk mõel-

dudki nii avatuks, et võinuks tõrgeta endasse imada näiteks publikust kostvad fotoaparaadi kiuksatused, mis mõneti lõhkus õhtu meeleolu.

Impro-orkestri seitse teost olid nauditavalt eklektilised, kulgedes erinevail stiiliradadel. Lembusest eksootikažanri vastu elasin enim kaasa esimesele palale, mida ilmestasisid “ööhääled” ja Anne-Liis Polli ymasumacilik vokaalakrobaatika. Just see andis võtme edasise hoomamiseks: improviseatsioon on kui heliline vihmamets, mis võib jääda kaugele meie argikeskkonnast, kuid millel on selle ilma heliökoloogias eluline tähtsus. Ja nii nagu päris vihmametsa, ohustab ka impromuusika orgaanilist liigirikkust “äraelamise” keskne utilitaarsus – nii akadeemilisuse kui komertsu kaudu.

Millisel määral erineva kooli ja erineva esteetilise taustaga muusikud üksteise keeles kõnelevad? Eestis on klassikalise kooliga akustiliste pillide valdajail omavahel ikkagi võrratult suurem vaimne ühisosa kui roki ja elektroonikaga. Sämpleri- ja läptopikultuuri kaasatõmbamine helilise keskustellu jäi sedapuhku anekdoodi tasandile ning ka elektrikitarriga kaasarokkimine mõjus pigem rokikaugete muusikute rõõmuna rokist roki enese pärast, mitte kunstilise pädevusena selles meediumis. DJ Spooky That Subliminal Kidi, DJ Shadow, vanemast koolist David Axelrodi *crossover*-eksperimentidega tutvumine võiks olla hariv.

Selliste ühisjämmimiste suurim oht ongi see, et peente muusikaliste vihjete ja kalambuuri vahetamisest saab ülemeelik pulmamäng, mis esiti teeb küll kõrvaltvaatajagi meeled elavaks, kuid pika peale kujuneb osalistele endile märksa lõbusamaks kui publikule. Nii võib juhtuda, et sees olija ekstaas on väljas olijale lihtsalt krigin, prääks ja kolkimine. Selle vältimiseks tuleb muusikuil-korraldajail ka enam publikut lugema-kuulama õppida – millal võib jääda eemale, et publik üldpilti paremini haaraks, millal aga tuleb kuulaja niivõrd kaasa tõmmata, et ta võiks tõesti tunda end osalisena improviseerimise lustis.

Neli ilmakaart

LAURI SOMMER

Festival "Maa ja Ilm" 11. märtsil
Vanemuises

Neljas pärimusmuusika festival "Maa ja Ilm" leidis endale uue ja õdusama kontserdipaiga, kahe saaliga Vanemuise suure maja, kus teatrilaval mängisid syvenemist nõudvamad artistid ja kontserdisaalis tantsulisemad, popilikumad või mõlukamate rytmidega esinejad. Nyd jäi ära see pidev lavatehniline seimine rahva silme all ja ruumikam hoone andis avarust juurde publikuhulga elamustele. Seekordsete esinejate seos pärimusmuusikaga tavamõistes oli suhteliselt õrn. Rangelt rahvalike sugemete kõrval olid sulamites domineerivad teised stiilid, ja miks ka mitte. Multikultuurilises vohab kõikjal ja fantaasia peabki lendama, eriti kui sel lennul on mõnu.

Festivali avas kvartett Tuksam–Sibul–Jyrjendal–Urb. Mehed on mitmest küljest teada-tuntud, aga suutsid ikkagi yllatada. Kontserdi muutis tavalisest liikuvamaks Arvo Urb oma tundliku metallikõlina ja trummituksega, mille rytm paisus vahel lausa maniakaalseks regipungiks. Robert Jyrjendali eeterlik ja Riho Sibula bluisilik-perkussiivne kitarrilisa sidusid need lihtsad lood tänase päevaga. Mõnede soolode pikkus võis ehk ka kysitav tunduda, aga yldiselt oli selles tunnikeses esindatud Tuksami laululooming kogu ta syvenevas nyansirikkuses. Mees mängis yllatusena ka yhe soolonumbri, lautoliku kõlaga kitarripala. Ta uuemad võrokeelsed lood on hea täiendus murdeliste uudiste kullafondi, otse Pulga Jaani kõrvale. Nukra kammerlikusega kõlas "Sygise laul" Heiti Talviku tekstile. Rajumad lood vältisid liigset uimasust – ka metsapull on Jaagus peidus. Ja kui ehedalt kõlasid mõned vanemad lood! Näiteks Gustav Suitsu "Yhele lapsele" ja Enno "Kui kõik vahel vaikseks jääb". See vankumatu puhtuse taasloomise võime hoolimata mööduva aja vintsutustest on omane vaid inimlikemaile meie trubaduuridest.

Motion Trio oli kolm leiutajat Poolamaalt. Nagu Kimmo Pohjonen, vabastavad nemadki akordioni traditsioonilise

Regipungi, bluisi ja võrokeelse trubaduurlusega kostitas kvartett Urb–Sibul–Tuksam–Jyrjendal.
FOTO HENRI LAUPMAA

repertuaari ja sentimentaalsuse taagast. Kuigi nad ei kasuta elektroonikat, on nende mängutehnikas ometi mõne selle stiiliga (*rave*, *techno*, *ambient*) sarnaseid võtmeid ja rytmiluupe ning vihjeid arvutimängudele ja ufodele. See kõik baseerub klassikalise haridusega omandatud ja kohati ulakaks läinud pillivaldamisel. Sarnaselt Pohjoneniga ajasid nad mitmed traditsioonilise hõnguga käigud ylikiireks, kasutasid pilli löökriistana, jätsid alumisi bassinoote *drone*'ina venima jms. Kahe otsinguyksuse lahknevus tuleneb minu meelest eelkõige erinevast rahvuslikust psyyhikast. Kui Kimmo on šamanismist innustunud sisemaailmus rändav soomeugrilane, siis poolakad saavad oma laksu kätte pisut slaavipärasemalt – balkani, Goran Bregovici ja spioonifilmide helijälgede, pooljõmmiliku reivikultuuri ja grotesksete ulmemudelite muundamise kaudu. Nad on kahtlemata humoristlikumad ja hyplevamad. Seda energiast publitsevat kontserti iseloomustas ka kõrge kõlakultuur. Kostis nii uhamise uljust kui peent partneritunnetust ja lugude nutikaid väljaarendusi.

Kolmas esineja oli Villu Veski juhitud Primitive Music Society. Olen neist korra pikemalt kirjutanud (Muusika 4/2004) ja yle rääkida pole mõtet. Muljed on endiselt kahetised. Yhelt poolt on see primitiivsuse otsing minu jaoks natuke liiga kultiveeritud. Mitte muistsete juurtega, vaid pigem kõrgproffide soov end yheskoos mõnusalet lödvaks lasta, pisut nalja saada ja jazzi kõrvale ka rytmikat *reggae*-poppi haugata. Aga eks igayks lähtugi sellest, mida ta muusikaline kogemus juba sisaldab. Teisalt

sympatiseeris yhenduse läbimõeldus, kava ladusus ja lai joon. Elementide sulam oli täpne, kasutati rituaali jõudu, trummisektsioon tiksus huvitavalt, soolod said maitsekad ja grupi Nafta visuaalne lavastus vajaski mõjulepääsemiseks just sellise suurusega saali. Pakutud kerge merelise hõnguga helireis kandis rahvast ju päris vahvalt.

Viimasena esines nydseks rahvusvaheline, aga algselt Tõvast pärit Yat-Kha. Albert Kuvezinil on endiselt vapustav kõrilaul, vägevad madalad toonid, karune huumorimeel ja etnilise soonega kidramäng, aga näib, et ta on muutunud pisut oma eksootilise harulduse kaubastajaks. Seekordne koosseis oli traditsiooniline rocktrio, ehe tuva instrumentarium oli taustalt kadunud. *Sound* oli kyll metsik ja rytmikiiksudega, sisaldades lääne rockklassika kavereid ("When the Levee Breaks", "Play With Fire", "In-A-Gadda-Da-Vida" jt), mille kohatist vaimukust vähendas nende hulk. Sellelt grupilt oleks pigem oodanud tuvasegust originaalloomingut. Kajaefektid ja rifid muidugi toimisid, kuid rockiristandis oli puudu see instrumentaalne kummalisus ja maavillasus, mis võlus aastate eest "Viljandi folgil". Pisut kahju, et nii andekas mees kaldub pelga eksootilise töötleja alajaotusse. Ehk pöörab ta siiski kodujuurte väe poole tagasi, sest varasem Yat-Kha inspireeris siin kandis tööpoolest paljusid. Või siis võtab appi uuema elektrotehnika, et ida-lääne nihkele juba tõelisi mastaape anda. Festival ise oli teretulnud heliline vahejaam kevadeteel. Raam on nydseks paigas, sisu jäägu pulbitsedes uusi kujusid võtma!

Eesti laulukunsti raskekahurvägi võidukas lahingus

HEDDA LAUTER

Teele Jöks (metsosopran) ja Urmas Taniilo (orel) 9. märtsil Niguliste kirikus; kavas Wolffi, Schützi, Bachi ja Regeri vaimulik vokaalmuusika ning Buxtehude ja Regeri oreliteosed.

Pille Lill (sopran) ja Ivari Ilja (klaver) 5. aprillil Estonia kontserdisaalis; kavas Straussi, Tšaikovski ja Rahmaninovi soololaulud ning stseen Verdi ooperist "Don Carlos".

Eesti laulukunsti seis on pikemat aega palju poleemikat tekitanud. Õpetus olevat lühinägelik ja ühekülgne, lauljate intellekt madal ja tonaalsetki muusikat omandavat nad aeglaselt. Kammerlaul olevat ooperiks võimetute pärusmaa. Ettevõtlikumad minevat Läände õppima ja jäävatki sinna... Teataval määral vastab see jutt muidugi tõele. Aga mõned, kes on läinud, on tulnud tagasi ning võimaldavad rääkida nähtusest nimega eesti laulukunst. Eesti Kontserdi egiidi all lõppes äsja sari nimega "Eesti laulukunst", mille raames esinesid ka selle loo peategelased, flaami-briti haridusega Teele Jöks ning soome-briti kooliga Pille Lill.

Pille Lill on minu jaoks primadonna võrdkuju. Ta on suure häälega, suursugune ja natuke suureline. Tema hääl kandub meeldiva kergusega üle saali nii *forte*'s, mis tema puhul ei ole tuletatud sõnast "forsseerima", kui ka kenas sidusas *piano*'s, mille puhul teravduvad ka muidu natuke ähmastuvad helikõrgused. Pille Lill tunnetab hästi ruumi akustikat ning valib tempod, mille puhul satub aegruumiühikusse just nii palju kõlasid, et helid tunneksid ennast lahedalt. Publikuga suhtleb ta nii vabalt, kui see suures saalis üldse on võimalik. Kogu lava on teda täis. Ta deklameerib laule nagu luuletusi, nii et lauseehitus jääb alles. Lille küps voolav hääletekitamismaneer ja Ilja tundlik klaverikäsitlus teeb neist pro-

fessionaalse ja nauditava ansambli, nende interpretatsiooni muusikaline arendus on väljapeetud ja hõlpsalt jälgitav.

Ähmastuvates helikõrgustes oli "süüdi" Lille jõuline, laia amplituudiga *vibrato*. Nähtus kui selline on täiesti loomulik, arvestades, et oma igapäevatöös peab hääl kostma üle orkestri. Kammerlaulu puhul aga, mis kujutab endast filigraanset musitseerimist, pole vaja arvestada akustiliste "takistustega", nagu sümfooniaorkester või sametisse mässitud teatrisaal. Enamik ooperilauljaid on kammermuusika tingimustes rohmakad ja abitud nagu albatrossid Matsalu lahe kohal, Pille Lill veel suhteliselt vähe. Vastupidi, ta nautis silmanähtavalt võimalusi, mida Estonia kontserdisaali akustika talle pakkus, ning *vibrato*'t sai üleliia ainult üksikutes valjudes kohtades.

Mõlemal lauljal on välja kujunenud kindel repertuaar: Jöksil barokk, Lillel moosine romantism. Üle poole nii Lille kui ka Jöks kontserdi kavast moodustas saksakeelne muusika, mille kvaliteetne esitus eeldab laitmatut artikulatsiooni ka laulmisel. Selles osas ei ole kummalegi midagi ette heita. On ju teada, et kinniseid vokaale (i, ü, u) on soprani kõrgetel nootidel vokaaltehniliselt peaaegu võimatu moodustada. Konsonandid olid seevastu selgesti kuulda. Natuke kahju oli ainult nendest teise ja kolmanda oktavi vahetuse nootidest, mis Lillel lausa mitmes laulus madalaks jäid. Esimene oktav aga kõlab tal kõrge soprani kohta väga hästi.

Elisabethi stseenis "Don Carlosest" oli tunda maailmakuulsa soome baski Jaakko Ryhäneni mõjusid, kelle juures Pille Lill praegu Muusikaakadeemia doktorantuuris õpib. Kontserdisaali akustika annab ooperinumbritele muide hoopis uue kvaliteedi, neid võiks maja paremas tiivas rohkemgi esitada.

Pianist Ivari Ilja kiituseks pean ütle-

Pille Lille ja Teele Jöks kontserdid jätsid mulje, et kui selliseid lauljaid Eestisse edaspidigi jätkub, on sinne laulukunst päästetud.

FOTOD EESTI KONTSERDI ARHIIVIST

ma, et ta kuulab lauljat väga hästi ning jätab talle piisavalt õhku, võttes samas viimast kohtadest, kus helilooja on andnud klaverimängijale võimaluse oma oskusi näidata.

Teele Jöks tamber on nagu Lillelgi esteetiline ja mahlakas. Koloratuurid

on väga täpsed ja puhtad, kuid sisseastumised vahest pisut liiga rõhulised ning pikkade nootide areng loid. Registrid vahetuvad ühtlaselt ning kõrged sopraniregistri noodid säravad, aga ta viskab neid kaarega nagu õuna kiviga puu otsast, tabades enne õige kõrguseni jõudmist veel üsna paljusid muid noote. Kontserdi peategelaast ennast pole näha, ta seisab orelil kõrval nurgas, kuna nähtavamas kohas lauldes on organistiga raske sidet pidada, aga nii oleks sama hästi võinud minna kirikusse raadiot kuulama. Vokaaltehnika on Jöksil seda tüüpi repertuaari jaoks ideaalne. On tunne, nagu istuksin barokiaja Saksamaal katedraalis ja kuulaksin jumalateenistust. *Vibrato*’t oli tolle aja lauljatel küll vähem, aga nagu helilooming, areneb ka esituspraktika. 19. sajandi suurenenud saalid löid vajaduse jõulisema häälekasutuse järele. Selle üle aga, kuidas vanamuusikat ikkagi esitama peaks, võivad interpreedid vaielda lõpmatuseni. Natuke tuli Jöksil puudu uskumisest ja usutavusest. Esitus oli liiga korralik, oleks tahtnud rajuda pisikest kontrolli käestlaskmist. Seda on aga raske saavutada, kui kontserti on kutsunud “lõhkuma” mitu prominenti oma tihedate asjakohaste kõnedega – viimasel hetkel sai “Eesti laulukunsti” kontserdist Tallinna 1944. aasta suurpommitamise ohvrite mälestuskontsert-jumalateenistus.

Vana kooli organist Urmas Taniloo lähenemine Buxtehudele oli selline, mille kohta Toomas Siitan oma loengus tavatseb öelda “õmblusmasina reklaam”. Virtuosoosne ja täpne, suursugune ja natuke igav.

Millest ma mõlemat kontserti kuulades natuke puudust tundsin, olid laulude tekstid koos tõlgetega. Selle tõlkimise-koostamise vaeva võiks siiski ära näha, sest kuulaja saab palju suurema elamuse, kui talle on tehtud võimalikuks lugeda muusika algallikat.

Üldiselt aga jätsid need kaks kontserti mulje, et kui selliseid lauljaid Eestisse edaspidigi jätkub, on sinne laulukunst päästetud.

Elektrooniku seiklused

JOOSEP SANG

Matthew Herbert Big Band 5. märtsil Sakala keskuses.

Matthew Herberti ja tema bigbändi saabumine Eestisse pälvis teenitult suure tähelepanu ning arvukalt eel- ja järelkajasid kohalikus pressis. Paljusid arvustajaid valmistustas kontserdi visuaalne pool: teatraalne, “orkestreeritud” SL Õhtulehe käristamine, taktitundetu töötlus Tony Blairi videost, orkestri tutvustus, kus pillimehed kandsid nimesid Charlie Parker, Quincy Jones, John Coltrane jne, ning muu selline, kuid muusikast endast oli juttu hoopis vähem. Minu meelest olid 5. märtsi kontserdi parimad hetked siiski muusikalised ja seda tänu erinevatele intriigidetele, mida Herbert osava orkestrijuhina laval punus.

Õhtu esimene muusikaline *act* oli ansambli Uusi Fantasia esinemine Sakala ja lutussaalis, millest jäi küll rohkem meelde just väline: soomelikud ponisabasoengud, suusamütsid ja huumor. Ansambli muusikat tuleb kuulata teine kord rahulikumas õhustikus. Matthew Herbert Big Band esines seevastu kuulamist vägagi soosivas keskkonnas, “Jazzkaarelt” tuttavas Sakala suures saalis, ja pakkus suure orkestri jazzit, mis oli ühtaegu tuttavlik ja kummaliselt võõras.

Herberti kontseptsioon on vaieldamatult väga originaalne, seda just tänu orkestrijuhil enneolematule rollile laval sündivas muusikas. Ta on “elektroonik”, kes sekkub teiste tegevusse, tegelikult isegi kuritarvitab seda ja võib oma orkestrante ja abikaasast lauljatarit Dani Sicilianot lausa kompromiteerida, haarates lennult mõne liini või üksiku noodi ning töödeldes seda nii, et originaalses ideaalses intonatsiooni ja *time*’inguga mängitud materjal hakkab kõlama mustalt ja ebarütmiliselt. Oskus niimoodi soolodesse “sisse sõita”, kuulajat segadusse ajada, kuid lõpuks siiski sellised ebakõlad veenvasse konteksti paigutada, on jahmatama panev. Iseenesest pole Herberti bigbändi muusikas ilma tema kõlakujunduse ja näpunäideteta midagi erakordset – pretensioonitud vormid ja lihtsad, kuid toimivad seaded väga heas esituses, tuntavalt

palju swingi ja meeleolumuusikat, mõjuti *free jazz*’ist ja klubimuusikast. Kuid kui lisada Herberti tekitatavad intriigid, mida alguses mainisin, on mulje hoopis teine. Matthew Herberti muusika räägib iseenda eest, kuid seda toetavad kontserdi visuaalne pool, kuulaja teadlikkus Herberti kindlastest seisukohtadest muusikalise ja ühiskondliku eetika vallas, tema mitmekülgsus elektroonilise muusika looja, produtsendi ja DJna, samuti tema lavapersoon. Kõikidest nendest komponentidest segatud kokteil mõjub tõeliselt uimastavalt.

Usun, et Matthew Herbert ei rõhuta oma orkestrimuusikast rääkides sõna “jazz”, kuid õhtu kujunes siiski tuliseks bigbändikontserdiks, kus oli lõpuks õhus eelvust, mida swingiva orkestrijazziga ikka seostatakse. Sakalasse kogunes suur hulk kõikide kaanonite kohaselt riietunud “klubiinimesi”, kes kindlasti sellist akustilise jazzi kontsentratsiooni ei oodanud. Kuid nii publikut kasvatataksegi – reaktsiooni põhjal võib loota, et mõned Matthew Herbert Big Bandi uudistajad istuvad varsti ka näiteks Estonian Dream Big Bandi kontserdil.

Matthew Herberti kontseptsioon on vaieldamatult väga originaalne, seda just tänu tema kui orkestrijuhil rollile laval sündivas muusikas. Fotol koos lauljatar Dani Sicilianoga.

FOTO RAUNO VOLMAR/EESTI PÄEVALEHT

JUBILATE

Muusika läbi südame

Intervjuu Vaike Uibopuuga

SAARI TAMM

Kammermuusika nüansipeenus naiskoorilt? Looduspildi värvirikkus ja selle muutumine koori kõlapildis, laulust laulu aina vahelduv helimaastik? Iga lugu nagu rännak või jutustus? Jah, see on Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor – tudengineidude ja Vaike Uibopuu ühispatent juba mitukümmend aastat.

Tänavu kevadel ilmunud Ester Mägi autoriplaadil “Laulupuu” laulavad nad kõrvalt professionaalse meeskooriga. Mõte kipub professionaalse naiskoori poole. Alo Ritsingu sõnul: “Eestis kui koorilaulu riigis võiks igas kooriliigis olla professionaalne koor. See oleks nagu tule torn, kelle järgi joonduda.” (Muusika 2004/7-8).

Vaike Uibopuu isiksuse ja tema koori tähendusest Tartule ja Eestile kõnelevad mitmed varasemad artiklid ja palju preemiaid. Seekord püüaks paotada ust üliõpilaskoori köögipoolele, et mõista parimate seas püsimist nii Eestis kui ka rahvusvahelistel jõuproovidel ning mitme heliplaadi salvestamist viimase viie aasta jooksul (“Tähemõrsja”, “Eesti muustrid” ja “Laulupuu”)? Millised on dirigendi soovid-nõudmised-taotlused ja nende elluviimise võimalused? Missuguseid väärtusi märkavad tähelepanelikud kuulajad, muusikud?

Vaike, miks sa töötad naiskooriga?

Varem ma arvasin, et meeskoori ja segakoori kõrval on naiskoori võimalused väikesed – madalaid noote on ju vähe. Nüüd tean, et naiskooril on oma võlu, saab interpretatsiooniliselt luua kõlapilte, mida isegi segakooriga pole võimalik. Olen tähele pannud, et ka rahvusvahelistel konkurssidel jõuavad naiskoorid esikohtadele, kuigi segakoore on rohkem. Näiteks Viinis esines hästi Läti naiskoor ja hästi läheb ka eestlastel – Ellerheinal või ETV tütarlastekooril, ja arvan, et aina paremaks saavad ka Toomas Volli koorid. Etteotsa on võimalik jõuda ääretult puhta laulmise ja nõtkete musitseerimisega.

Olen töötanud ka meeshäältega, Tartu Ülikooli Kammerkooris 1971–1979. Mehed omandavad lugusid kolm korda

FOTO IVAR KADAK

aeglasemalt. Muusikas mängib kaasa ka see, et naiste hingeelu on nüansirikas.

Millised on naiskoori kõlavärvid?

Pehmus, hellus, õrnus. Särav, kirgas, läbi-
paistev.

Mida sisaldab sinu jaoks "puhas laulmine"?

Pea oluliseks koori ühtlast kõlapilti. Seda, et täpset intoneerimist täiendaks vaba, takistusteta hääl. Näiteks vägivaldne *forte* mulle ei meeldi, see on kõrvulukustav. Minu taotluseks on *forte*, mis täidab saali, on pidevas sisemises liikumises. See eeldab, et inimese häälega peab tegelema, tuleb otsida vabadust ja laulmise alust, hingamist. Koorijuhtide hääleseade oskus on väga vajalik. Tööd vokaaliga ei õpi kursustelt. Peab oskama lauljat suunata. Oma õpilastele Elleri koolis teen individuaalset hääleseadet ja annan koori hääleseade soovitusi. Nad saavad harjutusvara ja teadmise, miks üks või teine harjutus on kasulik. Teen ette ja õpetan kuulama, mis peaks olema paremini.

Koori kõlapilti on võimalik täiendada ainult hääle kujundamisega. Selleks peab laulja muutma oma hoiakuid ja isegi olemust, suhtumist, elamisviisi. Meil on ütlemine, et "lauljat tuntakse sisemisest naeratuses". Teisi koore kuulates olen märganud, et puudu on just tooni sügavusest ja oskusest laulda *piano*'s. *Piano*'t on vaja, et naiskoori dünaamikaskaala oleks laiem. Suurt häält on koorides kuulda küll, aga tihti puudub sära, särav punkt hääles, ütleksin teemandikilluke. Igatsen sellist rikkalikku laulmist, et muusika läheks läbi südame.

Milline on eesti naise lauluhäääl?

Tuim, kitsas, väike, takistus(t)ega hääl. Väljenduse poolest vaene. Toon on vaheliikuv. Pika fraasi laulmise oskust pole. Üldiselt on Eestis kõige rohkem keskregistrit, naiskoori esimest alti. Tavaline on see, et pole kõrgust ja pole ka madalaid noote. Naiskoori madalaimat häält, teist alti, pole peaaegu üldse võtta. Kui aastas ühe saad, on hea!

Väga tähtis on aru saada, mis hääleliiki keegi kuulub, koorijuht ei tohi lauljat valesse häälerühma panna! Eriti kehtib see metsosoprani kohta – peab tähelepanelikult kuulama, et otsustada, kas ta peaks laulma kooris teist sopranit või esimest alti.

Koori hääleseade põhimõtted on pärit Rudolf Jõksilt.

FOTO TÜANI FOTOKOGUST

Kui suur on lauljate valik ülikooli naiskoori?

Praegu enam valida ei saa, tulijaid on nii vähe. Sügiseti tuleb katsetele kuni 25 inimest, koori saamiseks peab olema laulukogemus ja noodilugemisoskus. Võin öelda, et tänu lastemuusikakoolidele on muusikaline haridus paranenud. Veel olen tähendanud, et umbes nelja aasta järel "visatakse" rühm andekaid. Kui vahepeal on kahvatumad tulijad, siis tean, et – kannata neli aastat, siis tuleb jälle häid lauljaid! Ideaalile saab lähemale, kui lauljate võimed on sarnased. Muusika tahab süvenemist, mõttetöö on kohustuslik, aga inimene väsib. Märkan, et noortel inimestel on "lühike tähelepanu". Aga selleks, et laul oleks elav, mõjus, rikkalik, on vaja, et laulja mõtleks kaasa ja oskaks end kuulata.

Muusika tahab süvenemist, mõttetöö on kohustuslik, aga inimene väsib. Märkan, et noortel inimestel on "lühike tähelepanu".

Kuidas sa koorilaulja häält harid ja arendad?

Me töötame kaks korda nädalas. Arvan, et üks kord nädalas koos käies arengut ei toimuks. Kooriproovile eelneb pool tundi rühma hääleseadet. Ma pean iga lauljat tundma õppima, mõne harjutustunniga saan öelda, mis suunas ta peaks end kuulama, mida ta rühma hääleseades enda juures peaks tähele panema. Kui saame ühekaupa tuttavaks, siis saan ka innustada, et laulja läheks julgemaks. Praegu on ülikooli koori lauljal võimalus käia ka individuaalselt hääleseadja juures, Elleri kooli lauluõpetaja Vivian Kallaste tegeleb lauljatega üksikult.

Meie koori hääleseade põhimõtted on pärit Rudolf Jõksilt, kes töötas koori juures kümme aastat. Mina võtsin tema juures laulutunde viis ja pool aastat, kaks korda nädalas. Selle ajaga hakkad juba aru saama! Ta näitas rohkem ette, vähem seletas. Jõksi häälekooli juurde kuuluvad niisugused märksõnad nagu "tooni sügavus" ja "positsiooniline kõrgus", vokaalide "ühete punkti" viimine ning hääle "ette pööramine". Mäletan, et oluline oli töö diktsiooniga.

Jõksi harjutuste abil saab hääle kahnast lahti kahe kuuga, samuti on võimalik inetuid häáli ilusamaks teha. TÜANI järgi näen, et umbes kahe aasta pärast on algajast saanud arvestatav laulja, kellel on tekkinud võimed laulda puhtalt, isegi heliplaadile – ei ole helistikust tõusmist ja vajumist. Areneb harmooniline kõrv. Eks muidugi teevad siis haiget need juhud, kui kaks aastat tööd on tehtud, laulja hääl arenenud ja siis ta lahku mõnda teise koori laulma. Dirigendi aeg on kulunud, töö tulemus läheb mujale. Projektkoore ma ka ei poolda, see on kellegi teise töölt koore riisumine.

Millised on su taotlused oma naiskoori tämbrite kujundamisel?

Soprani kohta võiks öelda: kirgas, särav, kerge, liikumisega, mitte "kuklatooniga".

Kui pidada oluliseks häälerühma ühtsust, homogeensust, siis ei saa koloratuurisopranit koori võtta, sest ta hakkab välja kostma. Üldiselt on alidega rohkem õnne olnud – oleme leidnud sügava ja sametise kõla. Sopranitega on üks igavene häda, näiteks, kuidas saavutada esimese soprani ühtlust. Naiskoori teine alt aga peab olema "rohkem" alt kui segakooris, sest ta annab koorile põhivärvi.

Aga häälerühmade ja koori ansambel?

Selleks, et koori häälerühmad saaksid omavahel ansamblise, kasutame diferentseeritud tööd – koor jagatakse kaheks, kolmeks, neljaks ja lauldakse siis vaheldumisi. Aga oluline on ka koorilaulja asukoht kooris – kus keegi seisab. Kus on õrna, tugeva, särava, väikse või vaikse häälega laulja jaoks õige koht. Kes võib nurga peal seista. See on akustika koorilaulus. Arvan, et oleks vaja lausa sellist õppeainet. Mina teen seda intuitsiooniga.

Olen ka märganud, et mõned hääled tõmbavad teisi hääli endasse ja mõned tõukavad teisi eemale. Olen juba harjunud kuulama lauljaid üle kogu ruumi – “lükkan antennid välja” ja kuulen igaüht eraldi. Ja lisaks sellele tuleb arvestada veel inimpsüühikaga, et kuidas saada koori ühe mütsi alla.

Kelle heliloomingu poole pöördud sa-geli?

Ester Mägi ja Veljo Tormise laulud on täiuslikud. Mägi “Ühele lapsele” on tohutult raske. Aga tahad ju raskeid teha, et kätte saada seda, mis sinna sisse on pandud. Saada heliloojaga kontakti tema nootide kaudu. Tänu taevastele vägedele olen tabanud heliloojate soovet. Ka Poulenc, Holst, Busto on väga huvitavad. Hea side on meil Knut Nystedtiga, kes kirjutab ja saadab ise noote. Oleme temaga neli-viis korda kohtunud.

Oleme laulnud ka väga instrumentaalseid lugusid, näiteks Belgias Maasmechelenis nüüdisaegse muusika võistulaulmise kohustuslik lugu. Saime tookord ühesooliste kooride seas kolmanda koha Ungari tütarlastekoori ja Belgia noorte meeskoori järel, aga siiski on parem, kui helilooja teab, millises diapsoonis üks või teine häälerühm liigub.

Kas teiste rahvaste kooride hulgas on eeskujusid?

Ungarlaste muusikaharidus on väga tugev, aga koorilauljad seisavad laval väga puiselt, ka nende keel ja rütmid jäävad mulle kaugeks. Soome ja Rootsi koorides on rohkem olemise vabadust ja rõõmu muusikast. Rootsi segakooride naishääled võluvad. Nauditav, kui koor liigub tervikuna harmoonias. Väga hea on soomlaste naiskoor Lyra, keda juhatab Kari Turunen. Belgias kuulsin fantastilist Iisraeli vokaalansamblit. Ka filipiinlaste segakoor oli “üle mõistuse”, sellisel puhul ei oska enam midagi rohkem tahta.

Teemandikilluke lühtrite säras. Vaike oma neidudega haruldase akustikaga ülikooli aulas.

Kuidas saada koori “ühe mütsi alla”?

Eks muidugi teevad siis haiget need juhud, kui kaks aastat tööd on tehtud, laulja hääled arenenud ja siis ta lahkub mõnda teise koori laulma. Dirigendi aeg on kulunud, töö tulemus läheb mujale.

Millest tuleb see, et sinu koorilauljad ei kaota häält?

Laulmisest neil hääled ära ei lähe. Ka hääleseadja Jõksi töö oli ettevaatlikult harjutusi teha. Kui laulja jõuab oma häälega teatud joone peale, ei juhtu midagi. Aga on vaja ettevaatlikkust ja dirigendi tähelepanu. Siis võib mitu tundi järgemööda laulda, laululaagris isegi seitse-kaheksa tundi. Kui kurk on haige, pole vaja “täie tambiga” kaasa teha. Dirigent peab selle ära kuulma, kui kooriproovi lauljate hääle soojendamisega alustab.

Käesolev kevad on TÜANile väga tihe: “Eesti mustrate” plaadi viimane salvetus, naiskooride võistulaulmine ja “Laulupuu” CD esitus märtsis. Kaks koori juubelikontserti ja Põhjamaade tudengite laulupidu aprillis. Mis on sel hooajal veel ees?

Rahvusmeeskooriga ühel plaadil olla on meile suur au. Juunis ootab ees vaimulik laulupäev Tartus ja Tubina juubel Alatskivil, augustis esineme Veljo Tormise juubelil Pärnus. Mul on hea meel, et ülikooli koor peab pingele vastu!

Milline on TÜANI omapära?

Ants Soots, RAMi peadirigent:

See koor on üleni Vaike Uibopuu koolkond: vokaalesteetika, vokaaltehnika ja interpretatsiooni osas. Uibopuu on nõudlik vokaalkoolituses, tämbri- ja ansambli taotlustes. Tal on väga selge kujutus esitatavate laulude kõlapildist. Nagu viimane Eesti naiskooride konkurss näitas – isegi kui koori häälema-terjal polegi esmaklassiline, siis milline interpretatsiooniline täiuslikkus! See lihtsalt mõjub!

Ega Ester Mägi asjata just teda oma laulude jaoks ei valinud. Neil on omavaheline tõlgenduslik sugulus, hingeeluline sarnasus – detaili, nüansi taotlus, terviklikkus, muusikaline nõudlikkus. Ester Mägi otsib koorilaulus puhast, kristalset. Võrdlus võib olla ebatäpne, kuid nende kahe inimese muusikalises esteetikas on paralleele.

Kuidas iseloomustada selle koori kõlapilti?

Kõlapilti suunab vokaalkoolitus. Koori hea hääleaparaadi-valdamine annab tunda. Vaike Uibopuu vormib igaks lauluks uue kõlapildi. Pole üht ja universaalset. Ta leiab peened värvid iga laulu jaoks.

*

Ester Mägi:

Mul on plaadi näol värsked muljed. Olen väga rahul sellega, mis Vaikesse ja tema koori puutub. Tema koori kõlakultuur on eriline, ma ei tea, kuidas ta seda saab – vaatamata sellele, et koosseis vaheldub. Koori kõla on alati intonatsiooniliselt puhas ja laul hästi välja töötatud. Vaike pöörab tähelepanu detailidele. Arvestab autori soovidega. Vahel lasen teha just dirigendil tema arvestust mööda. Vaike puhul on olnud selliseid üllatusi, mis väga meeldivad. Viimati oli nii näiteks lauluga “Ühele lapsele”. See on raske lugu, aga tuli välja. Varem on hästi õnnestunud “Pieta” ja “Vabtralt valgõ pilve pääle”. Vaike on nõudlik dirigent. Nõuab koorilt palju ja saab ka koorilt palju kätte.

*

Tõnu Kõrvits:

Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor jättis mulle eelmise aasta kammerkooride festivalil unustamatu mulje. Nende kava, mis koosnes ainult eesti muusikast, oli targalt üles ehitatud ja väga peenelt viimistletud. Hoolimata sellest, et tegemist oli tehniliselt raskete teostega, oli esitus veatu ja musikaalne. Arvan, et TÜANil on palju tugevaid külgi. Tõstaksin esile just kõlalist mitmekülgust: pehmet ja voogavat, kuid ometi jõulist kõla. Seal on midagi lummavat ja nõiduslikku, nagu sireenide laulus.

*

Veljo Tormis:

Meie koostöö TÜANiga on olnud “aukudega”, sõltunud koori koosseisust. Vaike on mind alati toetanud, aga tudengikoos muutub kogu aeg.

Näiteks üks koor oli see, kes 1977. aastal päästis ära minu “Naistelaulude” etenduse Vanemuises. Need lauljad on nüüd juba vanaemad. Hiljem tegin kolm episoodi “Naistelauludest” koorisüüdi, pühendasin tagantjärele Vaikele. Kahte esimest on TÜAN laulnud kontsertettekandes, üks episood, “Labkumine isakodust”, on nende “Tähemõrsja” plaadil. 1984. aastal tuli Vaikelt initsiatiiv “Astuge ette” laulu kirjutamiseks. Ja hiljem sain nende abi kasutada, kui mul olid Tartus loengud. Ka “Sampo tagumist” pidid esialgu nemad Hamburgis esitama.

Mitmeid minu laule on Vaike viinud laulupeole – liivi rahvalaule ja kiigelaule. Ta on väga tahtejõuline inimene, dirigendina täidab täpselt seda, mis partituuris kirjas. Mul on Vaike suhtes väga suur respekt. Tajun, et ta on väga aus, selge, puhas inimene, temaga ei saa lõmpsida. Väga tõsine inimene on ta ka – ei julge temaga riidu minna.

Veljo Tormis: “Mitmeid mu laule on Vaike viinud laulupeole.”
FOTOD ANTS NILSON

Laulu- ja tantsupeo traditsioon – ideaalid ja tegelikkus

KAIE TANNER

*Eesti, Läti ja Leedu ühiskonverents,
18.–19. veebruar, Tallinn*

“Kas nüüd hakkate Balti ühislaulupidusid korraldama?” küsis keegi uudisejanune reporter Radissoni hotelli konverentsisaalis. Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse juhataja Aet Maatee raputas pead. Ei hakka. Igal riigil on ikka oma laulupidu, konverentsil püüti leida neid olulisi ja ühiseid pidepunkte, mis tagaksid laulupeo kui protsessi arengu ja traditsiooni hoidmise.

Konverentsil osalesid kolme maa pidude kunstilised juhid, eksperdid ning Eesti, Läti ja Leedu kultuuriminister.

Oma valdkonda sügavuti tundvad inimesed andsid hinnangu viimastele laulu- ja tantsupidudele ning otsisid uusi lahendusteid ja tegevusplaanid.

Kuidas aitab laulupeokonverents kaasa kolme riigi koostööle?

Urmās Paet, Eesti Vabariigi kultuuriminister: “Oluline märk on juba see kohtumine ise. Laulupeotraditsioon on alates 2003. aastast UNESCO nimekirjas, mis näitab, et meie traditsioon on meie piiridest välja liikunud. See tähendab suuremat rahvusvahelist tähelepanu ning ka vastutust.”

Helena Demakova, Läti Vabariigi kultuuriminister: “Käesolev laulupeokonverents on esimene kord, kui Balti riikide kultuuriministrid kohtuvad ühes Balti riigis – seni on meie kokkusaamised toimunud kusagil mujal Euroopas. Pean seda sümboolseks. Me oleme siin selleks, et väljendada toetust ekspertidele, kes siin oma tööd teevad, ning konverentsi lõppresolutsioonile.”

Vladimiras Prudnikovas, Leedu Vabariigi kultuuriminister: “Tänane kokkusaamine on unikaalne, nagu on seda ka laulupeod. Peame ühiselt mõtlema sellele, et laulupidu ei pea finantseerima mitte ainult selle toimumise aastal, vaid pidevalt.”

Mis on laulupeokonverentsi eesmärk?

Urmās Paet: “Tagada laulu- ja tantsupidude traditsiooni ja väärtuste säilimine ja areng, vahetada kogemusi, jagada ühiseid muresid. Kuidas saavad kultuuriministriteeriumid kaasa aidata, kuidas saab ühiskond kaasa aidata – need on praegused küsimused. Kui pidu toimub iga viie aasta tagant, siis vahepealsel ajal ei tohi olla mõõna, vaid Eesti 1000 koori ja 900 tantsurühma peavad saama tegutseda.”

Kas laulupeotraditsioon vajab toeks omaette seadust?

Helena Demakova: “Läti laulupeoseadus on praegu Seimis teisel lugemisel, loomulikult eelnesid sellele pikad diskussioonid. Paraku on meil tugev arvamusiid Raimonds Pauls, kultuuriministrist tunduvalt tähtsam figuur (rõõmus kahin saalis), kes laulupeoseaduse läbimiseks ka saavutas. See näeb ette püsirahastuse laulupeoprotsessile, töötasu maakondlikele mentorkoorijuhtidele ja -tantsujuhtidele; tõstsi muusikaõpetajate palku jne. Suurim probleem tulevikus ongi minu meelest üldharidussüsteemis – kui lapsed ei laula ega tantsi, siis on laulupeotraditsioon ohus.”

Seaduse ülesandeks on laulu- ja tantsupidude kui pideva tsüklilise protsessi kindlustamine ning riigi ja omavalitsuste organisatsioonilise ja rahalise vastutuse määratlemine. Seega võtab riik vastutuse nii üksikute pidude toimumise perioodilise rahastamise eest kui ka kogu

“Vihm on Balti laulupidudel nii oluline ühistunnus, et võinuks saada kirja ka UNESCO dokumenti!”

laulupeopüramiidi eest. Ja see koosneb taidluskollektiivide tegevusest, ühisrepertuaari ettevalmistamisest ja omandamisest, piirkondlikest “väikestest” laulu- ja tantsupidudest, kollektiivide ülevaastustest ja võistlustest, samuti peotraditsiooniga seotud loomingulistest üritustest, mis kindlustavad pidude arengu vastavalt aja vaimule.”

Kas laulupidu on protsess või kontsert?

Guntars Kirsis, Läti laulupeodirigent ning riikliku rahvakunstikeskuse kooride ala nõukogu liige: “Kuna meie korraldajad õpivad kõik projektijuhtimist, käsitlevad nad, jah, laulupidu kui projekti, aga see on jama! Kahjuks pole ühtegi kooli, kus õpetatakse laulupidude kujundamise põhimõtteid. Töö toimub pidevalt: koorid ja tantsurühmad harjutavad, õpivad repertuaari, nende juhid saavad palka, taseme tõstmiseks on esinemised ja konkursid, peojuhid töötavad kontseptsioonide kallal jne. Ja pidevalt toimuv asi ei saa olla projekt, vaid protsess!”

Mis on Eesti, Läti ja Leedu laulupidudel praegu hästi, mis halvasti?

Aira Birzina, XXIII Läti üldlaulupeo üldjuht ja kontsertide kunstiline juht, riikliku rahvakunstikeskuse kooride ala nõukogu liige: “Alustan miinustest. Lätis puudub pidude korraldamiseks püsiv organisatsiooniline struktuur, loodame stabiilsust peagi kehtima hakkavast laulupeoseadusest. Uut repertuaari pole kerge leida, meeskoore on vähe – kogu Läti peale ainult 26. [Eestis on 48 meeskoori – K.T.]. Muusikaõpetus koolis muutub järjest teoreetiliseks, laulmise osa on vähenenud, üha rohkem on Lätis lapsi, kes ei oska laulda, aga laulupidu algab ju koolist! Meie põhilist rahvapilli kannelt tuleb tellijal oodata viis aastat, sest neid valmistab kogu Läti peale ainult üks meister. Pidude lavastamiseks oleks vaja rohkem raha, siis saaks luua midagi tõeliselt atraktiivset.”

Eesti, Läti ja Leedu delegatsioonide juhid konverentsi lõpetamisel. Vasakult: Aet Maatee, Romans Vanags ja Juozas Mikutavičius.

Kõrgetasemelisel konverentsil osalesid ka Balti riikide kultuuriministrid. Läti Vabariigi kultuuriminister Helena Demakova leidis, et laulupidude suurim probleem peitub üldharidussüsteemis – kui lapsed ei laula ega tantsi, on laulupeotraditsioon ohus.

FOTOD ILMAR MOSS

Positiivset. Läti laulupidu on suur kompleksne kümnepäevane festival, mis hõlmab kõiki kunstiliike. Esmakordselt toime 2003. aasta peol eraldi välja noortekooride ning nais- ja meeskooride kontserdid. Noorte osatähtsus nii vaatajate, osalejate kui ka juhtide seas on rõõmus-tavalt suurenenud. Palju kasu on toonud rajoonide üldjuhtide institutsiooni loomine.”

Alfonzas Vildžiunas, 2003. aasta Leedu laulupeo kunstiline juht: “Leedus on keskmises vanuses lauljatega olukord katastroofiline, 30–50-aastased lihtsalt ei laula. Seega on meil õpilas- ja üliõpilaskoorid ning järgmine aste juba pensionäride koorid. Meeskoorid praktiliselt puuduvad: meil on 14 koori umbes 600 lauljaga, kelles enamik 70-aastased. Võimekaid noori koore on vähe, nad tegelevad oma kontsertide, konkursside ja festivalidega ning laulupidudel ei osale. Rahvariie hakkab laulupeolt kaduma, koorid kannavad teisi kostüüme – sellest on väga kahju. Puudub laulupidu järjepidevalt korraldav institutsioon. Korda pole majas!

Meie aeg lihtsalt nõuab ka laulupeol uusi väljendusvorme. 2003. aasta laulupeole valisime populaarsed jõukohased

laulud, kaasasime teisi kunstiliike, pöörasime tähelepanu lavastusele. Liigume sinnapoole, et laulupidu pakuks suurepäraseid vaatepilte, oleks ülev ja dünaamiline.”

Alo Ritsing, Eesti XXIV üldlaulupeo kunstiline juht: “Meie laulupeo õnnestumise tagasid positiivsemaks muutunud ühiskondlik mõtlemine, Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse, Eesti Kooriühingu ning alaliitude kogemused ja järjepidev töö, meeldejääv ja vaheldusrikas repertuaar, laulupeodirigentide professionaalsus, kutseliste orkestreite ja kooride osavõtt jne. Ehkki meilgi ei jagu paljudesse segakooridesse meeshääli, töötavad tänu Meestelaulu Seltsi tublile tööle meeskoorid, noorte meeskoorid ja poistekoorid nii linnades kui maakondades.

Eesti laulupeoliikumise kitsaskohtadeks on praegu riikliku toetussüsteemi puudumine, koorijuhiks õppijate ebapiisav arv, koorilaulu kui eriala puudumine muusikakoolides. Kollektiivid on suhteliselt väikesed – kuidas ja millal kasvavad koorid jälle 60–80-liikmelisteks?”

Mis on Balti laulupidude olulisim ühisjoon?

Guntars Kirsis: “Vihm. See on nii oluline ühistunustus, et võinuks saada kirja ka UNESCO dokumenti! Aga kui võrdlen viimaseid pidusid, siis: Leedu oma oli tore, rahvalik ja kontseptuaalselt läbi mõeldud, Lätil väga kõrgetasemeline keeruka kavaga kontsert, mida kuulata polnud sugugi kerge. Eesti oma moodustas nende kahe äärmuse vahel kuldse kesktee; mingit kontseptsiooni teil ei olnud, kuid hea ja põhjalikult ette valmistatud kontsert küll. Suurepärase, et te ei häbenenud kavva võtta ka välisautorite teoseid! Aga kindlasti peaks iga maa hoidma oma traditsioonide ja veendumuste poole, ainult see tagab laulupeo säilimise.”

*

Eesti, Läti ja Leedu ekspertide arutelude tulemusel võeti vastu konverentsi ühisresolutsioon pidude arengust, mis edastatakse kolme riigi valitsustele, parlamentidele ning pidu koordineerivatele asutustele.

Resolutsioon sisaldab kaksteist ettepanekut, mis kindlustaksid laulu- ja tantsupidude kui pideva protsessi kaitse ja arengu.

EESTI
INTERPREETIDE
LIIT

Akadeemiline kammermuusika

www.interpreet.ee / www.estonianmusician.com

8. mail kell 18 Kadrioru lossis

MADIS KARI
KLARNET

KALEV KULJUS
OBOE

**MARKO
MARTIN**
KLAVER

Antonio Pasculli, Ferenc Liszt / Giuseppe Verdi,
Giuseppe Verdi / Luigi Bassi, Hyacinthe
Eleonore Klose

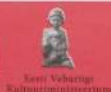
Piletid 60 / 30 müügil Piletipunkti müügi-
kohtades ja tund enne algust kohapeal.
www.piletipunkt.ee

EESTI KUNSTIMUUSEUM
Weizenbergi 37, Tallinn

Meid toetavad:

TRUMM

sponsor:
antalis

EESTI
INTERPREETIDE
LIIT

Akadeemiline kammermuusika

www.interpreet.ee / www.estonianmusician.com

29. mail kell 18 Kadrioru lossis

Tallinna Keelpillikvartett

URMAS VULP VIIUL

OLGA VORONOVA VIIUL

TOOMAS NESTOR VIOLA

MARGUS UUS TŠELLO

W. A. Mozart: Keelpillikvartett D-duur KV 575
Leoš Janáček: Keelpillikvartett nr 1

Piletid 60 / 30 müügil Piletipunkti müügi-
kohtades ja tund enne algust kohapeal.
www.piletipunkt.ee

EESTI KUNSTIMUUSEUM
Weizenbergi 37, Tallinn

Meid toetavad:

TRUMM

sponsor:
antalis

Tallinna Muusikakeskkooli kontserdid mais 2005

3. mai kell 12.00
EMA kammersaalis
Ada Kuuseoksa ja Katrin Kuldjärve
klaveriklassi õpilased

7. mai kell 12.00
Tallinna Linnateatri kammersaalis
Anu ja Toivo Nahkuri
klaveriklassi õpilased

8. mai kell 12.00
Mustpeade Majas
Mari Kerem ja Tanel Nurk
Mirjam Keremi viiuliklassist

12. mai kell 19.00
Mustpeade Majas
Tallinna Kammerorkester ja
TMKK solistid
dirigent Jüri Alperden

14. mai kell 15.00
Matkamajas
Kersti Sumera
klaveriklassi õpilased

15. mai kell 16.00
Teatri- ja Muusikamuuseumis
Raeli Florea
viiuliklassi õpilased

Kafka "Protsess" 21. sajandil

SIRJE NORMET

Muinasjutuvestja Hans Christian Andersen'i juubeliaastal sai Kopenhaageni linn eraisikult muinasjutulise kingituse. A. P. Mølleri ja Chastine McKinney Mølleri fondi rahastatud ooperimaja ehitus lõpetati eelmise aasta oktoobriks ja selle andis Taani peaministrile Anders Fogh Rasmussenile üle laevandusmagnaat, 91-aastane Maersk McKinney Møller. Uut ooperi- ja balletiteatrit hakkab juhtima Kuninglik Ooper, mille juhatuse all tegutseb ka vana ooperimaja.

Arhitekt Henning Larseni projekti järgi valminud ooperimaja on tõeline pärl. Põhjamaiselt lihtne, kuid samas suurejooneline hoone asub Holmeni poolsaarel. Kui ei taha teha suurt ringi autoga, saab südalinnast ooperisse minna veetaksoaga. Nõnda on juba ooperisse minek omaette etendus.

Nyhavni sadamas veetaksole astudes sisenen sinagu teise reaalsusse, tundsin end ballile tõttava Tuhkatriinuna. Peene ooperipubliku hõrgud parfüümid ja mereõhk mõjusid joovastavalt, tuledes ooperimaja oma peegeldustega lahevees oli lihtsalt fantastiline. Keegi ütles mu kõrval oma kaaslasel: "It's very Danish to go to the opera over water!" Pole kahtlust, et Kopenhaageni uus ooperimaja on samasugune vaatamisväärsus kui Sydney ooperimaja, mille projekteeris samuti taani arhitekt, elav klassik Jørn Utzon.

Uue maja avamine (Royal Command Performance) toimus 15. jaanuaril 2005. aastal. Esimene ooperietendus, Verdi "Aida" oli 26. jaanuaril. 21. märtsil esietendus taani helilooja Poul Rudersi ooper "Kafka protsess".

Poul Rudersi intrigeerivad intervjuud enne esietendust

Franz Kafka romaan "Protsess" ilmus 1925. aastal. Euroopa avastas Kafka ja ta "Protsessi" aga alles pärast Teist maailmasõda. Sõjajärgses masenduses vaadati Kafka kui prohveti poole, kes oma kummalistes lugudes oli ette näinud tõeliseks maapealseks põrguks muutuvat maailma. Ajaloolist kogemust arvestades ongi Kafka teostest eriti mõjuv just "Protsess", sest süütute inimeste üle kohtumõistmi-

ne lavastatud kohtuprotsessidel ja nende hukkamine oli stalinismiajal reaalne elu, mitte kunstniku haiglasliku fantaasia villi. Helilooja Poul Rudersi esietenduse-eesid intervjuusid lugedes olin aga segaduses. Kas tõesti on Kafkat võimalik nii erinevalt mõista?

Poul Rudersi: "Protsess" on niivõrd naljakas raamat. Ma räägin tõsiselt! Kogu lugu on ju komöödia, küll väga must komöödia. Just tänu kõrgel tasemel absurdsel huumorile tekitas see lugu minus huvi ooperit teha. Minu ooperi ebaametlik pealkiri on "Koomiline luupainaja ühes prelüüdis ja ühes vaatuses". Rudersi jätkab: "Ma püüdsin teha universaalse loo elu absurdusest. Niisugune lugu on hirmutavalt universaalne: meest süüdistatakse milleski, aga keegi ei tea, milles. Ta tiritakse läbi absurdsete stseenide kohtuprotsessi-maskeraadini, kus ta süüdi mõistetakse ja lõpuks hukatakse. Ja ometi pole keegi loo lõpul targem kui loo algul. Ühesõnaga, mitte keegi ei tea, mis siin maailmas tegelikult toimub."

Paul Bentley libretos on paralleelselt kaks lugu

Paul Bentley libretos põimuvad kaks lugu, kaks kohtuprotsessi. Ühes loos (prelüüdis) on peategelaseks Franz Kafka ise, teises aga Kafka *alter ego* Joseph K. Esimene lugu on kirjutatud Kafka kirjade põhjal, teine Kafka romaani "Protsess" ainetel. Prelüüdis saadab Kafka Felice Bauerile Berliini erootilisi armukirju. Kui Felice arvab, et oleks aeg abielluda, ütleb

Kafka talle ära. Selle peale saadab Felice Kafka juurde Prahasse oma parima sõbranna Greta Blochi, et see asjad korda ajaks. Kafka aga armub Gretasse ja nad veedavad mitu päeva voodis. Ometi kihlub Kafka ametlikult siiski Felicega. Seda kuuldes räägib Greta Felicele oma armuvahekorra Kafka. Seejärel mõistavad kaks naist Berliini hotellitoas Kafka üle kohut. Kihlus tühistatakse. Alandatud ja naistest vabanenud Kafka läheb koju ja hakkab kirjutama romaani "Protsess".

Eelneva looga põimub Joseph K. lugu "Protsessist". Siin on jälgitud üpris täpselt Kafka romaani tegevusliini. Kulminatsiooniks on nagu prelüüdiski kohtuprotsess, millest on tehtud tõeline bufonaad. Joseph K. kaitsekõne, mis on sisuliselt ju hoopis süüdistuskõne, sum-bub karnevalikostüümides koori kriiskamisse. Joseph K. asub minekule, kui tema juurde tuleb kohtu-uurija ja ütleb talle: "Täna lasksite käest selle paremuse, mida ülekuulamine igal juhul vahistatule annab." Sellega on otsus langetatud ja teekond "tapalavale" sillutatud. Siit läheb tegevus üle Berliini hotellituppa, kus jätkub naiste omakohus Kafka üle. Ka naiselt saab ta süüdimõistva otsuse. Kafka end kaitsta ei suuda – tema lugu ei huvita mitte kedagi. Oma maailmavaluga üksi jäetud Kafkale (Joseph K-le) tullaksegi järele...

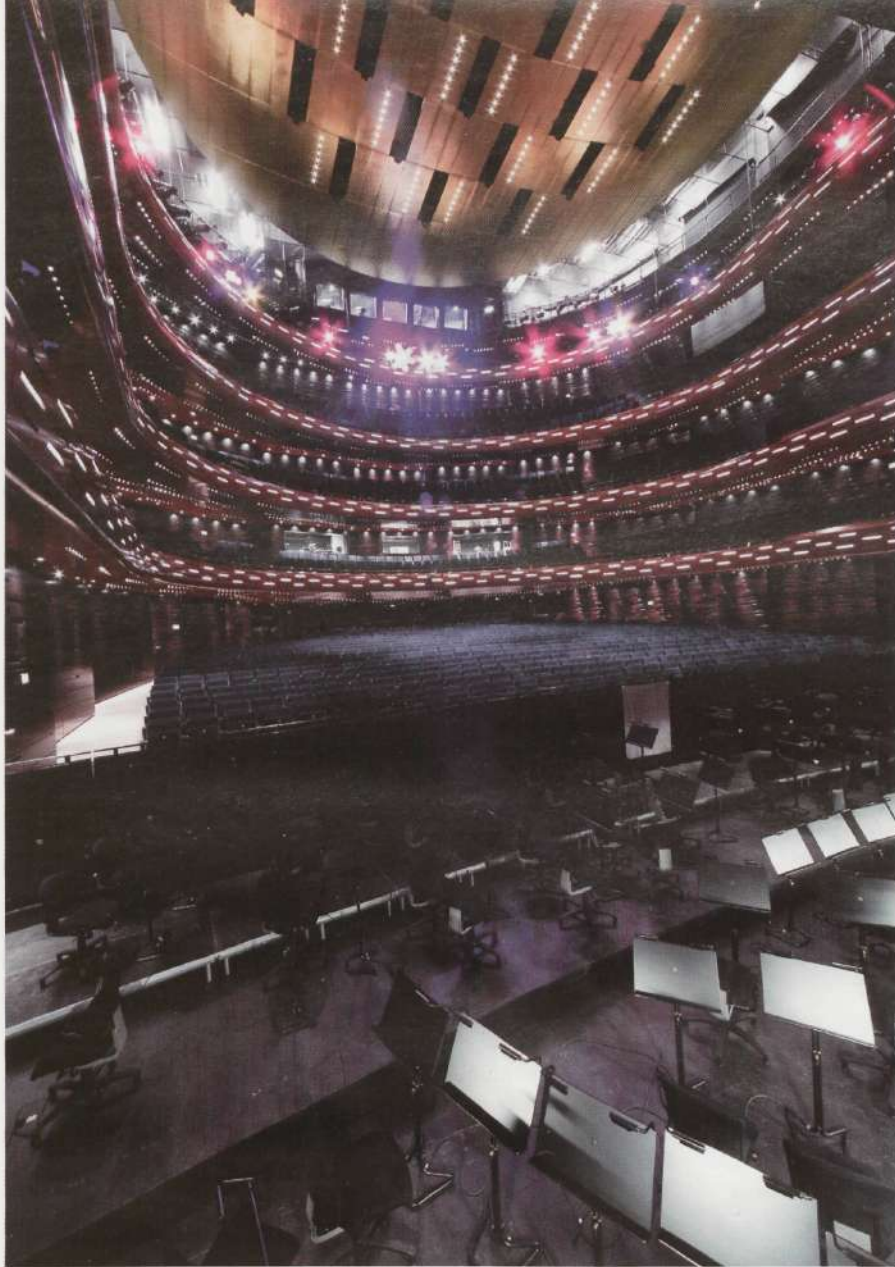
Francisco Negrini lavastus rõhutas loo absurdust

Uue maja pidulikus elevuses oli päris ras-

"Protsessi" absurdiõudustest vaevaldud peategelane.

Avarad dimensioonid Kopenhaageni uues ooperimajas.

FOTO INTERNETIST

ke Kafka temaatikasse sisse elada. Ometi haaras kafkalik hirmuatmosferaar kohe oma painesse. Hirm isa ees, hirm naiste kättemaksu ees, hirm ühiskonna hukkamõistu ees... Hirm on see, mis kõike valitseb. Kõrgele pjedestaalile tõstetud diktaatori-kohtuniku ümber sagiv karnevalikostüümides "õukond" vaid süvendas masendavat atmosfääri. Kohtunik varjas end samuti maski taha: tal oli inimpea asemel kotkapea, õlgadele langevad parukalokid meenusid padrunilinti. Nii jättis kogu Joseph K. kohtuprotsess karnevalimaskide taha peitunud sõjatribunali mulje. Kohtunikuga samale tasemele oli tõstetud vaid (õue)kunstnik, kes koturnidel uhkes riietuses "lihtnimeste" kohal kõrgus.

Naisi huvitas vaid armastus ja seks. Keegi naistest Joseph K. muredele tõeliselt kaasa ei elanud. Nad ei viitsinud teda isegi lõpuni kuulata. Naised olid nagu selle nähtamatu, hirmu sisendava võimu käepikendus – nagu siiami kassid, kes ründavad enne põhipealetungi. Ka Felice ja Greta, kellele Kafka armastuskirju saatis, nägid temas eelkõige isast olevust, kelle peal oma agressiivset seksuaalsust välja elada. Temast kui kirjanikust ei pidanud nad eriti midagi.

Negrini lavastuse parim leid oli Kafka "kloonimine". Algul Kafka kahestub, siis kolmestub, neljastub, viiestub jne. Skisofreenilist olukorda toetab ka hullusärki meenutav valge ürp. Lõpustseenis

lamab neli-viis Kafka laipa eeslaval, Kafka *alter ego* Joseph K. läheb alistunult teda arreteerima tulnud meeste vastu.

Kokkuvõttes oli etendus väga mõjuv

Kafka ja Joseph K. topeltosa laulis tenor Johnny van Hal. Pikka kasvu, mehelik Hal on suurepärase lavakuju, kuid eksistentsiaalsetes probleemides vaevleva Kafka jaoks ehk liiga "elust pakatav" ja energiline. Hali lauljavoimed on tõesti hämmastavad – laulda kaks tundi järjest atonaalset, ülimalt ekspressiivset muusikat on inimlike võimete piiril. Väga mõjuv oli stseen Berliini hotellitoas, kus naised Kafka üle kohut mõistavad. Naised on aru saanud, et Kafka neid mõlemaid petab, ja nii pole Kafkal halastust loota. Petetud naiste kohtuprotsess on niivõrd julm (ka muusikaliselt!), et Kafka veereb kõrvu kinni hoides õuduses mööda pörandat.

Sopran Gisela Stille (Felice Bauer) ja metsosopran Marianne Rørholm (Greta Bloch) on samuti imetusväärset lauljaid ja näitlejaid. Taani ooperilauljate tase on tõesti kõrge – ka kõik ooperi kõrvaltegelased olid esmaklassilised lauljad.

Helilooja kasutab suurt orkestrit üllatavalt minimalistlikult. Paaris armustseenis ta nagu unustaks ennast ja annab tunnete voli – nii saame nautida laia ooperimeloodiat ja lausa richardstraussilikku orkestrit. Aga seda vaid väga episoodiliselt. Kohe asub helilooja mikrointervallidega nagu hambapuuriga vaese mehikese hingeelu kallale.

Tahes-tahmata tekib küsimus, miks Ruders kirjutas ooperimaja avapidustusteks just niisuguse loo? Taani ajalugu on ju täis koloriitset tegelasi, kellest ooperit kirjutada. Kas Ruders ja Bentley tahavad meid millegi eest hoiatada? Või hoopis irtvitavad meie üle, kogu aeg rõhutades, et see on koomiline ooper.

Ometi hakkas laval toimima kunsti-teose oma arenguloogika. Koomilised episoodid ja bufonaadlik kohtustseen rõhutasid veelgi sünget ja lootusetut atmosfääri. Ei mingit huumorit! Uue ooperimaja avaetenduste "Verdi-publik" tundus olevat nõutu. Publik oli nagu peategelanegi laval kaheks tunniks lõksu püütud – ei mingit väljapääsu ega lahendust. Mitmed vaatajad ei pidanud vastu ja lahkusid toolide kolinal enne etenduse lõppu. Mina aga istusin veel tükk aega tühjenes ooperisaalis.

Kas noortel rockmuusikutel on piisavalt väljundeid?

MARGUS KIIS

Eestis on õnneks jälle hakanud massiliselt levima teismelistest ja kahekümnendates eluaastates inimestest koosnevad rocki- ja *metal*'ibändid. Kokku on üle riigi neid rohkem või vähem aktiivselt tegutsemas viiesaja ringis, mõningail andmeil rohkemgi. Samas pole rock mingi omaette nokitsemise hobi, vaid edevusest pakatav ja enda eksponeerimist nõudev harrastus. Kui keegi teeb kusagil bändiproovi, siis ta üldjuhul tahab, et teda kuuleksid-näeksid kümned, sajad, võib-olla tuhandedki inimesed. Kas selleks on Eesti Vabariigis *anno domini* 2005 piisavalt võimalusi ja kui, siis milliseid?

Kontserdid

Õnneks on vähemalt paari viimase aasta jooksul kõvasti suurenenud igasuguste kontsertide arv, seda hoolimata asjaolust, et just rockiürituse korraldamiseks on tänapäeval vaja mahukat, rasket ja sügugi mitte odavat võimendusaparatuuri jm varustust. Festivalide korraldamine on saanud väga menukaks. Võib-olla mängib siin rolli asjaolu, et tihti pole enam tavaks esinejatele esinemistasu maksta (vähemalt olulisel määral mitte) ning kordaminek tugineb enamasti algajate muusikute entusiasmile. Seega ei pruugi selliste noorukeste ansambelite kogunemised isenesest olla väga kulukad.

On loomulik, et peaaegu iga linn või vald üritab teha oma rockifestivali. 2005. aastal on juba toimunud vähemalt viie esinejaga üritused peale Tallinna veel Võrus – 28. jaanuaril Võrumaa Noortemessi Bändikonkurss, 5. märtsil “Werro rock”; Tartus – 19. jaanuaril “Moshpit” vol 2, 2. veebruaril “Sid Vicious Memory” vol 4, 17. veebruaril “Noortebänd 2005” kolmas eelvoor ja “Wintfest 2005”; Viljandis – 10. veebruaril “Noortebänd 2005” teine eelvoor; Jõgevamaal Luual 18. veebruaril “Erosioon”; Raplas – 25. veebruaril “Vesiroosi visioon”, 19. märtsil “Linna pea rock” ja Põlvamaal 12. märtsil “Ahja rock”.

2004. aastal algas ka tõeline noortebändide konkursside buum. Käesoleva aasta algul toimus neid juba liigagi sage-li, nii et bändid kihutasid ülevaatuselt või rockifestivalilt teisele. Lisaks Tallinnas, Viljandis ja Tartus toimunud “Noortebänd 2005-le” ja Tartus toimunud “Wintfestile” toimus/toimub aasta esimesel poolel ka Paiste Trummarite Konkurss (13. märtsil Von Krahlis teatris), HRC Noorte Bändide Konkurss (16. märts – 30. aprill Tallinnas klubis Rockstars), 15. aprillil Neljas Noortebändide Festival Põlvas.

Võib öelda, et kontserdid ongi peamine koht, kus just nooremad ansamblid end eksponeerivad. Pundid käivad iga nädal

Klubimelu Von Krahlis. “Jazzitup goes live” aprillis 2004: Five Corners Quintet ja Cosmoskva. FOTO PELLE KALMO

kontsertidelt festivalidele, festivalidelt ülevaatusetele jne. Ja see on mitmeti hea, näiteks õpivad algajad nii “rasket rokkaritööd” tegema. See aspekt on seni jäänud kohalikus rockikultuuris suhteliselt tähelepanuta.

Samas on Eestis järjepidevalt tegutsevate rockiklubide võrk üsna hõre. Tallinnas on neid siiski päris mitu: Rock Café, Guitar Safari, Rockstars (*hard rock*, *metal*, bluus, nostalgiaüritused), Von Krahl (alternatiivmuusika), Sossi klubi (eklektika), vähem järjepidevad on Woodstock ja Hollywood. Tartus on ainus ehtne rockiklubi Rock & Roll (*metal*, punk, spetsiaalsed üritused), arvesse võivad minna ka Lutsu teatrimaja ja Illusioon. Pärnus korraldavad vastavaid üritusi klubi Mirage ja kuursaal. Asutuste vähesuse põhjus paistab olevat eelkõige see, et kindla peale minema harjunud ärimehed ei näe eriti nende kasumlikkust.

Internet

Andmeid nii tegutsevate kui ka laiali läinud ansambelite kohta sisaldab endiselt Eesti ansambelite andmebaas: <http://www.dcc.ttu.ee/Bands/esileht.asp>. Oma muusikat saab mp3-failidena jätta mõningatele kesksetele stiililehekülgedele, nagu näiteks Bubu pungileht: <http://punk.bumpclub.ee>. Tänapäeval on igal enesest lugu pidaval bändil oma hoolikalt koostatud veebikodulehekülg, kus info ja fotode kõrval on elementaarseks muutunud mp3-del lugude üles “riputamise”. Bändidele, mis nüükiin ei looda erilisele kommertsedule, on see vähemalt mingigi võimalus ennast huvilistele demonstreerida. Eesti vähem tuntud ansambelite lemmikserverid on hot.ee ja zone.ee. Internet pole just efektiivsem enesereklaamimise vahend, kuid alternatiivkultuuri infokandjana tänapäeval praktiliselt asendamatu. Juba on mõned muusi-

kud või "muusikud", näiteks sportlik deklamaator Ants Laidam, avastatud tänu netis üles pandud helifailidele. Eriti tõhus on interneti mitmete populaarseks saanud räpparite leidmisel.

Televisioon

Eesti ülemaalse nähtavusega telekanalites on kaks spetsiaalset popmuusikasaadet, mõlemad TV3s: "Hoia ja keela" ja "Eesti muusika karikas". Esimene on saade, kus žürii hindab viit muusikavideot, millest osa on ka kodumaised. Eesti bändid, kes ei saa teha videot, võivad esineda ka stuudios. Tundmatutel bändidel on sellesse saatesse pääseda suhteliselt raske, eriti ilma oma klipita. Viimase olemasolul on "Hoia ja keela" eetrisse pääsenud ka tundmatumad koosseisud, näiteks *nu-metal*'i grupp Hoop, tingimuseks muidugi see, et video on tehtud piisavalt heal tasemel.

Mihkel Raua ja Romi Erlachi juhitud "Eesti muusika karikas" on elavam ja dünaamilisem, kaks ansamblit peavad otse-eetris võistleva edasipääsu eest veerand- ja poolfinaalide kaudu finaali. Saates on mitu vooru, kus ansamblid peavad mängima ühe *cover*-versiooni omal valikul, ühe vastase loo, võistleva sõnaosavuses, täitma eriülesande, näiteks ajama stuudiopubliku kolmekümne sekundiga "hulluks". Võidu määravad omakorda televaatajad, kes helistavad spetsiaalsetel numbritel või saadavad SMS-e.

Samas pole see saade mõeldud just algajatele muusikutele. 2005. aasta kevadhooajal võistlevad ansamblid Genialistid vs Nexus, Terminaator vs Soul Militia, Koer vs Noorkuu, The Sun vs Tuberkuloited, 2 Quick Start vs Meie Mees, Singer Vinger vs Blacky. Nii et juba kogunud tegijad omavahel nagistamas.

Eesti muusikuid, ka algajamaid, võib näha-kuulda veel ETV hommikusaates "Terevisioon" ja TV3 noortesaates ZTV. Tartu lokaalne televisioon ALO-TV on muutunud peaaegu kohalikuks MTVks, lastes ööpäevas ligi kaksikümne tundi järjest oma arhiivist Eesti ansamblike muusikaklippe ja kontsertsalvestusi, muu hulgas ka haruldasi Tartu Muusikapäevade jäädvustusi. Nii et mõningaid võimalusi televisiooni pääsemiseks on.

Raadio

Raadiomaastik on noorte muusikute suhtes üllatavalt vaenulik. Eestis on kümme-kond üle riigi kostvat jaama, ent lõviosa neist mängib oma *playlist*'is peamiselt 1970.–1990. aastate Lääne hitte. Ainult eestikeelset muusikat mängiv Elmar on siiski pühendunud vanale generatsioonile ja vastav on ka jaama muusikavalik, mis sisaldab peamiselt nn rahvalikku popmuusikat, mida teevad üsna vähesed noored. Teismeliste suunatud Sky+ mängib samuti eestlaste toodetud helindeid, kuid ainult raadiojaamaga heades suhtes olevate plaadifirmade omi. Paraku kipuvad need tootma väga ühehülbalist kommertspoppi. Ainus võrdlemisi palju nooremaid eesti tegijaid mängiv jaam on Raadio 2, mis ka ise salvestab bände oma stuudios. Programmis "Teekond" lastakse esinemisi ka otse-eetrisse ning tehakse intervjuusid. Samas pole R2 programmis spetsiaalset eesti muusika saadet, samuti kipub R2 vähemalt praegu olema oma stiilidelt veidi *hip-hop*'i ja elektroonilise tantsumuusika poole kaldu.

Seega on Eestis 2005. aastal peamiseks uuema muusika esitamise ja muusikute enesenäitamisvõimaluseks vana hea "elus" kontsert ning oma veebileheküljel internetis. Mõningaid võimalusi on ka esineda televisioonis. Raadios algajatele ja omal käel edasipürgivatele Eesti ansamblikele just väga palju eetritruumi pole, mis on äärmiselt totter ja kahetsusväärne.

XXI Sajandi Orkester esitleb

Teater Endla • Villa Ammende
Eesti Muusikaakadeemia • Pärnu Kontserdimaja

27. mai ~ 5. juuni 2005

PROM FEST

PÄRNU RAHVUSVAHELINE OOPERIMUUSIKA FESTIVAL
PÄRNU INTERNATIONAL OPERA MUSIC FESTIVAL

FESTIVAL OOPERIMUUSIKA SÕPRADELE

Originaal -ooperilavastus
DEEMON
Endla Teatris

Professor
INGRID KREMLINGI
Mozarti meistrklass

Neljas
KLAUDIA TAEVI KONKURSS
Noortele Ooperilauljatele

Vokaalmuusika
KONTSERDID
suurtele ja väikestele

Kogu info leiad siit:

www.xxiso.ee/festival

Piletid saadaval Piletilevi müügipunktides ja
Statoli teenindusjaamades ning kohapeal

Kultuurkapital | Värska vesi | Goethe Instituut | Hotel Victoria | Rahvusoper Estonia

Anton Rubiņšteini romantiline ooper

DEEMON

Ainult neli korda
Pärnu Teatris Endla
27., 28., 31. mail ja 3. juunil

Ainukordne rahvusvaheline koosseis

LAIMONAS PAUTIENIUS (Leedu)
ANASTASIA BAKASTOVA (Venemaa)
ROMAN POLISADOV (Läti)
LEONID SAVITSKI | TEELE JÖKS | MERLE SILMATO jt.

Muusikaline juht ja dirigent ERKI PEHK (RO Estonia)
Lavastaja MATI UNT
Kostüümikunstnik REET AUS
Kontsertmeister HELIN KAPTEN
Koormeister HELI JÜRGENSON

PÄRNU LINNAORKESTER

Piletid Piletilevist, Piletimaailmast ja Statoili müügipunktidest
www.deemon.ee

BAGATELL*EESTI

Kes on eesti parimad noored keelpillimängijad?

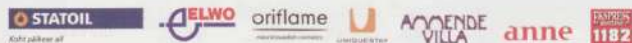
31. märtsist 3. aprillini toimus Tallinnas II ESTA Eesti üleriigiline noorte viiuldajate ja tšellistide konkurs, mille korraldajateks Eesti Keelpilliõpetajate Ühing, Tallinna Muusikakeskkool (TMKK) ja Eesti Muusikaakadeemia (EMA). Võistlus toimus kolmes vanuserühmas ning kahes voorus, ühtekokku näitasid oma tehnilisi oskusi ja muusikalisi võimeid 89 noort virtuoosi.

Žüriile koosseisus viiuldaja Merit Palas Sibeliuse Akadeemia, tšellist Pärt Tarvas ERSOst ning dirigent Paul Mägi võis finaalovoorude järel küll ainult kaasa tunda, sest nii mõnegi võistleja kava ja musitseerimine oli sedavõrd haarav, et tekitas saalis pigem täisväärtusliku kontserdi kui närvesööva võistluse meeleolu; kergesti võis tekkida tahtmine mängija hindamise asemel lihtsalt heas esituses head muusikat nautida. Eriti ohtlik oli selles mõttes teise ja kolmanda vanuserühma finaali. Kuni 22-aastaste grupis särasid viiuldaja Marge Uus EMAs (I koht, õp Urmas Vulp) ja tšellist Indrek Leivategija Elleri koolist (I koht, õp Reet Mets). Sama vanuserühma viiuldajatest sai II koha Maarja Allik TMKKst (õp Niina Murdvee) ning III koha EMA ja Peterburi konservatooriumi üliõpilane Liisa Suuster (õp Mari Tampere ja Anatoli Reznikovski); tšellistidest saavutas II koha Andreas Lend EMAs (õp Peeter Paemurru). Diplomi pälvivad viiuldaja Liisi Kedik EMAs (õp Mare Teearu) ja tšellist Anniki Aruväli Elleri koolist (õp Reet Mets).

Kuni 18-aastaste viiuldajate seas oli mängutase iseäranis kõrge ja konkurents tihe: I koha vääriliselt esines Kaija Lukas, II kohta jagasid Triin Ruubel ja Egert Leinsaar (kõigi õpetaja on Tiiu Peäske), III koha sai Kristel Arund (õp Kaido Välja); tšellistidest pääses finaali ainult Johannes Teppo (õp Leho Karin), kes tunnustati III koha vääriliseks. Diplomi sai viiuldaja Danae Taamal (õp N. Murdvee). Kõik teise vanuserühma finalistid õpivad TMKKs.

Päris noortest ehk kuni 14-aastastest viiuldajatest olid parimatest parimad Marike Kruup Nõmme Muusikakoolist (I koht, õp Maire Ots), Katariina Maria Kits TMKKst (II koht, õp T. Peäske) ning III koha said Johanna Maria Ainomäe TMKKst (õp K. Välja), Maria Tiimus Rakvere Kaurikoolist (õp T. Peäske) ja Mari-Liis Urb Põlva Muusikakoolist (õp Tiina-Mai Arund); tšellistidest Theodor Peeter Sink (I koht, õp Laine Leichter), Markus Altrov (II koht, õp Mart Laas) ja Marcel Johannes Kits (III koht, õp L. Leichter) TMKKst ning Johannes Sarapuu (III koht, õp Aare Tammesalu) Vanalinna Hariduskollegiumi Muusikakoolist. Diplomi vääriliseks tunnustati viiuldajad Kaarin Lehemets Rakvere Kaurikoolist (õp T. Peäske) ja Mattias Mäestu TMKKst (õp N. Murdvee).

Järgmine võimalus revanšsideks ja tiitlite kaitsmiseks on 2007. aasta kevadel, kui toimub kolmas sellenimeline konkurs.

Värska vesi | Hotell Bristol | Taastusravikeskus Estonia | Kultuurkapital | Rahvusoper Estonia

III Eesti nais- ja neidude-kooride võistulaulmine

KAIE TANNER

Eesti naiskooride konkursid toimuvad harva, vaid kord viie aasta järel. See-eest on need aga osavõtjaterohked – seekordsel võistlusel tegi kaasa nelikümmend üheksa koori, mis on ligi pool Eesti naiskooride koguarvust. Koore hindas kolmeliikmeline žürii koosseisus Aira Birzina (Riia Toomkiriku Koorikooli õppejõud, Läti laulupidude naiskooride üldjuht), Ants Soots ja Ene Üleoja.

“Eesti naiskooride peamised plussid on loomulik vaba laulmine ja väga positiivne kontserdiatmosfäär,” kommenteeris Aira Birzina pärast konkursi. “Ainult A-tütarlastekoore kuulates võis tajuda, et nad võistlevad, aga see hoiak on ka loomulik, arvestades nende rohket osalemist rahvusvahelistel konkursidel.

Lätis on naiskoore rohkem ning sealhulgas kõrgetasemeliste A-kooride arv suurem. Eestis paistab aga silma laiapõhjaline, stabiilne ja hea B-kategooria, ning C-kategooria ei jää neist kuigivõrd maha. Vastupidi, nii mõnigi C-kategooria koor võinuks rahumeeli esineda kõrgemas kategoorias.

Konkursikavad vajanuksid enamasti rohkem läbimõtlemit – stiililine pool, atraktiivsus, laulude sobivus konkursile, koori võimekuse mitmekülgne näitamine...” Koorid valisid kategooria ise, määravaks sai seejuures kohustusliku laulu raskusaste. Kergete nende seas tegelikult polnudki: nii Tormise “Sääl on mu kodu” (naiskooride A-kategooria) kui Tubina “Õhtulaul” (naiskooride B-kategooria) on vokaalselt nõudlikud teosed, millest konkursil kujundati nii kontseptsioonilt kui ka esituse tasemelt väga erinevaid versioone. Ka kõigile tuntud “Naabri Mari” (naiskooride C-kategooria) osutus sopranirühma jaoks ootamatult problemaatiliseks ning ideaalset ettekannet võistluse jooksul ei tulnudki.

Valitud kavad olid huvitavad ja mitmekülgsed, paraku olid mõned neist tunduvalt lühemad, kui reglemendis nõutud kümme minutit. Sellest hoolimata sai kahe konkursipäeva peale kokku mitme kontserdi jagu kaunist ja häs-

ti esitatud muusikat.

Neidudekoori B-kategoorias võistles vaid viis koori, mis on ilmselgelt vähe, tublisid koolikoore on tunduvalt rohkem. A-kategooria tase oli ettearvatult väga kõrge, osalejad enamasti rahvusvaheliste konkursside laureaadid. Valida oli kahe väga erineva tasemega kohustusliku loo vahel (Pärdi “Zwei Beter” ja Kodály “Ave Maria”) ning paratamatult kujunes valiku järgi kaks selget rühma: esikolmiku moodustasid Pärdi esitajad, neljandale kuni kuuendale kohale tulid Kodály valinud koorid. Võib-olla oleks otstarbekas jagada A-kategooria ehk koolivälised (stuudio)koorid veel kord A1 ja A2 rühmaks?

“Eesti neidudekooride tase on väga kõrge, Lätis neile võrdväärseid ei ole,” tunnistas Aira Birzina. “Kokkuvõttes jäi konkursist väga hea mulje. Peangi ütleva, et viimased neli-viis aastat on minu koostöö Eesti koorimuusikutega olnud väga tihe ning pakkunud rõõmustavalt palju.”

Võitjate kontsert toimub 15. mail kell 17 Tallinna Metodisti kirikus.

TULEMUSED

A- KATEGORIA NAISKOORID:

1. koht Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor (Vaike Uibopuu),
2. koht Tallinna Tehnikaülikooli Akadeemiline Naiskoor (Raul Talmar, Õnne-Ann Roosvee),
3. koht Tartu Ülikooli Õpetajate Seminari naiskoor (Ülle Sakarias).

Eripremiad:

Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor – kohustusliku laulu parim esitus;
Vaike Uibopuu (TÜAN) – dirigendipremia;
Raul Talmar (TTÜAN) – meesdirigendi preemia.

B-KATEGORIA NAISKOORID:

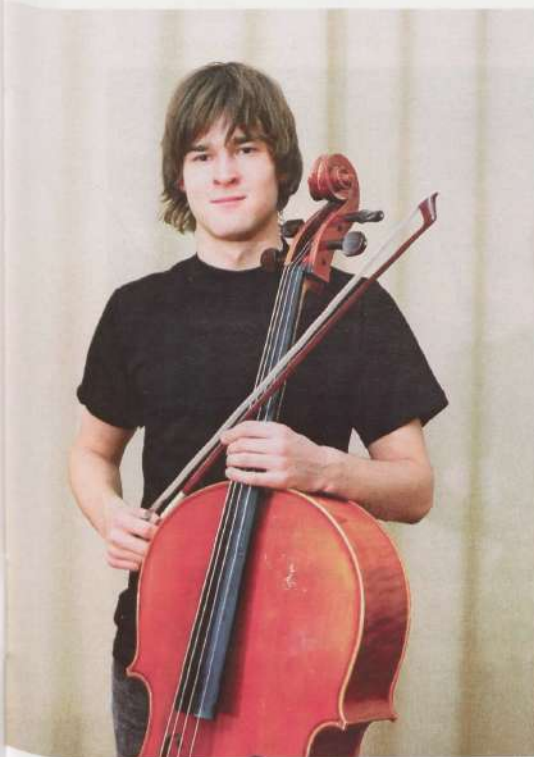
1. koht Tartu naiskoor Emajõe Laulikud (Vilve Maide),
2. koht naiskoor Virvik (Olev Oja),
3. koht Tallinna Tehnikaülikooli vilistlaste naiskoor (Anne Dorbek, Andres Heinapuu).

Eripremiad:

Tallinna Tehnikaülikooli vilistlaste naiskoor – kohustusliku laulu parim esitus

Konkursi üldvõitja Marge Uus oli ka parim virtuoospala ning Bachi teose esitaja.

Eesti parim noor tsellist on Indrek Leivategija Elleri koolist.

FOTOD ERAKOGUST

Olev Oja (naiskoor Virvik) – dirigendipreemia;
Põlva naiskoor Mai – parim maakonnakoorige;
Vilve Maide (Emajõe Laulikud) – noore dirigendi preemia;
Marko Martin (naiskoor Virvik) – kontsertmeistri preemia.

C-KATEGORIA NAISKOORID:

1. koht Kose-Uuemõisa naiskoor Meelika (Viive Kübar, Kristiine Mõtus),
2. koht Tartu Ülikooli Naiskoori Tartu vilistlaskoor (Vaike Uibopuu),
3. koht – Avinurme naiskoor (Maris Laht).

Eripreemiad:

Kose-Uuemõisa naiskoor Meelika – kohustusliku laulu parim esitus;
Avinurme naiskoor – parim maakonnakoorige;
Viive Kübar (naiskoor Meelika) – dirigendipreemia;
Võru koor Tempera – üllatuskoorige preemia;
Jane Pakkanen (Tartu naiskoor Ave) – noore dirigendi preemia.

A-KATEGORIA NEIDUDEKOORID:

1. koht – tütarlastekoor Ellerhein (Tiia-Ester Loitme),
2. koht – ENLS üle-eestiline neidudekoorige Leelo (Raul Talmar),
3. koht – neidudekoorige Kurekell (Ave-Maria Sild, Lennart Jõela),
3. koht – ETV tütarlastekoor (Aarne Saluveer).

B-KATEGORIA NEIDUDEKOORID:

1. koht Kadrioru Saksa Gümnaasiumi neidudekoorige (Reet Lend),
2. koht Kose Gümnaasiumi neidudekoorige (Heli Sepp),
3. koht Türi Gümnaasiumi neidudekoorige (Tiit Schüts).

Eripreemiad:

Kose Gümnaasiumi neidudekoorige – rahvalaulu parim esitus;
Türi Gümnaasiumi neidudekoorige – koolikoorige preemia;
Reet Lend (Kadrioru Saksa Gümnaasiumi neidudekoorige) – dirigendipreemia;
Haapsalu Muusikakooli neidudekoorige Canzone (Ulrika Grauberg) – üllatuskoorige eripreemia.

Eripreemiad:

neidudekoorige Kurekell – kohustusliku laulu parim esitus;
Tiia-Ester Loitme (tütarlastekoor Ellerhein) – dirigendipreemia;
Lennart Jõela (neidudekoorige Kurekell) – meesdirigendi preemia;
Ragne Jõgeva (neidudekoorige Kurekell) – kontsertmeistri preemia.

Reet Lend, Kadrioru Saksa Gümnaasiumi neidudekoorige dirigent, tõi võistulaulmiselt mitmeid preemiaid.

BAGATELLID*EESTI

Otsa aastast Otsa koolis

RAILI SULE

“Mõtlemata ei pane see, et Georg Otsa sünnist on möödunud 85 aastat, vaid et tema surmast möödub septembris 30 aastat. Meie noored lauljad ei ole Otsa kunagi kuulnud teatrilaval, aga igal inimesel, kes koolis õpib, peaks silme ees olema samad põhimõtted, mis olid Otsal, – ausus, töökus, sõnumi sügavus; kuidas ja millest laulda,” ütles Arne Mikk Kadrioru lossis 12. märtsil, avades Otsa aastale pühendatud muusikasündmuste programmi. Kadrioru lossi kontserdi kava operi ja opereerimusest sisustasid praegused Otsa kooli lauluosakonna õpilased.

19. märtsil aga kõlas Tallinna Metodisti kirikus ooperimuusika. Kooli sümfooniaorkester dirigent Hando Põldmäe taktikepi all oli kava koostanud kaunist ooperiklassikast – Bizet, Mozart, Donizetti, Puccini, Verdi, Rossini. Solistideks kooli vilistlased, estoonlased Kristina Vähi, Rene Soom ja Mart Madiste, Eesti Filharmoonia Kammerkoorige ja Nargen Opera laulja Rainer Vilu ning Sibeliusi Akadeemias õppiv Annaliisa Pillak.

Otsa aasta sündmuste hulka kuulusid veel kaks kontserti, 18. märtsil Tallinna Metodisti kirikus ja 19. märtsil Pärnu Eliisabeti kirikus, kus ettekandele tuli üks kolmest Duke Ellingtoni vaimulikust kontserdist – “Sacred Concert”, seekord taanlaste arranjeeringus. Esitajateks olid Otsa kooli bigbänd ja segakoorige ning solist Sofia Rubina Viljandi Kultuuriakadeemiast. Dirigeeris Soome UMO trompetist ja ka praegune Soome Politseiorkestri peadirigent Esko Heikkinen. Georg Otsa mälestusele pühendatud tegemised jätkuvad sügisel.

Irina Zahharenkova taas võidukas

Irina Zahharenkova pälvis märtsikuus teise preemia 20. rahvusvahelisel pianistide konkursil Épinalis, Prantsusmaal, (esimest preemiat välja ei antud). Teist preemiat jagas ta korea pianisti Sang-Il Haniga. Kolmas preemia kuulus Yukako Morikawale, neljas Natalia Zagalskajale. Zahharenkova sai ka preemia parima nüüdisaegse teose esituse (Ligeti etüüd “Kuraditrepp”) ja prantsuse muusika esituse eest

(Raveli “Couperini haud”). Konkursist võttis osa 40 pianisti, žürii töös osalesid Viktor Jeresko, Elza Kolodin, Danielle Laval, Eugenio de Rosa, Thierry Huillet, Hugues Leclerc, Bryce Morrison ja Sae-Jung Kim.

Épinali konkursi finaali eel. Vasakult esimene Irina Zahharenkova.

FOTO CONCOURS INTERNATIONAL DE PIANO D'ÉPINAL

Neli aastat stiilipidunädalaid Elleri koolis

VIRGE JOAMETS

Pidunädalate traditsioon algas Elleri koolis 2002. aastal, kui esimest korda võeti terveks nädalaks aeg maha ning hommikust hilisõhtuni tegutseti tavatunniplaanist hoopis erinevalt. Programm oli maksimaalselt tihe: kõigepealt hommikune Rufina Noore barokktantsukursus, siis kolmetunnine Toomas Siitani loeng, pärastlõunal proovid, kontserdid ning viimaks hilisõhtul ühine videovaatamine. Koolirahvas oli väga evelil, entusiastlikult suunduti ühe ürituse lõppedes järgmisele, kooli saalid olid osavõtjait tulvil. Väga hästi õnnestusid ka kontserdid. Ühe tähtsündmusena jääb kooli ajalukku kindlasti toonane Rufina ja Taisto Noore lavastatud Purcell'i ooper "Dido ja Aeneas".

Barokinädala niivõrd hea õnnestumine andis julgust üritusega jätkata. Nõnda järgnesidki klassitsismi ja romantismi pidunädalad ning tänavu 7.–14. märtsini keskenduti Tartu muusikakoolis nüüdismuusikale. Et esimesel korral välja mõeldud kava toimis, hoiti selle üldstruktuurist kinni edaspidigi, üksnes hommikune balletiharrastus asendus videote vaatamisega õpetaja Galina Kulikova eestvedamisel.

Pidunädalad on olnud koolitusnädalad. Hommikused loengusarjad on mõeldud eeskätt pedagoogidele, ent õpetajate kõrval on istunud ka palju õpilasi ja kuulanud, olenevalt lektorist, suurema või väiksema huviga. Baroki- ja klassitsisminädalal oli külaliseks Toomas Siitan, romantisminädalal Kristel Pappel. Seekord oli kõnelejaid viis: Merike Vaitmaa, Tiia Järg ning Taavi Kerikmäe (Mart Soo assisteerimisel) EMAst ning Peeter Torop ja Mihhail Lotman TÜst. Nõnda jäi küll ära ühe ajastu põhjalik ja terviklik käsitus, kuid saadi aimu nelja persooni olemusest ja nägemusest. Mitmed õpilased pidasid lektorite vaheldumist plussiks. Selgus, et ka keerulistest asjadest nagu modernism on võimalik rääkida kütkestavalt ja tausta mitte teadjale arusaadavalt.

Kontsertidel mängiti 20. sajandi muusikat. Modernisminädalal parim tulemus oli ehk see, et hea mitu inimest sai teada,

Andres Mustonen ja Eller Sümfonieti ühiskontsert oli seekordse pidunädala suurimaid õnnestumisi.

FOTO PM/SCANPIX

et nüüdismuusika on märgatavalt mitmekesisem, kui ta seni oli arvanud. Pole ju mingi uudis, et väga paljud, sealhulgas ka muusikakooli rahvas, kujutavad nüüdis- ja vanamuusikat ette mingi koleda kollina, vaevumata istuma, kuulama ja mõtlema, kas asi ikka on nii "hirmus". Vastukajad näitasid, et sunniviisiline nüüdismuusika annustamine osutus tõhusaks raviks ja nii mõnelegi hakkas asi meeldima, tärkas huvi. "Pidunädalatest meeldiski mulle modernisminädal kõige rohkem. Kaasaegne muusika on huvitav ja hästi kirju. Kontsertidel tulid esitusele need heliloojad, keda varem ei tundnud, ja neid oli väga huvitav kuulata." "Ma poleks iial uskunud, et modernne muusika võiks jääda "kummitama"." Nii kõnelesid pidunädalast osavõtjad.

Kava poolest olid huvitavamad avaja lõppkontsert, kus kõlas õpilaste üsna tundmatu muusika. Avakontserdile eelnenuid paari prooviga õnnestus dirigendil ja viiulisolistil Andres Mustonenil Eller Sümfoniet sedavõrd hästi õigele lainele häälestada, et nii Pärdi, Knaifeli ja Silvestrovi "vaikuse muusika" kui ka Piazzolla ja Kantšeli pööraseid teoseid kõlasid väga hea fiilinguga. Sedagi kontserti tuleb kindlasti pidada pidunädalate üheks suurtest õnnestumistest.

Head ja vähetuntud muusikat pakus ka lõppkontsert, kus kõlasid Francis Poulenci "Gloria" ja Leonard Bernsteini "Chichesteri psalmid". Kui kõik teavad

Bernsteini "West Side Story", siis ehk oli kasulik isiklikult kogeda, kui erinevalt üks helilooja võib kirjutada, ning et ühegi teose kohta ei tohiks seda eelnevalt tundmata midagi arvata või otsustada. Ja võta sa nüüd kinni, kumb on ilusam, kas muusikal või psalmid, kus samuti imelisi kohti.

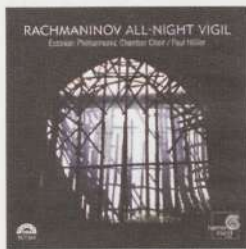
Elleri kooli pidunädalatel ja teistel suurematel üritustel on solistidena hea meelega nähtud siin varem õppinuid, et siduda neid taas oma vana kooliga ning teadvustada ja tutvustada neid praegustele õpilastele. Mitmel puhul on esinenud näiteks kontratenor Ivo Posti, kes nüüd soleeris Bernsteini teoses. Elleri kooli vilistlane on ka juba mainitud Taavi Kerikmäe. Heino Ellerile pühendatud kontserdil oli külas helilooja Alo Põldmäe – Tartu muusikakooli lõpetanu oboe erialal.

Pidunädalad on toonud mitmeid huvitavaid külalisinterpreete koos ellerlastega musitseerima. Tänavu esitas koos puhkpilliorkestriga Stravinski Kontserdi klaverile, puhkpillidele ja timpanitele Peep Lassmann, lõppkontserdil soleeris Nadia Kurem.

Kõik need üritused ei mahu enam ammu kooli seinte vahele, publikut jätkub ka teistesse kontserdipaikadesse. Elleri kooli pidunädal ja muud ettevõtmised on saanud Tartu muusikaelu loomilikuks osaks.

MELOMAAN

Rachmaninov. All-Night Vigil. Estonian Philharmonic Chamber Choir, Paul Hillier. Harmonia Mundi HMU 907384

Käesolev plaat ei ole Paul Hillierile ja Eesti Filharmoonia Kammerkoorile sugugi esimene kokkupuude vene vaimuliku muusikaga. 2003. aastal ilmunud plaat "The Power of Heaven. Orthodox Music of the 17th & 18th Centuries" kinnitas taas, et vene hinge on võimalik läbi tunnetada ja loovalt väljendada ka teiste rahvuste esindajatel. Selgi korral võib kuulata inglise dirigendi ja eesti koori läbinisti venepärase teose iselaadset ning seega õnnestunud tõlgendust.

Vaevalt leiavad romantilise vaimu austajad sellelt plaadilt 19. sajandi muusikale omaseid tundeühanguid. Rahmaninovi "Vsenoštnoje bdenije" ehk "Õine liturgia" (Vesprid) on kirjutatud absoluutses kooskõlas vene õigeusu muusika traditsioonidega ehk siis *a cappella*, võimalikult objektiivselt ja tasakaalustatult. Jumalateenistuse muusika ei pidanud mitte kirgi üles kütma, vaid kõiki mässulisi hingi maha rahustama. On arusaadav, et igasugune muu väljenduslaad oleks vastuvõetamatu ning helilooja pühadest kaanonitest kõrvalepõige saaks ortodokssete usklike kõva kriitika osaliseks. Rahmaninovi geniaalne muusikaline mõtlemine paisab loomulikult tavade võrgustikust läbi, tõstes teose uude, religiooniga mitte nii tihedalt seotud konteksti.

Kuigi Rahmaninov ei olnud usklik sõna otseses mõttes, tundis ja austas ta siiski vene

kirikukultuuri traditsioone. Astmeliselt või väikeste intervallidega liikuv, sageli ümber üheainsa heli keerlev meloodia, paralleelsed liikumised, soe ja eelistatult lihtne harmoonia rohkete modulatsioonidega – need jooned on üle võetud õigeusu kirikumuusikast. Tulemus on ehtsate vene kirikumuusikale nii lähedane kui üldse olla saab, isegi need osad, mida Rahmaninov kavatses kirjutada oma stiilis (nr 1, 3, 6, 10 ja 11) järgivad alateadlikult neidsamu reegleid.

Eesti Filharmoonia Kammerkoori ja Paul Hillieri plaadistuses kõlab "Õine liturgia" hingestatult, aga kohati võib-olla liiga romantiliselt. Loomulikult ei saagi Rahmaninovi teos kõlada täpselt samamoodi nagu ehtne arhailine kirikulaul, selles on liiga palju helilooja omapära. Siiski tundus vahel, et dramatismilimiit on ületatud ning hingestatus hakkab kalduma ekspressiivsuse poole. Samas kompenseerisid kontsertlikkust esituse nüansirohkus ning teksti väga selge esile toomine, mis on vene vaimulikus muusikas omaste väärtus, kuna jumalateenistustel kasutatavad tekstid on muutunud aegade jooksul sama pühadeks kui kirik ise.

Vesprid ei anna solistidele kuigi palju võimalusi silma paista, Rahmaninovi soolohääle kasutus selles teoses on üsna vaoshoitud. Sellegipoolest on Iris Oja ja Mati Turi musitseerimine üksikutes numbrites väga ilus. Viendas osas "Nunc dimittis" kostab üksik tenorihäl üle madalate altide ja tenorite, kelle kellasid imiteeriv, Rahmaninovi nii armastatud motiiv sarnaneb selles esituses pigem hällilauluga. Erilist sügavat värvi lisab vene sakraalmuusikas asendamatu *basso profundo* (Vladimir Miller).

Õõ läbi kestvat jumalateenistust, mis lõpeb hommikupalvega, peetakse ainult kloostrites.

Nüüd aga saame ka meie tunni jooksul nautida seda kõigest tühjast loobumise meeleolu, kas või oma korteris, ükskõik mitmendal korrusel, ükskõik millisel diivanil – arvan, et tunne on igal juhul sama. Isegi kui pühad tekstid ei pane mõtlema, siis imeilus muusika heas esituses jõuab ikka kohale.

Aleksandra Dolgoplova

Mis maksab muahobõnõ. Väike Hellero. Väike Hellero 2005

Etnomusikoloogide Janika Orase ja Kadi Sarve juhendamisel on Väike Hellero vanu rahvalaule laulnud juba kymnendi. Viisi võtvatest plikatirtsudest on sirgunud pärimusliku mõtlemisega noored naised, kelle kavast ei puudu ka instrumentaalpalad, laulumängud ja tantsud. Nad on juurtemuusika uus kandepind ja nagu ka paljud tekstid viitavad, leeloliitiga õskond. Nii kui autentse rahvalaulu teeraja ja Hellero 70ndatel, keskendub Väike Hellerogi vanapärasemale vokaalharmooniale mitmest eesti regilaulukantsist, haarates juurde näiteid muudest (sel plaadil ingeri) põliskõladest. Nende lähenemisviis on puristlik ja väga täpne. Vanu lindistus on hoolikalt kuulatud ning noodistusi vaadatud, skandeermisel sulavad täitesilbid perfektselt yhte, vahel päris keeruline mitmehäälsus pysib puhas jne. Kõla on mitmekesiselt arhailine – mingis mõttes ehk isegi liiga kvintessentsiaalne, kylapidudel lauldi taustamelu tõttu kahtlemata mustemalt ja rytmikagi võis longata. Aga täpsusega ei kao ind ning yrgnaiselik toon,

mis seda muusikat ikka on saanud. See, mida memmed vanuse tõttu laulsid pikkamisi, muutub neidude suus loomulikult nobedamaks. Meel Sarve ilusterava eestytleemisega "Handa, handa, hahekõsõ" lausa säriseb. Leanne Parbo, Maarja Oras, Kati Valk, Mari Sarv ja Hedvig Priimägi ei jää maha. Varjundeid ja karaktereid on kyllalt. Eripalgeline hulk eestytlejaid rikastab koori kõla ja väldib lauluemade laiutamist, mis muiste, kui lauluhulk ja tekstiloome võime lauliku staatust määrasid, oli ka õigustatum. Murdekeele loomulikkus ja tunde eheduse määr muidugi kõiguvad pisut. Mingi sygavuse saavutamiseks peab laulusis vist kyll väga mitmete põvede geenides olema. Yks lugu, Anne Vabarna kuulus "Kaaskõllõminõ", on ka peenelt ära seatud. Kahe häälerühma täpne ja sõge kaanon kõlab, nagu oleks vaharull kunstipäraselt hyppama hakanud. Plaadil on mõnus, hääle valjustest ummistamata ruumiline kõla. Mõne laulu vähendatud koosseisuga esitamine on kahtlemata õigustatud. Sellist sirgjoonelist vanavarasse sisseelamise võimet kuuleb töötluste vohamise ajal harva. Tänaes päevas ongi regilaul valitute harrastus ja tema muutmine elu ymbritsevaks ja abistavaks keskkonnaks eraeksperiment. Aga kui vaadata Väike Hellerot esinemas, hoog sees ja lapsed syles, siis on vana laulude kuma ja innustus väga selgesti näha.

Lauri Sommer

Väike Seltsike. Krista Sildoja, Elo Kalda, Uko Sildoja, Raivo Sildoja.

Krista Sildoja 2004

Eesti pärimusmuusikas juba teada-tuntud tegijad Krista ja Raivo Sildoja rõõmustavad muusikasõpru järjekordse heliplaadiga. Seekord musitseerivad koos nendega Wirblist tuntud kandlemängija Elo Kalda ja rah-

vamuusikute järelkasvu hulka kuuluv Uku Sildoja. Tulemuseks on pretensioonitu ning siiras eesti pärimusmuusikat sisaldav plaat, mis eelkõige võlub oma lihtsusega.

Kõrva ning tantsunärvi õrritab Krista ja Raivo swingiv hiiurootsi kandle mänguviis, mis vieldamatult kuulub selle maailmas vähemusse jäänud pilli esituste paremikku. Uku Sildoja lapseliku siirusega esitatud laulunumbrid kisuvad tahes või tahtmata suu muigele ning annavad kuulajale mõista, et pärimusmuusika ei vaja enda olemasolu õigustamiseks keerulist väljendusviisi. Elo Kalda kandlemäng mõjub värskendavalt hiiurootsi kandle ning viiulikõla taustal.

Plaadi tervikkikkus oleks võitnud viiulilugude väljajätmisega, lastes neil kõlada iseseisval helikandjal.

Väikest Seltsikest pole ehk põhjust liigitada mõnda kindlasse pärimusmuusika kategooriasse. Eelkõige on see musitseerimist nautiva seltskonna tegemiste talletus digitaalsel kujul. Nimetatud helikandja rikastab ilmselgelt Eestis välja antud suhteliselt kesist pärimusmuusika plaatide valikut. Jääb vaid loota, et Eesti muusikapublik õpib üha rohkem hindama viuli, kandle ning hiiurootsi kandle isikupärast kõla ja pärimusmuusika selgekoelist, liigsete ilustamiste ning keeruliste seadeteta esitusviisi.

Tuulikki Bartosik

Kuula ikka väiksemat. Eesti Raadio Laululapsed esitavad Märt Hundi lastelaule.
Eesti Raadio 2004.

Eesti Raadiol on heaks tavaks saanud anda välja autoriplaat eesti heliloojate lastelaulu-

dega. Sel kevadel ilmus plaat, kus Märt Hundi laule laulavad ERi Laululapsed Kadri Hundi juhendamisel. Niisiis, vana-isa Märt kirjutas lastele laulud, mida tütar Kadri koorile selgeks õpetas ning mille viiulisoolod mängis plaadile tütre tütar Mari. Aga selle ilusa plaadi juures on tähtsad veel Jaak Jürisson, kes on teinud enamiku instrumentaalseid, produtsent ja plaadile salvestaja Teet Kehlmann ning parimad pillimehed Tiit Kalluste, Monika Mattiesen, Meelis Vind, Ain Agan, Toomas Rull, Raul Vaigla, Taavo Rimmel ja Jürmo Eespere. Nimekiri sai aukartust äratav ja on tõesti tore, et instrumentaalsoolod ei imiteeri mitte süntesaator, vaid neid mängib professionaalne pillimees. Jaak Jürisson on püüdnud tabada ja esile tuua iga laulu omapära ning fonogrammide puhul ei ole tunnet, et neid on mängitud sisse "üks mees ühe õhtuga". Iga lauluga avaneb heade arranzeringute toel justkui uus peatükk Märt Hundi loomingus.

Kõige väiksemate ehk siis mudilaste laulud on armsad ja hoogsad, suurematele mõeldud laulude puhul on jälgitud täpselt erinevate tegelaste karaktereid. Enamik laule ongi kirjutatud konkreetset lastenäidendit silmas pidades, mida mõned aastad tagasi Õpetajate Majas mitu korda aastas esitati. Ikka nii, et jõuludeks valmis üks ja kevadpühadeks teine lastemuusikal. Huntide pere kokkuhoidmist ja koosmuusitseerimist rõhutab veelgi tõsiasia, et Märti abikaasa Reet oli lastemuusikalide lavastaja ja peakorraldaja. Tema hoolitses selle eest, et Märti laulude juurde kuuluksid kostüümid ja lavakujundus, ning iga pisidetaili taga oli tunda Reet Hundi abistavat kätt.

Plaadil kõlavatest lauludest jäid eriti meelde "Nõiamoori laul", kus oligi tunne, nagu kihutaks mööda lava terve nõidade ansambel, ning "Hundipoiste laul", mida laulsid Lauri Pihlap ja Robert Vaigla. Kuna ERi Laululaste seas pois-tehääli napib, olid appi palutud Miikaeli poistekoori poisid. Ka seda koori juhatab Kadri Hunt.

Solistid on plaadil valitud just selle järgi, kuidas laulu iseloom ja laulja hääli paremini mõjule pääseksid. Eriti huvitav koosmõju tekib "Rebaste laulus", mida laulavad Maris Kruusmaa ja Iiris Vesik. Ei jää kahtlustki, et rebaste puhul on tegemist eriti salakavala ja libe-keelse loomaga, kelle puhul vajab iga sõna kaalumist ja umbusaldamist. Kogu koor laulab seda laulu "kerge bemolliga", st taotluslikult ei ole kõrgeid noote puhtalt ja täpselt tabatud, vaid rebaste karakterile iseloomulikul viisi venitades.

Kadri Hunt on alati olnud nõudlik õpetaja, kes ei jäta joni enne, kui maksimumtulemus saavutatud. Kahehäälses laulus on iga kooskõlav intervall puhas ja selge, tekstis ei jää ükski silp arusaamatuks ja vähetahtsaks. Samuti on kuulda iga sulghäälik sõnade lõpus. Selles eest tuleb tänada koori legendaarset hääleseadjat Anu Aimalat, kes on uurinud põhjalikult inimkeha võimalusi toetada ja avardada hääle tekitamise viise. Laulmisega on ju otseselt seotud kogu meie keha ning iga pingeline lihaste võib olla takistuseks vabale ja hingestatud muusitseerimisele. Nii on Kadri Hunt osanud valida enda kõrval õigeid inimesi, kes teda koorijuhtimises toetavad.

Muusikaõpetajatele on see plaat eriti oluline, sest siin leidub laule nii kõige väiksematele kui ka peagi neiu- ja noormehe-ikka jõudvale. Lisaks on plaadi lõpus 19 fonogrammi, mille saatel saavad lapsed laulda ka siis, kui päris pillimehi parasjagu võtta pole.

Piret Rips

Look Around. Hinkus featuring Maarja.
AVA Muusika, AVA 003.

Püüd nüüdisjazzi pulsilööke tabada paistab olevat trummar Tanel Rubeni püsiv prioriteet, sest "Look Around" on ilmne järg 2003. aastal ilmunud plaadile "A Sentimental Call", kus tegi kaasa noor lauljatar Victoria. Käesoleval plaadil on *featuring artist* Maarja, kelle hääli ja nõrke esitus sobivad üllatavalt hästi kokku jazz, souli ja popi sulamiga, mida siin kuuleme. Võib-olla seepärast, et Tanel Ruben pole oma uuel albumil püüdnud rõhutada jazzilikku, kuid võib-olla üllatab Maarja kunagi ka standardjazziga.

Nu jazz on trende püüdev, määrav ja ennetav jazzivool, kus on hädavajalik olla värsked ja *cool*. Siin on määrav roll kõlakujundusel, arranzeringutel ja produtsenditööd. Just produktiooni-pool on Hinkuse uue plaadi nõrgim lüli, kuid õnneks kaugeltki mitte nii nõrk, et kogu kett katkema kipuks. Eks ole meil ju endiselt vähe kogemusi ja võimalusi, eriti kui võrrelda naabritega kas või siitsamast Skandinaaviast.

Materjali poolest on plaat hoopis tugevam kui eelmine, leidub eredaid radu nagu "Love User", "Standing in the Rain", "Gonna Be Around", kus on hea annus vana kooli disko *pizzazz*'i, ja "If You Wanna Be My Only Lover" (kõik Tanel Rubeni lood). Samuti tuleb kiita muusikuid, kes loovad soliidse põhja ning köitva soolode võrgu (Raul Vaigla bassil, Jürmo Eespere klahvidel, Raul Sõõt tenoril ja Paul Daniel kitaril). Kokkuvõttes jätab "Look Around" soodsa mulje ja lubab aimata, kui tõhusalt bänd *live*'is võib kõlada. Tunnistan häbiga, et need ridu kirjutades on mul see veel kogemata.

Joosep Sang

Interpreeet

JÜRI REINVERE

Suhtes algusega on kõik vale.

See oli mõeldud hoopis teisiti. Esinemine pidi olema teistsugune, interpretatsioon pidi olema vaba, järelemõtlematu ja hoolimatu – ennekõike hoolimatu; interpretatsioon pidi olema osa hetkeimpulsist, mitte aastate tulemus, kokku pressitud resultaat harjutustööst.

Sellest alates, kui inimene avastas konflikti, on kõik vale, kui inimene leidis, et kildudeks lagunemine on omamoodi nauding, et tõelist võimu valdab ainult see, kes valitseb lahkeli.

Interpreeet on kelm, patustaja, hoor; kuningate armuke, – nende ainuke tõeline sõber.

Maailmas, kus vähemasti kõik vähegi tähtis ja oluline on seotud üksindusega, on interpreeet ainus seltsiline.

Interpreeet on edasiandja, täitja ja rikastaja.

Interpreeet on peegeldus, alglooja on ükski.

Interpreeet on võitja, alglooja on kaotaja.

Interpretatsiooni tuum on lõhenemine.

Küünalde massiiv katedraalis, värelev tasapind. Põrand kergelt märke, seelikute ärevad liigutused. Poollagunenud hambad, lagunenud trepid, lagunevad lausekatted.

Kui inimene on kui katedraal, siis tema tuum asub otse altari vastas: nagu kimp haruldasi lilli postamendil. Kadumas, habras, veidi vales kohas, äärmiselt kohanemisuuline.

Tuuma avanemisi ja virtuooside kadumisi, amatöörlikke avanemisi. Inimestel on nii raske enast näidata, et nad peidavad end vältimatute oskuste taha.

Hindamisi: haiglatoimikuid, paranemissoovitusi, trükimusta, paisuvaid pangaarveid. Hajutatud lõpuga lugusid raadios. Fantaasiat, kokkukärgardatud paber, haihtunud inimhing.

Pastorite tööd, igapäevast ülestõusmist, – ehkki inimeste nägemusvõime ülestõusmisest on küllaltki kaheldav. Igal pühapäeval kuulavad nad seda, peavad kuulama, ilma selle tööta saabuks tõeline nälg.

Vahendamine on jagamine. Jagamine on üksinduse vastand,

ainuke tõeline tee sellest välja. Ainuke hetk, kus inimene seda teed näeb. Interpreeet on päästja.

Mõtete ahelaid, kohustust mõelda. Lakkamatuid mõtteid, teadvustamata mõtteid, teadvustatud mõtteid: kuulajate vastuvõtuseisundi tajumist, ootamatuid vahemõtteid, mõtlemise mõtlemist – kuni pääsetakse kuulajate mõteteni.

Vahel õnnestub.

Ja kui millegi peale ei mõtle, siis õnnestub kõik iseenesest-mõistetavalt.

Interpreeet peab olema kurt ja tumm. Ta elab keset sõltuvuste ja armastuste labürinte ning aastasadade pikkust mitesallimist.

Nii üks kui teine võib puhkeda kõige arusaamatumatel hetkedel; – interpreeet on kosjasobitaja. Interpreeet on maag, kel peab olema võime muutuda nähtamatuks.

Ümbrikusuurune järv, veeni-re võsa vahel – väike tüdruk sassis juustega, vehib kätega, vehib mütsiga, viskab selle vette, vesi kannab mütsi minema, nurga taha, müts ta-kerdub risusse.

Siksakke paberil, sipelgate mustreid: kuuteistkümnendikke, pause, – täpsusepüüdlust, imperatiivide tuhandeid vorme, heliloojate ebaselgeid mõtteid. Jäiku imperatiive, jäiku kui platoo, – kinniseid ettekirjutusi, kinniseid kui sadamad haihtunud mere ääres.

Nagu värviline, vaikus. Ja, langeb. Ja, oleks, ammu langenud.

Interpreeet algab seal, kus noodikirjutus lõpeb.

Ainuke võimalus on lahti lasta ja oskusi omandada. Osata lahti lasta. Ja lõpuks, kui oled nii kaugel, pole enam oluline, kas oled oskusi treeninud kaks kuud või kakskümmend aastat; – lasta needki lahti.

Ärajooksik. Helide pagulane. Kelm, narr, kojamees.

Sinised õhumassiivid kõrbete najal, – heledad, sulgkerged. Teravate otstega püramiidid, liiva kuivust, atmosfääri kehatust.

Lahtilaskmine, oskus, vähenõudlikkus. Püramiidi tipus seisab vähenõudlikkus.

Brünetid soengud, blondid soengud, rantidega, millimeetripikkuseks pügatud. Pruune jakke, rohelisti jakke, lampasse ja polosid. Ja – juukseid. Ja – jakke.

Eesti Muusikaakadeemia kontserdid mais 2005

1. mai kell 13.00
EMA orelisaal
orelitund
TIIA TENNO

2. mai kell 19.00
Estonia Talveaed
magistrikontsert
KAILI EERMA (klaver, saateklass)
MERLE HILLEP (sopran)

3. mai kell 18.00
EMA kammersaal
magistrikontsert
ANTO ÖNNIS (löökpillid)

5. mai kell 19.00
EMA kammersaal
kontserdisari
"JAZZ AKADEEMIAS"
(pilet 25 kr)

7. mai kell 16.00
EMA kammersaal
dots Nata-Ly Sakkose
KAMMERANSAMBLIKLASS

7. mai kell 19.00
EMA kammersaal
magistrikontsert
ANNA-KAISA RAUTANEN
(klaver)

12. mai kell 18.00
EMA kammersaal
magistrikontsert
RIINA ERIN (tšello)
Klaveril Lea Leiten

12. mai kell 20.00
EMA kammersaal
magistrikontsert
DARJA PASTUŠENKO
(kooridirigeerimine)

15. mai kell 13.00
Niguliste kirik
orelitund
MARJU RIISIKAMP

19. mai kell 19.00
EMA kammersaal
kontserdisari
"JAZZ AKADEEMIAS"
(pilet 25 kr)

21. mai kell 17.00
EMA kammersaal
magistrikontsert
KRISTO KÄO (kitarr)

25. mai kell 18.00
EMA kammersaal
magistrikontsert
JEKATERINA KOROTKOVA (klaver)

26. mai kell 18.00
EMA kammersaal
magistrikontsert
JELENA OSSIPOVA (kitarr)

27. mai kell 17.00
EMA kammersaal
"Jubilate 2005" –
EINO TAMBERG
(pilet 25 kr)

27. mai kell 18.00
EMA orelisaal
Signe Vainu
AKORDIONIKLASS

28. mai kell 16.00
EMA kammersaal
magistrikontsert
NAILY SARIPOVA (klaver)

29. mai kell 13.00
Nõmme Rahu kirik
orelitund
TOOMAS TRASS

31. mai kell 18.00
EMA kammersaal
magistrikontsert
KATRIN MATVEUS (viul)
Klaveril Lille Randma

EESTI
MUUSIKA AKADEEMIA

Rävala pst 16
Info 667 57 58

Mai

Talinnas

- 1. 05 kell 13 Orelitund: Tiia Tenno Eesti Muusikaakadeemias
- 2. 05 kell 19 Magistrikontsert: Kaii Eermaa (klaver, saateklass), Merle Hillep (sopran) Estonia Talveaias
- 3. 05 kell 15 Lõunamuusika: Tallinna Poistekoor, Lydia Rahula, Tomi Rahula (dirigendid) Estonia kontserdisaalis
- 4.-8. 05 Festival "Orient 2005"
- 5. 05 kell 19 Kontserdisari "Jazz akadeemias" Eesti Muusikaakadeemias
- 5. 05 kell 19 Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Kaspars Putnins (dirigent), Tiia Tenno (orel) Jaani kirikus
- 5. 05 kell 19 Vamose ballett "Shannon Rose" Rahvusooperis Estonia
- 6. 05 kell 19 Festival "Orient 2005": ERSO, Lan Wei-Wei (pipa), Scott Yoo (dirigent) Estonia kontserdisaalis
- 6. 05 kell 19 Verdi ooper "Nabucco" Rahvusooperis Estonia
- 7. 05 kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu toomkirikus
- 7. 05 kell 13 Alma Tamme 95. sünniaastapäeva kontsert: TTÜ Akadeemiline Naiskoor, Raul Talmar, Öne-Ann Roosvee (dirigendid), TTÜ Vilistlaste Naiskoor, Andres Heinapuu, Anne Dorbek (dirigendid), Villu Vihermäe (tšello) Niguliste kirikus
- 7. 05 kell 16 Nata-Ly Sakkose kammeransambliklass Eesti Muusikaakadeemias
- 7. 05 kell 16 Hortus Musicus Väravatornis
- 7. 05 kell 19 Magistrikontsert: Anna-Liisa Rautanen (klaver) Eesti Muusikaakadeemias
- 7. 05 kell 19 Tšaikovski ballett "Luikede järv" Rahvusooperis Estonia
- 8. 05 kell 18 Akadeemiline kammermuusika Kadrioru lossis: Kalev Kuljus (oboe), Madis Kari (klarnet), Marko Martin (klaver)
- 8. 05 kell 18 Verdi ooper "Nabucco" Rahvusooperis Estonia
- 8. 05 kell 18 Kuu tagumine külg. "Nõukogudevastaste" autorite muusika ja kirjandus: Peeter Volkonski (näitleja), Leho Ugandi (viul), Urmas Vulp (viul), Arvo Haasma (vioola), Teet Järvi (tšello), Lea Leiten (klaver) Teatris NO

- 9. 05 kell 19 ja 21 Lepo Sumera multimeediaetendus "Südameasjad": Jaanika Lentsius (flöödid), Villu Veski (saksofon), Aare Tammesalu (tšello), Madis Metsamart (löökpillid), Aarne Talvik (videoreži), Tanel Klesment (helireži), Sven Grünberg, Tammo Sumera (live-elektronika) Roteranni soolalaos
- 10. 05 kell 19 Noored pianistid: Age Juurikas Estonia kontserdisaalis
- 11. 05 kell 19 Honeggeri oratorium "Jeanne d'Arc tuleriidal" Estonia kontserdisaalis
- 11. 05 kell 19 Kaumanni lasteoor "Mina - Napoleon!" Rahvusooperis Estonia
- 12. 05 kell 18 Magistrikontsert: Riina Erin (tšello) Eesti Muusikaakadeemias
- 12. 05 kell 19 Lichtwerke - Valguse tulevärk: Küberstuudio Teatris NO
- 12. 05 kell 19 Tallinna Muusikakeskkooli kevadkontsert: Tallinna Kammerorkester, TMKK solistid, Jüri Alperen (dirigent) Mustpeade Majas
- 12. 05 kell 19 Cannito ballett "Cassandra" Rahvusooperis Estonia
- 12. 05 kell 20 Magistrikontsert: Darja Pastušenko (kooridirigeerimine) Eesti Muusikaakadeemias
- 13. 05 kell 19 Hooaja lõppkontsert: ERSO, Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Kaia Urb (sopran), Iris Oja (metsosopran), Mati Turi (tenor), Uku Joller (bariton), Nikolai Aleksejev (dirigent) Estonia kontserdisaalis
- 13. ja 14. 05 kell 19 Esietendus: Puccini ooper "Tosca" Rahvusooperis Estonia
- 13. 05 kell 19 Trio Romanss rae-kojas
- 14. 05 kell 12 Orelipooltund: Henn Erik toomkirikus
- 14. 05 kell 12 Britteni lasteoor "Väike korstnapühkija" Rahvusooperis Estonia
- 14. 05 kell 16 Tallinn Jazz Studio: Viljandi Kultuuriakadeemia, Otsa kooli ja Kuressaare muusikakooli jazzbändid Eesti Raadio 1. stuudios
- 14. 05 kell 18 Klaveritrio Frates raekojas
- 15. 05 kell 12 Cannito ballett "Cassandra" Rahvusooperis Estonia
- 15. 05 kell 13 Orelitund: Marju Riisikamp Niguliste kirikus
- 15. 05 kell 21 Tallinna päeva kontsert: Orthodox Singers toomkirikus *
- 16. 05 kell 19 Vanemuise teatri külalisetendus: Russelli muusikal "Verevennad" Rahvusooperis Estonia
- 17. 05 kell 19 J. Straussi operett "Viini veri" Rahvusooperis Estonia
- 18. 05 kell 19 Puccini ooper "Tosca" Rahvusooperis Estonia
- 18. 05 - 19. 06 Festival "Tubin ja tema aeg"
- 19. 05 kell 19 James Adleri

- reekvium "Memento mori": Eesti Rahvusmeeskoor, Ants Soots (dirigent) Metodisti kirikus
- 19. 05 kell 19 Kontserdisari "Jazz akadeemias" Eesti Muusikaakadeemias
- 20. 05 kell 19 Koorikontsert: Stockholmi St Matteuse koguduse kammerkoor, Teemu Honkanen (dirigent) toomkirikus
- 20. 05 kell 19.30 Puccini ooper "Tosca" Rahvusooperis Estonia
- 21. 05 kell 12 Orelipooltund: Ene Salumäe toomkirikus
- 21. 05 kell 17 Magistrikontsert: Kristo Käo (kitarr) Eesti Muusikaakadeemias
- 21. 05 kell 17 Buratino, sõbrad ja orkester: ERSO, Prit Võigemast (Buratino), Anti Reinthal (Pierrot), Karol Kuntsel (Artemon), Maria Soomets (Malvina), Toomas Vavilov (dirigent) Estonia kontserdisaalis
- 21. 05 kell 19 Tšaikovski ballett "Luikede järv" Rahvusooperis Estonia
- 22. 05 kell 18 Hortus Musicus Kadrioru lossis *
- 25. 05 kell 18 Magistrikontsert: Jekaterina Korotkova (klaver) Eesti Muusikaakadeemias
- 25. ja 28. 05 kell 19 Esietendus: Eino Tambergi ooper "Cyrano de Bergerac" Rahvusooperis Estonia
- 25. 05 kell 19 Tallinna Kammerorkester, Arto Noras (tšello), Andres Mustonen (dirigent)

TELLIMISKUPONG

Ees- ja perekonnanimi.....

Aadress.....

Soovin ajakirja MUUSIKA aastatellimust

Tavatellimus 230 krooni

Soodustellimus 180 krooni (muusikaõpetajatele ja õpilastele)

Soodustellijal märkida siia kooli nimi:

.....

Litsentsi nr 613

**MAKSTUD VASTUS
EESTI**

AS Expresspost
Maakri 23a
Tallinn
10145

Metodisti kirikus

26. 05 kell 18 Magistrikontsert: Jelena Ossipova (kitarr) Eesti Muusikaakadeemias
26. 05 kell 19 Kevadjazz: Silvana Malta & Band Estonia kontserdisaalis
26. 05 kell 19 Puccini ooper "Tosca" Rahvusooperis Estonia
27. 05 kell 17 Jubilate 2005: Eino Tambergi juubelkontsert Eesti Muusikaakadeemias
27. 05 kell 18 Signe Vainu akordioniklass Eesti Muusikaakadeemias
27. 05 kell 19 Balletiõhtu "Armastuse ja kirega" Rahvusooperis Estonia
28. 05 kell 12 Balletikooli galaetendus Rahvusooperis Estonia
28. 05 kell 12 Orelipooltund: Jaanus Torrim toomkirikus
28. 05 kell 16 Magistrikontsert: Naili Saripova (klaver) Eesti Muusikaakadeemias
29. 05 kell 13 Orelitund: Toomas Trass Nõmme Rahu kirikus
29. 05 kell 18 Akadeemiline kammermuusika Kadrioru lossis: Urmas Vulp (viul), Olga Voronova (viul), Toomas Nestor (vioola), Margus Uus (tšello)
29. 05 kell 18 Puccini ooper "Tosca" Rahvusooperis Estonia
31. 05 kell 18 Magistrikontsert: Katrin Matveus (viul) Eesti Muusikaakadeemias

Tartus

3. 05 kell 19 Ruslan Stepanovi balletietendus "Anathema" Sadamateatris
4. 05 kell 19 Noored pianistid: Mihkel Mattisen Vanemuise kontserdimajas
4. 05 kell 19 Kuu tagumine külg. "Nõukogudevastaste" autorite muusika ja kirjandus: Peeter Volkonski (näitleja), Leho Ugandi (viul), Urmas Vulp (viul), Arvo Haasma (vioola), Teet Järvi (tšello),

Lea Leiten (klaver) Tartu Ülikooli aulas
5. 05 kell 19 Festival "Orient 2005": Kunqu-ooper Vanemuise kontserdimajas
5. 05 kell 19 Tantsuetendus "Suveöö unenägu" Mendelssohni muusikale Vanemuise suures majas
5. 05 kell 19 Heategevuskontsert "Kaks kõla": Tõnis Mägi & Kait Tamra Pauluse kirikus
6. 05 kell 12 Verdi ooper "La traviata" Vanemuise väikeses majas
7. ja 8. 05 Noorte muusikute ja ansambli konkurs "Tartu Kevadfest" Sadamateatris
8. 05 kell 16 Bocki muusikal "Viuldaja katusel" Vanemuise suures majas
10. 05 kell 19 Russelli muusikal "Verevennad" Vanemuise suures majas
11. 05 kell 19 TTÜ Meeskoori kontsertetendus "Suured mehed" Sadamateatris
13. 05 kell 12 Dessert: Kadri Sepalaan (viul), Jaanika Rand-Sirp (klaver), Rene Sepalaan (fagott), Eeva-Liisa Ehala (I viul), Maria Zarubina (II viul), Kadri Rehema (vioola), Marina Peleševa (tšello) Vanemuise väikeses majas
13. 05 kell 19 Honeggeri oratoorium "Jeanne d'Arc tuleriidal" Vanemuise kontserdimajas
13. 05 kell 19 Ruslan Stepanovi balletietendus "Anathema" Sadamateatris
15. 05 kell 16 Elavad klassikud: Jaan Arder (vokaal, mandoliin), Neeme Punder (flöödid, vokaal), Ants Nuut (tromboon, tuuba, vokaal), Allan Jakobi (akordion), Lembit Orgse (klaver) linnamuuseumis
17. 05 kell 19 Bocki muusikal "Viuldaja katusel" Vanemuise suures majas
18. 05 kell 19 Kálmáni operett "Krahvinna Mariza" Vanemuise

suures majas
20. ja 21. 05 Autorilaulufestival "Mailaul"
22. 05 kell 14 ja 16 Buratino, sõbrad ja orkester: ERSO, Priit Vöigemast (Buratino), Anti Reinthal (Pierrot), Karol Kuntsel (Artemon), Maria Soomets (Malvina), Toomas Vavilov (dirigent) Vanemuise kontserdimajas

Pärnus

1. 05 kell 17 Kremerata Baltica, Vladimir Ashkenazy (klaver, dirigent) Pärnu kontserdimajas
3. 05 kell 12 Kontsertetendus lastele "Hõissa, Walpurgi öö!" Pärnu kontserdimajas
6. 05 kell 19 Festival "Orient 2005": Kunqu-ooper Pärnu kontserdimajas
10. 05 kell 19 Honeggeri oratoorium "Jeanne d'Arc tuleriidal" Pärnu kontserdimajas
20. 05 kell 15 ja 17 Buratino, sõbrad ja orkester: ERSO, Priit Vöigemast (Buratino), Anti Reinthal (Pierrot), Karol Kuntsel (Artemon), Maria Soomets (Malvina), Toomas Vavilov (dirigent) Pärnu kontserdimajas

Kõikjal üle Eesti

1. 05 kell 14 Helisev hing: Silvi Vrait (vokaal), Jaan Willem Sibul (vokaal), Jaak Jürisson (klahvpillid) Kärkla kultuurikeskuses
4. 05 kell 18 Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Kaspars Putniņš (dirigent), Tiia Tenno (orel) Viljandi Pauluse kirikus
4. 05 kell 18 Ralf Taal (klaver) Valga muusikakoolis
6. 05 kell 18 Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Kaspars Putniņš (dirigent), Tiia Tenno (orel) Haapsalu toomkirikus
6. 05 kell 19 Kuu tagumine külg. "Nõukogudevastaste" autorite muusika ja kirjandus: Peeter

Volkonski (näitleja), Leho Ugandi (viul), Urmas Vulp (viul), Arvo Haasma (vioola), Teet Järvi (tšello), Lea Leiten (klaver) Narva Geneva keskuses
6. 05 kell 19 Festival "Orient 2005": India klassikaline ja nepaali rahvamuusika Viljandi kultuurimajas
8. 05 kell 19 Festival "Orient 2005": Bhutani rahvamuusika ja hiina traditsiooniline muusika Kuressaare kultuurikeskuses
10. 05 kell 19 Lepo Sumera multimeediaetendus "Südameasjad": Jaanika Lentsius (flöödid), Villu Veski (saksofon), Aare Tammesalu (tšello), Madis Metsamart (lõõkpillid), Aarne Talvik (videoreži), Tanel Klesment (helireži), Sven Grünberg, Tammo Sumera (live-elektronika) Viljandi Kultuuriakadeemias
15. 05 kell 14 Saksofonidega kevadesse: Eesti Rahvusmeeskoor, Andres Heinapuu (dirigent) Haimre mõisa pargis
25. 05 – 4. 06 Rahvusvaheline J. Mravinski nimeline muusikafestival Narvas
28. 05 kell 16 Kevadkontsert: TTÜ Viiulistaste Naiskoor, Andres Heinapuu, Anne Dorbek (dirigent) Kuressaare kuursaalis
29. 05 kell 12 Mu süda, ärka üles: Helin-Mari Arder (vokaal), Siim Aimala (saksofonid), Ain Agan (kitarr), Mihkel Mälgand (kontra-bass) Jõgeva kirikus

Andmed on kontrollitud 18. aprillil. Juunikuu kontserdiinfot COLLAGE'is avaldamiseks ootame hiljemalt 10. maiks aadressil kristina@ema.edu.ee

NELJAPÄEV
5. MAI, 2005
kell **19.00**
EMA KAMMERSAAL
(Revelia dirt 103)

AKA JAZZ DEEMIAS

FIRE STARTER
ENERGY DRINK

EMA jazzosakonna ansambel
Mikko Hassinen juhatusel

Mikko Hassinen (Soome) - trummid
Raul Sõöt - saksofon
Jaak Sooäär - kitarr
Jürmo Eespere - klaver
Mihkel Mälgand - kontrabass

Margus Männa - saksofon
Paul Daniel - kitarr
Tõnu Laikre - klaver
Liina Saar - laul
Henno Kelp - bass
Ahto Abner - trummid

SOOME INSTITUUT

Piletid 25.- EEK
(EMA üliõpilased tasuta)
müügil EMA kontserdibüroos,
Piletilevis ja 30 min enne
kontserdi algust kohapeal

INFO 667 57 58
ja www.ema.edu.ee

Tallinna Filharmoonia kontserdid

Mai 2005

PE^B 2005,5
2 2539

- 4. mail kell 19 Tartu Ülikooli aulas
- 6. mail kell 19 Narva Geneva keskuses (vene keeles)
- 8. mail kell 18 Teatris NO99

Kuu tagumine külg

„Nõukogudevastaste“ autorite muusika ja kirjandus

Peeter Volkonski näitleja

Leho Ugandi viiul

Urmas Vulp viiul

Arvo Haasma vioola

Teet Järvi tsello

Lea Leiten klaver

Muusika: Schnittke, Kassin, Silvestrov, Andrei Volkonski
Kirjandus: Aleksandr Kondratovi novell „Kuu tagumine külg“

Peeter Volkonski

- 12. mail kell 19 Mustpeade Majas

Tallinna Muusikakeskkooli kevadkontsert

Tallinna Kammerorkester
Dirigent **Jüri Alperden**

- 13. mail kell 19 Tallinna Raekojas

Trio Romanss

- 14. mail kell 16 Eesti Raadio 1. studios

Tallinn Jazz Studio

Otsakooli, Viljandi Kultuuriakadeemia ja Kuressaare Muusikakooli jazzbändid

Koostöös Eesti Raadioga

Arto Noras

- 25. mail kell 19 Tallinna Metodisti kirikus

Bravissimo!

Romantilised tunded

Hooaja lõppkontsert

Tallinna Kammerorkester

Solist **Arto Noras** tsello, Soome

Dirigent **Andres Mustonen**

G. Fauré, P. Tšaikovski, A. Piazzolla (esiettekanne Eestis),
K. Penderecki (esiettekanne Eestis)

ESTONIAN AIR

Eesti Raadio

Eesti Päevaleht

EESTI EKSPRESS

PILETIVÕLLE

Tallinna Filharmoonia, Tel: +372 6613 757, www.filharmoonia.ee

